

**T.C.
DİCLE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**DİYARBAKIR'DA KÖYE DÖNÜŞ VE REHABİLİTASYON
PROJESİ KAPSAMINDA ÜRETİLEN KONUTLARIN
KULLANIM SONRASI DEĞERLENDİRİLMESİ**

BAHAR ACAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

(MİMARLIK ANABİLİM DALI)

**DİYARBAKIR
Eylül 2006**

T.C

DİCLE ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

DİYARBAKIR

Bahar ACAR tarafından yapılan “**Diyarbakır’da Köye Dönüş Ve Rehabilitasyon Projesi (KDRP) Kapsamında Üretilen Konutların Kullanım Sonrası Değerlendirilmesi**” konulu bu çalışma, jürimiz tarafından Mimarlık Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir

Jüri Üyesinin

Ünvanı   Adı Soyadı

İmza

Başkan : Prof. Dr. Zülküf GÜNELİ

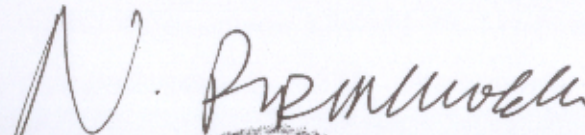
Üye : Yrd. Doç. Dr. Ayhan BEKLEYEN (Danışman)

Üye : Yrd. Doç. Dr. Halil GÖRGÜN

Tez Savunma Sınavı Tarihi: 24.../...9.../2006

Yukarıdaki bilgilerin doğruluğunu onaylarım.

11.09/...2006

Prof. Dr. Necmettin PİRİNÇÇİOĞLU

ENSTİTÜ MÜDÜRÜ

TEŐEKKÜR

Bu alıŐma, Dicle Üniversitesi Araştırma Proje Koordinatörlüğü'nün desteklediği DÜAPK 40 nolu Araştırma Projesi kapsamında geliştirilmiştir. Çalışma desteklendiği için teŐekkür ederim.

alıŐmalarına baŐladıđım ilk günden bugüne kadar bana yol gösteren ve değerli katkılarıyla beni yönlendiren hocam Yrd. Doç Dr Ayhan BEKLEYEN'e ve çalışma boyunca katkılarını esirgemeyen arkadaŐım Dilek HOŐKAL'a sonsuz Őükranlarımı sunarım.

Her zaman yanımda olan ve desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen aileme, alan çalışmasında gösterdikleri ilgi ve anlayıŐ için İslamköy sakinlerine sonsuz teŐekkürler.

Bahar ACAR

İÇİNDEKİLER

AMAÇ.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iv
1. GİRİŞ	1
2. ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR	3
2.1. Göç.....	3
2.1.1. Göçün tanımı.....	3
2.1.2. Türkiye’de Göç	5
2.1.3. Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde göç.....	6
2.2. Köye Dönüş ve Rehabilitasyon Projesi (KDRP)	7
3. METOT VE ÇALIŞMA ALANININ TANITIMI.....	13
3.1. Kullanılan Metodun Tanımı, Amacı ve Değerlendirme Teknikleri.....	13
3.2. KDRP Konutlarının Kullanım Sonrası Değerlendirmesinde Kullanılan Parametreler	14
3.3. Çalışma Alanının Tanıtımı	16
4. BULGULAR	23
4.1. Kullanıcı Özellikleri.....	23
4.2. Göç Öncesi-Sonrası Yaşam Alanlarının Genel Özellikleri.....	29
4.3. KDRP Kapsamında Üretilen Konutlara İlişkin Nitel ve Nicel Özellikler	37
4.4. KDRP Kapsamında Üretilen Konutlarda Kullanıcıların Yaptıkları.....	53
Değişiklikler ve Beklentileri	53

5. SONUÇ VE TARTIŞMA.....	60
5.1. Sonuç.....	60
5.2. Öneriler	66
EKLER.....	68
Ek: 1 Anket Formu.....	68
Ek: 2 Kulp İslamköy Kırsal Yerleşme Uygulama İmar Planı.....	68
Ek: 3 Konutlarda Yapılan Değişikliklerin Çizimleri	68
Ek: 4 Fotoğraflar	68
KAYNAKLAR	104
ÇİZELGE LİSTESİ.....	108
ŞEKİL LİSTESİ.....	109
RESİM LİSTESİ.....	113
ÖZGEÇMİŞ.....	114

AMAÇ

Kırsal alanlardan şehirlere olan göç, şehirlerin kendi iç dinamikleri ile gelişmesinin önünde bir engel oluştururken sosyal ve ekonomik dengesizlikleri de beraberinde getirmiştir. Özellikle 1980'lerden sonra Türkiye'nin Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde güvenlik nedeniyle artan göçler, hem şehirlerde hem de göç edenlerin yaşam koşullarında ciddi problemler yaratmıştır. Bu problemlerin çözümünde etkili olabilecek bazı yöntemler aranması, zamanla zorunlu bir hale gelmiştir. Özellikle şehrin koşullarına uyum sağlayamayan bireylerin köylerine dönmek istemeleri, bu konuda bazı çözümlerin geliştirilmesine de yardımcı olmuştur. Bu anlamda, İçişleri Bakanlığı köylerine gönüllü olarak dönmek isteyenleri kendi köyleri civarında ya da uygun başka yerlere yerleştirilmeleri için Köye Dönüş ve Rehabilitasyon Projesi adlı bir proje geliştirmiştir. Bu kapsamda projenin aşamalarından biri olan barınma sorununun çözümüne yönelik Diyarbakır ili Kulp ilçesine bağlı İslamköy'de 50 konut inşa edilmiştir. Bu konutlarda bugün 45 aile barınmaktadır.

Konutların bu kapsamda üretilen ilk barınaklar olmaları, bunların mekansal açıdan incelenmesini zorunlu kılmaktadır. Çünkü gelecekte bu proje kapsamında üretilecek diğer konut projelerinde alınması gereken dersler açısından ilk üretilenlerin kullanım sorunlarının bilinmesi ve yapılan hataların belirlenmesi gerekmektedir. Bu anlamda bu konutların kullanım açısından kullanıcıların ihtiyaçlarını fizyolojik, psikolojik ve sosyal açıdan ne ölçüde karşıladıklarının incelenmesi bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Ayrıca kullanıcıların köydeki ilk konutları da köylülerden elde edilen bilgiler doğrultusunda, KDRP kapsamında üretilen konutlarla karşılaştırılmıştır. Konutların kullanım sonrası değerlendirilmeleri yapılarak geleceğe yönelik benzer projelerin üretilmesinde birer tasarım girdisi oluşturulması amaçlanmıştır.

ÖZET

Dünyada olduğu gibi Türkiye’de de bazı nüfuslar çeşitli nedenlerle yaşam alanlarını terk etmek zorunda kalmaktadırlar. Türkiye’nin Doğu ve Güneydoğu bölgelerinde özellikle 1980’lerden sonra güvenlik kaygılarından dolayı bu anlamda yoğun bir göç yaşanmıştır. Hem göç edenlerin yaşam koşullarını iyileştirmek hem de göçün şehirler üzerindeki baskısını azaltmak için İçişleri Bakanlığı 1994 yılında köylerine gönüllü olarak dönmek isteyenlerin, köyleri civarına ya da uygun başka yerlere yerleştirilmelerine yönelik Köye Dönüş ve Rehabilitasyon Projesi (KDRP) adıyla bir çözüm geliştirmiştir.

KDRP çerçevesinde 1999 yılında Diyarbakır, Şırnak ve Siirt’te incelemeler yapılmış, Diyarbakır’ın Kulp ilçesine bağlı İslamköy ve merkeze bağlı Buçuktepe Köyü Aşağıbeyan Mezrası bu proje için uygun bulunmuştur. 2001 yılında İslamköy’de 50 konutun inşaatı tamamlanarak hak sahiplerine teslim edilmiştir. KDRP kapsamında üretilen bu konutlarda bugün 45 aile barınmaktadır.

KDRP kapsamında üretilen bu konutların kullanım açısından kullanıcıların ihtiyaçlarını fizyolojik, psikolojik ve sosyal açıdan ne ölçüde karşıladıklarının incelenmesi çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Bu konutlarda yaşayan ailelere açık ve kapalı uçlu sorular sorulmuştur. Bununla birlikte destekleyici diğer veri toplama tekniği olan gözlem ve görüşmeler ile konutların kullanım sonrası değerlendirmesi yapılmıştır.

Beş bölümden oluşan çalışmanın birinci bölümünde; çalışmanın amacı ve önemi vurgulanmıştır.

İkinci bölümde; Türkiye’de ve özellikle Doğu ve Güneydoğu bölgelerinde göçün etkileri, KDRP’nin oluşum süreci, amacı, kapsamı ve ilkeleri açıklanmıştır.

Üçüncü bölümde; çalışmanın yöntemi ile tez kapsamında incelenen parametreler açıklanmış ve çalışma alanı tanıtılmıştır.

Dördüncü bölüm; KDRP kapsamında üretilen konutların, kullanıcılarının kullanım sonrası değerlendirmelerine ilişkin elde edilen bulguları kapsamaktadır.

Beşinci ve son bölümde; çalışmanın sonuçları açıklanmış ve bu kapsamda geleceğe yönelik olarak üretilecek konutlar için öneriler sunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Göç, Köye Dönüş ve Rehabilitasyon Projesi, Kullanım Sonrası Değerlendirme, Kullanıcı Memnuniyeti

ABSTRACT

As in the world, in Turkey also, populations have had to emigrate, leaving their living areas due to various reasons. From 1980 onwards, on intensive migration has been witnessed in the Eastern and Southeastern Regions, particularly on account of security concerns. To this end, the ministry of Interior Initiated in 1994 a resulation project referred to as “Returning Home and Rehabilitation Project” (RHRP) for those voluntarily want to return their villages to be accommodated in the neighbourhood of their earlier villages or somewhere suitable.

Within the RHRP framework, the necessary investigations were conducted in 1999 in Diyarbakır, Şırnak and Siirt Provinces, and the Aşağıbeyan Hamlet of Buçuktepe village of the Kulp District. Diyarbakır was designated to be suitable for the Project area.

In 2001, the construction of 50 houses, were completed and delivered to the holders of this right. A total of 45 families are now living in these houses built within the RHRP.

The main purpose of the study involves to what extent these houses satisfy physiological, psychological and social needs of the users. In this respect a post occupancy evaluation were made by asking open-and closed-end questions to those families living in these houses along with other supportive data collection methods such as observation and interview.

The study consist of five chapters.

In the first chapter, the introduction to the subject-matter, the aim and importance of the study were stressed.

In the second chapter, the effects of migration in Turkey especially in the Eastern and Southeastern Anatolia Regions, the process, aim, scope and principles of the RHRP were explained.

In the third chapter, the study method was explained, followed by the description of the study area.

In the fourth chapter, is that of the findings. In this chapter, the survey conducted was evaluated and interpreted.

In the last chapter, the results of the study were discussed, and suggestions for prospective houses to be built within such a scheme were presented.

Key words: Migration, Returning Home and Rehabilitation Project, Post Occupancy evaluation, user's satisfaction.

1. GİRİŞ

Çeşitli nüfusların doğal ya da yapay etkenlere dayalı olarak yaşam alanlarını terk etmesi ya da yerlerini değiştirmesi anlamına gelen göç, bütün dünyada olduğu gibi Türkiye’de de yaşanmaktadır. Türkiye’de 1950’lere kadar yavaş olan nüfus hareketlerinin hızı, sanayileşen bölgelere doğru artmış, 1980’lerden sonra ise hız kazanmıştır. Bu tarihten sonra göçün bilinen nedenlerine özellikle Türkiye’nin doğusunda başka nedenler de eklenmiştir (Özbudak ve Bekleyen, 2006).

Türkiye’nin Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde terör nedeniyle güvenlik kaygılarının artması, bu bölgelerde 1987 yılında Olağanüstü Hal (OHAL)’in ilan edilmesine neden olmuştur. OHAL kapsamındaki illeri de içine alan bu bölgeye tam yetkili bir vali atanmıştır. Güvenliği daha rahat sağlamak amacıyla yerleşim birimlerini boşaltma, yerlerini değiştirme, birleştirme yetkisine sahip olan OHAL Valiliği, köylerin bazılarını boşaltma yoluna gitmiştir. OHAL Valiliği sınırları içinde kalan birçok şehir, köylerden yoğun göç almıştır. Göç edenler, geldikleri şehirlerde işsizlik ve bunun getirdiği problemlerle yüz yüze kalmışlardır. Plansız ve yoğun olarak gerçekleşen yer değiştirme şehirlerde konut açığını ortaya çıkarmıştır. Konut ihtiyacını karşılamak için Diyarbakır ilinde, Siverek yolu üzerinde 500, Toplu Konut İdaresi tarafından 1996 yılında Silvan yolu üzerinde de 2050 konut yapılmış ancak bunlar yeterli olmamıştır.

İçişleri Bakanlığı 1994 yılında Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde köylerine gönüllü olarak dönmek isteyenleri kendi köyleri civarında ya da uygun başka yerlere yerleştirilmeleri için Köye Dönüş ve Rehabilitasyon Projesi (KDRP) adıyla bir çözüm geliştirmiştir. Projenin koordinasyonu için Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) İdaresi görevlendirilmiştir. Göç edenler 1998 yılında köye geri dönmek istediklerine ilişkin taleplerini OHAL Valiliğine bildirmişlerdir. GAP İdaresi Başkanlığında, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü ve valilikler tarafından dönüş yapılacak köyler ve buralara dönecek aileler ile ilgili gerekli çalışmalara 1999 yılında başlanmıştır.

KDRP çerçevesinde T.C. Başbakanlık GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı tarafından 1999 yılında Diyarbakır, Şırnak ve Siirt'te incelemeler yapılmıştır. Diyarbakır'ın Kulp ilçesine bağlı İslamköy ve merkez ilçesine bağlı Buçuktepe Köyü Aşağıbeyan Mezrası bu proje için uygun bulunmuştur. Ancak bu projelerden sadece Diyarbakır'ın Kulp ilçesindekiler inşa edilmiştir. 2001 yılında Diyarbakır ili Kulp ilçesine bağlı İslamköy'de 30, İslamköy Tur mezrasında ise 20 olmak üzere 50 konut inşaatı tamamlanmıştır. KDRP kapsamında üretilen bu konutlarda bugün 45 aile barınmaktadır.

KDRP dahilinde üretilen bu konutların kullanım açısından kullanıcıların ihtiyaçlarını fizyolojik, psikolojik ve sosyal açıdan ne ölçüde karşıladıklarının araştırılması bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Bu konutlarda yaşayan ailelerle yapılan anketler, destekleyici diğer veri toplama tekniği olan gözlem ve görüşmeler ile konutların kullanım sonrası değerlendirilmesi yapılmıştır.

KDRP kapsamında Diyarbakır ili Kulp ilçesine bağlı İslamköy'de üretilen konutların, kullanım sonrası değerlendirmeleri sonucu ortaya çıkan bulgular ile, köylülerin göç öncesi ve sonrası yaşadıkları konutlar ile ilgili bulguların karşılaştırmaları yapılmıştır. Böylece kullanıcıların önceki yaşantılarının konut niteliği ve niceliği de kısmen öğrenilmeye çalışılmıştır. Özellikle KDRP dahilinde üretilen bu konutlarda yapılan Kullanım Sonrası Değerlendirmenin (KSD) gelecekte üretilecek benzer projelerin tasarım girdilerine örnek teşkil etmesi ve katılımcı tasarım anlayışının da kullanılması gerektiğinin gösterilmesi açısından çalışma, önemli ipuçlarını bünyesinde barındırmaktadır. Bu çalışmalardaki bulguların KDRP kapsamında inşa edilebilecek diğer konut tasarımlarına ışık tutması umulmaktadır.

2. ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR

Bu çalışma kapsamında Türkiye’de ve özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde göç konusu incelenmiş, göçün kentlere olan baskısının sonuçları açıklanarak çözüme yönelik geliştirilen bazı projeler kısaca ele alınmıştır. Türkiye’nin doğu ve güneydoğusunda göç sonucu şehirlere yerleşen, ancak daha sonra köyüne dönmek isteyenler için geliştirilen “Köye Dönüş ve Rehabilitasyon Projesi” detaylı bir biçimde açıklanmıştır.

2.1. Göç

Bu bölümde göçün tanımı yapılmış, Türkiye ve özellikle de Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerindeki durumu incelenmiştir.

2.1.1. Göçün tanımı

Göç, toplumun nüfus yapısı, nüfusa ait olgu ve oluşumları belirlemede etkili olan temel göstergelerden birisidir. Göç kavramı, nüfusun birey, aile, grup ya da topluluklar biçiminde yaşadığı yeri, doğal veya doğal olmayan etkenlere dayalı olarak yer değiştirmesi olarak tanımlanır. Nüfusun yer değiştirme hareketini tanımlayan göçün ilk sosyal belirleyeni, “nüfusun kişi, aile, grup ya da kitlesel, geçici ya da sürekli olarak doğduğu, yaşadığı yeri terk edip başka yere ya da yerlere gitmesi”dir. Ayrıca uluslararası belgeler ve ölçütler çerçevesinde de göç, “yerleşmek” veya “çalışmak” amacıyla nüfusun farklı ülkeler, bölgeler ya da şehirler arasında yer değiştirmesidir (Barut, 2005).

Göçün sözlük anlamı ise; ekonomik, toplumsal ve siyasi sebeplerle bireylerin veya toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme işidir. Nüfusun farklı yerleşim alanları arasında yer değiştirme hareketine “göç etmek”, bu hareketi gerçekleştiren nüfusa da “göçmen nüfus” adı verilir (AKDITYK, 1988). Göçler yapıldıkları yerlere göre ikiye ayrılır. Ulusal

sınırlar içinde yapılan göçlere iç göç, ulusal sınırlar dışında yapılan göçlere dış göç denir (Barut, 2005).

Göç isteğe bağlı olarak ya da olmayarak gerçekleşebilir. İsteğe bağlı olmayan göçler, nüfusun yerleşim alanından zorla atılması ya da yaşanan bölgenin koşullarından dolayı ortaya çıkan bir göç türüdür. Bu göç hareketi, göçle ilgili yapılan araştırmalar ya da sosyoloji literatüründe “zorlama göç” ya da “zorunlu göç” olarak tanımlanmaktadır (Aksiyon, 2005).

“Türkiye göç ve yerinden olmuş nüfus araştırması” raporunda ülke içinde yerlerinden olmuş kişiler için kullanılan uluslararası tanımlar yapılmıştır. Buna göre, zorla ya da mecbur kalarak evlerinden veya sürekli yaşamakta oldukları yerlerden, özellikle silahlı çatışmaların etkilerinden, genel olarak şiddet içeren durumlardan, insan hakları ihlallerinden, doğal ya da insan kaynaklı felaketlerden korunmak için, uluslararası kabul görmüş devlet sınırlarını geçmeksizin kaçan ya da bu yerleri terk eden kişi veya bu tip kişilerden oluşan gruplara “ülke içinde yerlerinden olmuş kişiler” denilmektedir. Rapor çerçevesinde, kavram kargaşasını önlemek amacıyla her türlü yerinden olma durumunu ifade etmek için “yerinden olmuş nüfus”, sadece silahlı çatışmalar, şiddet, terör ve terörle mücadele ile ilgili nedenlerden dolayı yerlerinden olan nüfus için ise, yerinden olmuş nüfusun bir alt grubu olarak, “yerinden edilmiş kişiler” ifadesi kullanılmaktadır (Ünalın, 2005).

Göç insanlık tarihi kadar eski bir olgudur. İlk insanlar yiyecek bulmak ya da seller, kuraklık gibi doğal afetlerden korunmak amacıyla buldukları yerleri terk etmişlerdir. Bazen de bir topluluk başka bir topluluk tarafından sürülmüş, insanlar savaşlarda esir alınıp çalıştırılmak üzere çeşitli yerlere gönderilmiştir. Bütün bu nüfus hareketleri göçlerin ilk örneklerini oluşturmuştur. Daha sonraki yıllarda dini inançlar, siyasal baskılar, savaşlar ve ekonomik koşullar da göçlere neden olmuştur (Büyük Kültür Ansiklopedisi, 1970).

Ekonomik, sosyal ve politik nedenlerle bireylerin geçici veya kalıcı sürelerle plansız ve programsız olarak kentlere göç ettiği bilinmektedir. Göç alan kentler 20. yüzyılın

başlarında ülkelerin gelişmişliğini, günümüzde ise ülkelerin geri kalmış, yoksul ya da az gelişmişliğinin göstergeleri olarak değerlendirilmektedir. Geri kalmış ve çok göç alan ülkelerin ortak özelliği “kırdan kente kitlesel göç” olgusuyla karşı karşıya kalmış olmalarıdır (Türksoy, 1998).

2.1.2. Türkiye’de Göç

Türkiye %25’lik göçer oranıyla bir göçmen ülkesidir. Gelişmiş ülkelerde ise bu oran %4-5 civarındadır. Devlet İstatistik Enstitüsü’nün verilerine göre Türkiye’de, günde 8 748, ayda 262 444, yılda da 3 milyon kişi göç etmektedir (Aksiyon, 2005).

Sanayileşme aşamasında olan bütün ülkelerde olduğu gibi; Türkiye’de de nüfus, sosyal ve iş imkanları daha fazla gelişmiş olan bölgelere doğru akmaktadır. Bölgeler arasındaki kalkınma farklılıkları ve coğrafi koşulların bu göçleri hızlandırdığı bilinmektedir.

Türkiye’de Cumhuriyet’ten sonra plansız ve programsız göçü engellemek ve köylerin gelişmesini sağlamak için 1932 yılında, I. Sanayi Planı’nda “İdeal Cumhuriyet Köyü” adında kırsal yerleşim projesi hazırlanmıştır. Daha sonra Pilot Köy, Örnek Köy, Tarım Kentleri ve Merkez Köyleri adlarıyla benzer projeler geliştirilmiş, ancak bu projeler uygulanamamıştır (Tesbi, 2005).

1950’lerden itibaren hızlı nüfus artışı, tarımda makineleşme, toprak dağılımındaki eşitsizlik ve ekonomik ihtiyaçların karşılanamaması, geleneksel toprak sahipliği rejiminin değişmesi, mirasla toprağın parçalanması ya da toprakların belli ellerde toplanması, ulaşım koşullarındaki gelişmeler ve eğitim gibi etkenlerle iç göç hızlanmıştır (Arslan, 1999). Bu dönemde yaşanan göçün tamamen ekonomik nedenlerle geliştiği, kırsal alanlardaki toplumsal ve ekonomik değişimin göçü hızlandırdığı düşünülmektedir.

1960’lı yıllarda hazırlanan II. Beş Yıllık Kalkınma Planı’nda ise köyden kente göç olumlu bir olgu olarak görülmüş ve desteklenmiştir. Ekonomik, politik, güvenlik,

sağlık, eğitim gibi nedenlerle göç kentleşmenin önemli bir dinamiği olarak görülmüştür (Önen, 1998).

Bunun yanı sıra 1969 yılında “kalkınma köyden başlayacak” sloganıyla KÖY-KENT adı altında tabandan yukarı toplumsal dönüşüm ve kalkınma projesi hazırlanmıştır. 1978 yılında Köy İşleri ve Kooperatifler Bakanlığı, biri Van’ın Özalp ilçesi Dorutay Köyü diğeri Bolu’nun Mudurnu İlçesinde olmak üzere iki pilot KÖY-KENT uygulamasını oluşturmuştur (Tesbi, 2005).

Büyük kentlere göç; ekonomik, eğitim, sağlıklı ortam ve yeni fırsatlarla oluşan beklentilerin karşılanmasına yöneliktir. Göç edenler kentlerde her türlü sınırlı olanaklarla yaşamlarını sürdürmelerine rağmen kentli kimliğine sahip olamamışlardır.

Türkiye’de göçü engellemeye karşı hareket, merkezi hükümetin politikalarına bağlı olarak değişiklik göstermiştir. Bunun sonucu olarak Türkiye’de köyden kente göç önlenememiş, tam tersine giderek artmıştır.

2.1.3. Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde göç

1925’lerden sonra Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde zorunlu göçe yönelik çıkarılan ilk yasa 'Mecburi İskan Yasası'dır (Karadeniz, 2005). 1950'lere kadar devam eden bu göç hareketi ile göçmenlere belli yerlerde iskan hakkı tanınmış, yerleştikleri yerlerde ev ve arazi verilmiştir. Zorunlu göçe dahil edilenlerin sayısının az olması söz konusu olanakların tanınmasını da kolaylaştırmıştır.

1980’lerde Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde terör nedeniyle güvenlik kaygıları artmıştır. 1987 yılında TBMM’de Diyarbakır, Bingöl, Elazığ, Hakkari, Mardin, Siirt, Tunceli ve Van illerinde Olağanüstü Hal ilan edilmiş ve bu iller OHAL Valiliğine bağlanmıştır. OHAL Valiliği, güvenlik yönünden gerekli düzenlemeleri yapabilmek için geçici ya da sürekli olarak görev alanı içinde bulunan köy, mezra, kom ve benzeri yerleşim birimlerini boşalttırma, yerlerini değiştirme, birleştirme, bu

maksatla gereken kamulaştırma ve diğer işlemleri yapabilme yetkisine sahip olmuştur. Bu yetkiyle 1996 tarihine kadar OHAL Valiliği tarafından toplam 2 785 köy ve mezranın kısmen ya da tamamen boşaltılmış olduğu (Milliyet, 1996), ayrıca bu süreçte OHAL verilerine göre 378 000 kişinin göç ettiği belirtilmiştir (Radikal, 2005). TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu raporuna göre de boşaltılan köy ve mezra sayısı 3 688 olarak ifade edilmiştir.

Terör nedeni ile kırsal alanlardan şehirlere olan göç şehirlerin kendi iç dinamikleriyle gelişmesinin önünde bir engel oluştururken, sosyal ve ekonomik dengesizliklere de neden olmuştur. Göç edenlerin çoğu önce daha yakındaki Diyarbakır, Van vb. illere, sonra da İstanbul, İzmir, Adana, Bursa, Mersin, Antalya gibi Türkiye'nin farklı illerine göç ederek, buradaki kentlerin sorunlarını olağanüstü boyutlara ulaştırmıştır.

Göçten en çok etkilenen şehirlerden biri Diyarbakır'dır. 1990 yılında yapılan nüfus sayımında şehir nüfusu 595 440 iken 2000 yılında %37'lik bir artışla 818 396 olmuştur. Aynı dönemlerde Türkiye'nin ortalama nüfus artış hızı %27'dir (DİE, 2000). Göçün Diyarbakır'a etkilerini araştırmak için TMMOB tarafından 1996 yılında yapılan anket çalışmasında 1 072 haneden 383'ünün (%35,7) kentin yerlisi olduğu, 689'unun (%64,3) son 20 yıl içinde Diyarbakır'a göç ettiği ve bunlardan 369'unun son altı yılda şehre yerleştiği belirlenmiştir. Göçmenlerin %53,6'sının 1990 ile 1996 tarihleri arasında Diyarbakır'a yerleştiği saptanmıştır (Göktürk,1988).

Köyden göç edenler, şehirlerdeki yaşam koşullarına uyum sağlayamamışlardır. Köylerine oranla şehirlerdeki yaşam koşullarının daha kötü olduğu birçok aile bulunmaktadır (Radikal İki, 2006). Aileler bu nedenle köylerine dönmek istemektedir. Bu bağlamda köyüne dönmek isteyenler için Türkiye'nin İçişleri Bakanlığı tarafından KDRP geliştirilmiştir.

2.2. Köye Dönüş ve Rehabilitasyon Projesi (KDRP)

1980'lerde Türkiye'nin Doğu ve Güneydoğusunda terör nedeniyle güvenlik kaygıları artmış ve bunun sonucunda birçok köy ve mezra boşalmış ya da boşaltılmıştır.

Bunun yanında, “GAP çerçevesindeki geniş ölçekli kalkınma projeleri, depremler, doğal afet veya iskan politikaları nedenleriyle” (Ünalın, 2005) de şehirlere doğru olan göç, bölgede yeni sosyal sorunların ve istikrarsızlıkların ortaya çıkmasına zemin oluşturmuştur. Göç edenler sağlıklı çevre koşullarında yaşamak zorunda kalmıştır. Taşıma kapasitesi sınırlı olan şehir merkezlerinde artan konut sıkıntısı gecekondulaşmaya neden olmuştur. Bu durum şehrin zaten yetersiz olan sosyal ve kentsel altyapısını daha da çözümsüz hale getirmektedir. Ayrıca şehre göçen nüfusların, yetersiz bir eğitime ve vasıfsız işgücüne sahip olmaları, köydeki yaşam niteliklerine dahi kavuşamamalarına, yoksulluk sınırının altında yaşamalarına, sonuç olarak yerleştikleri şehirlerdeki yaşam koşullarına uyum sağlayamamalarına neden olmuştur. Tarım ve hayvancılık gibi köye özgü olan iş alanlarında uzmanlaşan göçzedeler; yerleştikleri şehirlerin bu tür iş alanlarından yoksun olması nedeniyle yoğun bir işsizlik problemiyle karşılaşmaktadırlar. Dolayısıyla ekonomik ve sosyal yaşama dinamizm katacak olan bu nüfus, atıl durumda kalmıştır.

Bu nedenle İçişleri Bakanlığı 1994 yılından itibaren göç eden nüfusun köyelerine ya da uygun görülen başka yerlere dönebilmelerini sağlamak amacıyla bir proje geliştirmiştir. KDRP adı verilen bu proje ile öncelikle dönüş yapılacak köyler ile bu köylere dönecek ailelerin belirlenmesi ve dönüş koşullarının hazırlanması için GAP İdaresi Başkanlığı, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü ve valilikler gerekli çalışmaları yapmışlardır (İçişleri Bakanlığı, 2004)

Terör sonucu kırsal alanlardan göç edenlerin ya da ettirilenlerin, güvenliğin sağlanması ile köyelerine dönme konusundaki talepleri 1998 yılında belirlenmeye çalışılmıştır.

Bu taleplerin artması üzerine TBMM bünyesinde Meclis Araştırma Komisyonu kurulmuştur. Doğu ve Güneydoğu Anadolu’da boşaltılan yerleşim birimlerinden göç eden yurttaşlarımızın sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin tespit edilmesine yönelik kurulan bu komisyonun, hazırladığı rapor ise 1998’de kamuoyuna sunulmuştur. Devlet uygulamaları, eleştirel olarak değerlendirilmiş ve vatandaşların karşılaştıkları sorunlara dikkat çekilmiştir. Ülke içinde yerlerinden

olmuş kişilere yardım ve koruma sağlanması amacıyla Birleşmiş Milletler tarafından “Ülke İçinde Yerinden Olmuş Kişiler Konusunda Yol Gösterici İlkeler” belirlenmiştir. Bu ilkeler, kişilerin yerinden olma durumuna karşı korunmalarına, geri dönüş, yeniden yerleşme ve çevreye uyum sağlama sürecinde olduğu kadar yerinden edilme sırasında da korunmalarına ve yardım almalarına yönelik haklarını kapsamaktadır (Ünalın, 2005).

Birleşmiş Milletler Yol Gösterici İlkeleri’ne göre Türkiye’nin İçişleri Bakanlığı tarafından göç edenlerin geri dönüş talepleri değerlendirilmiş ve bu kapsamda Köye Dönüş ve Rehabilitasyon Projesi (KDRP) detaylandırılarak hazırlanmıştır. Bu projenin amaç ve kapsamı aşağıdaki gibidir:

“Köye Dönüş ve Rehabilitasyon Projesi (KDRP), 12 ili kapsamakta olup Doğu ve Güneydoğu bölgelerinde, başta güvenlik olmak üzere çeşitli nedenlerle köylerinden ayrılan ailelerden gönüllü olarak geri dönmek isteyenlerin kendi köyleri civarında veya arazisi müsait başka yerlerde iskan edilmeleri ve gerekli sosyal ve ekonomik alt yapının tesisi ile bu yerleşmelerde sürdürülebilir yaşam koşullarının sağlanması kesintiye uğramış olan kırsal yaşamın yeniden kurulması ve canlı tutulması, kırsal alanda daha dengeli bir yerleşme düzeni oluşturulması, kamu yatırımlarının ve hizmetlerinin daha rasyonel dağılımının gerçekleştirilmesi ve merkezi nitelikteki köylerin gelişmesine destek olunması amacıyla yönelik bir projedir”(İ.B., 2004)

Başbakanlığın 1998 Tarihli Genelgesinde¹; boşalan köylere geri dönüşün sağlanması ile ilgili olarak İçişleri Bakanlığı ve projenin koordinasyonu için GAP idaresi görevlendirilmiştir. 1999 yılından bu yana uygulanmakta olan projede GAP İdaresi, valilikler ve valiliklere bağlı ilgili resmi kurumlarla işbirliği içinde çalışmaktadır (GAP, 2005a).

Güvenlik sorunları giderilmiş bölgelere geri dönüşler devlet tarafından desteklenmiştir. Bu amaçla göç edilen bölgelerde yatırım teşvikleri, vergi muafiyeti gibi katkılar ile iş alanları açılmaya ve tarım sektöründeki teşviklerle insanların

¹ Başbakanlığın 27/01/1998 Tarih ve 0730-1/98 MGSB(06B) Sayılı Genelgesi

yaşadıkları yerlerden göç etmeleri engellenmeye çalışılmaktadır (İ.B., 2004). Bu destekler ile 1999 yılında köye geri dönüşler başlamıştır.

KDRP, OHAL ve mücavir iller olmak üzere toplam 12 ili (Batman, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Elazığ, Hakkari, Mardin, Muş, Siirt, Şırnak, Tunceli ve Van) kapsamaktadır. Bu illerden 5'i GAP Bölgesi (Batman, Diyarbakır, Mardin, Siirt ve Şırnak) içinde yer almaktadır (GAP, 2005b).

Bu illerdeki KDRP ile ilgili uygulamalar, aşağıdaki ilkelere uyulması doğrultusunda gerçekleştirilmiştir (İ.B., 2004).

- *Geri dönüşler isteğe bağlı olacak ve gerekmediği sürece geri dönüş zorunlu bir politika olarak uygulanmayacaktır,*
- *Yerleşim yerlerinin toplulaştırılması prensibine uygun hareket edilerek, köy altı yerleşim yerlerinin iskana açılmasına izin verilmeyecektir,*
- *İskana açılacak yerleşim birimlerinin seçiminde, ek güvenlik önlemi gerekmeyenlere öncelik verilecektir,*
- *Yeniden iskana açılacak yerleşim birimleri, ileride güvenlik dışında başka nedenlerden dolayı da göçe açık bulunmayacaktır,*
- *Ek güvenlik önlemleri ile iskana açılacak yerleşim birimlerinde, halen açıkta olan yerleşim birimi sakinlerine öncelik verilecektir,*
- *Bütün bu çalışmalar sırasında ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınma çabalarına devam edilecektir.*

Başbakanlık bünyesinde yapılan incelemeler çerçevesinde KDRP kapsamında hazırlanan ilkelere uyulması, bu ilkeler doğrultusunda dönülebilecek yerlerin tespitinin İl Emniyet Komisyonunca yapılması, tespiti yapılacak yerlere geri dönmek isteyen vatandaşların isim, hane ve nüfus sayısı olarak gerçekçi bir tespitinin yapılarak il valiliklerinde bu rakamların esas alınması istenmiştir. Her ilde proje sorumlusu olarak görevlendirilen vali yardımcısının başkanlığında bir teknik büro kurulması ve bu büroda bayındırlık ve iskan, özel idare, köy hizmetleri, tarım il müdürlükleri ve ilin konumuna göre ihtiyaç duyulacak diğer il müdürlüklerinin teknik personelinden istifade edilmesi, bakanlık kanalıyla il özel idare bütçesine aktarılacak proje ödeneklerinin kesinlikle başka hiç bir iş için kullanılmaması, bu proje ile ilgili yatırım programında yer alması istenilen il tekliflerinin DPT Müsteşarlığına iletilmek üzere bakanlığa gönderilmesi, projenin yürütülmesi

sırasında meydana gelebilecek her türlü aksaklık ve mahallinde çözülemeyen hususların derhal bakanlığa bildirilmesi yönünde gerekli tedbirlerin alınması görüşleri benimsenmiştir (İ.B., 2004).

KDRP kapsamında 1999 yılında başlatılan çalışmalar, 2000 yılında üç aşamada alınan kararlarla devam etmektedir (İ.B., 2004). Bu kararlar;

1. GAP İdaresi'nin uygulama programında olmak üzere Diyarbakır ve Şırnak illerinde Köye Dönüş ve Rehabilitasyon için acil uygulama programını,
2. GAP Bölgesi dışında Köye Dönüş ve Rehabilitasyon için acil uygulama programını,
3. Köye Dönüş ve Rehabilitasyon İçin Alt Bölge Gelişme Planının hazırlanmasını içermektedir.

KDRP çerçevesinde köye dönüşlere ve ilgili bölgelerin yeniden yapılandırılmalarına yönelik olarak GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı için Türk Sosyal Bilimler Derneği'nce hazırlanan Alt Bölge Gelişme Planı 2002 yılı sonunda tamamlanmıştır. Her ilde birer pilot bölge seçilerek 2 500 kişilik örnek köy projelerinin uygulanması şeklinde hazırlanan bu planların uygulamaları valiliklerin takdirine bırakılmıştır (Ünalın, 2005).

Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi Köye Dönüş ve Rehabilitasyon Projesi kapsamındaki Alt Bölge Gelişme Planının amacı, istemsiz göçe maruz kalan ve bunun sorunlarını en şiddetli yaşayan kesimleri, kendilerine ve ülkeye yararlı olacak konuma getirmek; istemsiz göçün topluma ve ekonomiye yüklediği maliyetleri, köye geri dönüşün doğru planlanması yoluyla bir fırsata dönüştürmektir. Geri dönüş sürecini doğal akışına bırakmaksızın, dağınık, ulaşımı güç, hizmet götürme maliyeti yüksek, tarımsal faaliyetlere aşırı bağımlı yerleşim dokusu yerine, yeni bir yerleşim deseni oluşturmak, tahrip olan konut ve kırsal hizmet altyapısını yeni bir anlayışla düzenlemek ve daha akılcı ve yaşanabilir bir fiziksel ve sosyal çevre oluşturmak amaçlanmaktadır (Ünalın, 2005). Proje ile kırsal alanlarda terör nedeniyle durma noktasına gelen yaşamın canlandırılacağı, daha önce dağınık olan yerleşimlerin

merkezileştirilerek köye götürülecek hizmetlerin dengeli bir şekilde dağıtılacağı düşünülmektedir.

GAP İdaresi'nin uygulama programında olmak üzere, Köye Dönüş ve Rehabilitasyon için acil uygulama programı kapsamında, Diyarbakır ve Şırnak'ta yerinde inceleme yapılmış ve proje ile ilgili olabilecek tüm kuruluşlardan temsilcilerin katıldığı yerel yetkililerle toplantılar gerçekleştirilmiştir. Görüşmede projenin yeniden yerleşim boyutu ile sınırlı olmayıp kapsamlı bir kırsal kalkınma projesi olduğu; yerel yetkili ve uzmanlar eliyle uygulanacağı vurgulanmıştır (İ.B., 2004).

Çalışmalar sonucunda Diyarbakır'ın Kulp İlçesine bağlı İslamköy'de 178 (70'i Tur mezrasında 108'i ise İslamköy merkezinde), merkez ilçeye bağlı Buçuktepe Köyü Aşağı Beyan Mezrasında ise 154 aile acil uygulama programına alınmıştır. Ancak tahsis edilen ödeneğin yetersiz olması nedeniyle ilk etapta 20 konutun Tur mezrasında, 30 konutun ise İslamköy merkezde olmak üzere toplam 50 konutun inşaatına 1999 yılında başlanmış ve 2001 yılında bitirilerek hak sahiplerine teslim edilmiştir (İ.B., 2004).

3. METOT VE ÇALIŞMA ALANININ TANITIMI

Metodun tanımı, amacı ve değerlendirme teknikleri ile kullanım sonrası değerlendirme için araştırmada kullanılan parametreler, bu başlık altında incelenmiş, çalışma alanı ve özellikleri açıklanmıştır.

3.1. Kullanılan Metodun Tanımı, Amacı ve Değerlendirme Teknikleri

Bu araştırmada kullanılan metot Kullanım Sonrası Değerlendirme (KSD)'dir. Mevcut çevreleri gelecek çevresel ihtiyaçlar ve gereksinimlere göre biçimlendirmek ve tasarım hedeflerini belirlemek için kullanılan bir yöntemdir (Kirk ve Spreklemeyer, 1988). Bu yöntem kullanıcı ihtiyaçları araştırması olarak da bilinir (Songur, 2001).

Bu yöntemin kullanımındaki temel amaçlar;

- Üretilen binanın öngörülen program ve tasarım performanslarını karşılama seviyesini (mekan büyüklüğünün yeterliliği ya da kullanım amacına uygunluğu gibi) (Dinç ve Onat, 2005) belirlemek,
- Bina hakkında genel bir bilgi tabanı oluşturmak (Songur, 2001),
- Mevcut çevreyi yeniden biçimlendirmek için çevre performansının başarılı ya da başarısız noktalarını tespit etmek (Preiser ve diğerleri, 1988),
- Değişim sürecine göre mevcut tasarım kriterlerini yenilemek ve geliştirmek, ayrıca geleceğin kullanıcılarına en yüksek yararı sağlamak (RIBA, 1962) (Cooper, 2005),
- Binanın kullanım sorunlarını, kullanıcının görüşleri ve zaman içindeki değişimleri ile detaylı bir biçimde tespit etmek (Karagenç ve Ütügür, 2002)

olarak nitelendirilebilir.

Bu amaçlara ulaşmak için çeşitli teknik ve değerlendirmelere ihtiyaç vardır. KSD çalışmalarının yapılabilmesi için öncelikle bina ya da yakın çevresinin belirli bir süre kullanılması gerekir. Böylece kullanım sorunlarını saptamak, kullanıcıların tutum ve mekansal düşüncelerini anlamak, yapma çevrenin fiziksel özelliklerini ve kullanım

sonrası planlamadan farklı olarak meydana gelen değişiklikleri ortaya çıkarmak, kullanıcının mekansal kalite konusundaki tercihlerini ve şikayetlerini belirlemek için anket, gözlem, görüşme teknikleri kullanılır. Böylece soru soranla cevaplayan arasındaki bilgi akışı, ürün hakkındaki kullanıcı değerlendirmelerini kapsar.

Bir değerlendirmenin gerçekleşebilmesi için; değerlendirme konusuna, değerlendiren kişinin deneyim ve davranış biçimine, değerlendirme sorusuna ve değerlendirme yanıtına ihtiyaç vardır (Niezabitowski, 1987). Yapı ve çevresi küçük ya da büyük anlamında somut, ferah ya da boğucu gibi soyut ifadelerle değerlendirilebilir. Bu değerlendirme fiziksel olduğu kadar davranışsal boyutun da ortaya çıkarılmasını kolaylaştırır. Değerlendirmenin en basit olanı iyi ve kötü gibi iki dereceli bir ölçek kullanımınıdır. Daha kompleks durumlarda değerlendirmeler çok iyi, iyi, orta, kötü, çok kötü gibi değerlendirmelerle belirlenebilir. Bu ölçme tekniği sembolik olarak +2, +1, 0, -1, -2 ile gösterilebilir. Çok dereceli değerlendirmelerde değerlendirme sembolleri pozitif ve negatif ölçeklerde simetrik bir şekilde arttırılabilmektedir. Araştırmalarda en çok kullanılan ölçek yedi dereceli ölçektir (Songur, 2001).

Kısaca KSD; mekansal örüntünün kullanım biçimi, yapılan mekansal değişiklikler ve nedenlerine ilişkin kullanıcının, istekleri, şikayetleri, tercihlerinin kullanıcıdan açık ya da kapalı uçlu sorular sorularak yanıtlarının alındığı bir metottur.

3.2. KDRP Konutlarının Kullanım Sonrası Değerlendirmesinde Kullanılan Parametreler

İslamköy'de 30 ve İslamköy Tur mezrasında 20 olmak üzere üretilen toplam 50 konut KDRP kapsamında üretilen ilk konutlardır. 2001 yılından itibaren kullanılan bu konutlar, terörün oluşturduğu olumsuz ortamdan göç etmek zorunda kalan köylülerin köylerine geri dönmesini teşvik etmek için yapılmıştır. Tez kapsamında incelenen konutların kullanım sonrası değerlendirmeleri yapılmış, mekansal örüntüden çıkarılan derslerin daha sonra bu kapsamda üretilen yeni konut tasarımlarına katkıda bulunması amaçlanmıştır.

Bu anlamda öncelikle kullanıcı profili, mekan kullanım biçimi araştırılmıştır. Kullanıcıların köydeki ilk evleri göç öncesi evler, köyden göç ettikten sonra oturdukları evler ile en son yerleştirildikleri KDRP kapsamında yapılan evler ise göç sonrası evler olarak tanımlanmaktadır. Göç öncesi ve sonrası yaşam alanlarının nitel ve nicel bazı özelliklerini de karşılaştırmaya yönelik olan bu araştırma, köylünün özlediği ve beğendiği önceki tercihlerini ortaya çıkarmaya ve memnuniyetini belirlemeye yöneliktir. KDRP kapsamında üretilen konutların kullanım sonrası değerlendirilmesi ise çalışmanın özeline oluşturmaktadır.

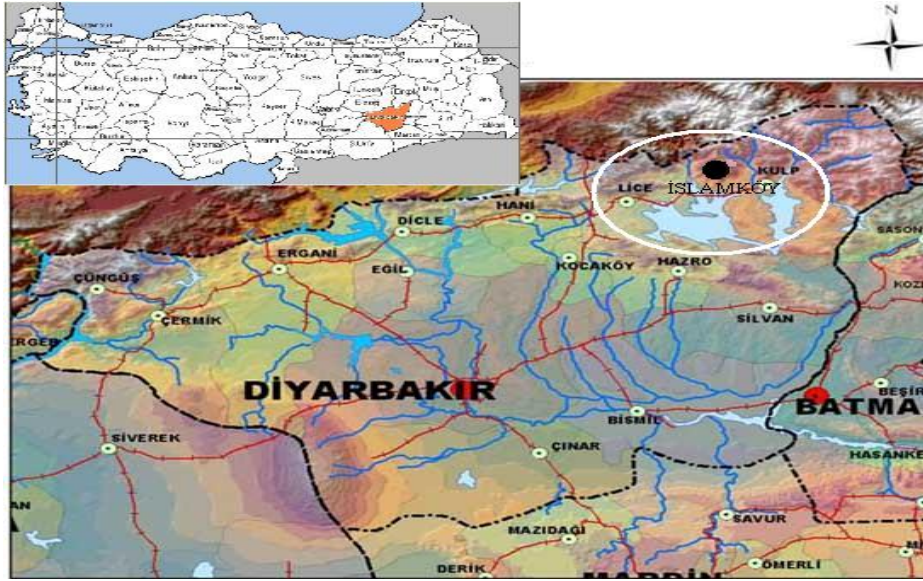
Bu amaçla önce, kullanıcılara bir anket uygulanmıştır (Ek:1). Açık ve kapalı uçlu, soyut ya da somut ifadelerin kullanıldığı sorularla kullanıcıların verdiği yanıtlar elde edilmiştir. Bu sorular aşağıdaki parametreleri kapsamaktadır.

- Kullanıcı özellikleri
  - Kullanıcı sayısı, cinsiyeti, yaşı, eğitimi,
  - Aile tipi
  - Geçim kaynakları
  - Sosyal güvence
  - Kullanılan eşyalar
- Göç öncesi ve sonrası yaşam alanlarının genel özellikleri
  - Göç edilen yıl ve yer
  - Köydeki ilk konutlarının özellikleri
  - Göç sonrası kullanılan konutların özellikleri
- KDRP kapsamında üretilen konutlara ilişkin nitel ve nicel özellikler
  - Konut ve yakın çevresinin kullanımı
  - Genel olarak konut ve yakın çevresinin memnuniyet düzeyi
  - Konut büyüklüğü ve oda sayısının memnuniyet düzeyi
  - Konuttaki mekansal konum ve güneşe yönelme
  - Kullanılan malzeme ve memnuniyet düzeyi

- Konuta yönelik genel şikayetler
  - KDRP kapsamında üretilen konutlarda kullanıcıların yaptıkları değişiklikler ve beklentileri

Bu parametreler, anket tekniği ile doğrudan 45 konut kullanıcılarına sorularak elde edilmiştir. Ayrıca gözlem ve görüşme teknikleriyle yerleşmede mekansal kullanımlar ya da değişimler belirlenmeye çalışılmıştır. Fotoğraflar ise veri toplanmasında kullanılan diğer saptamalardır.

3.3. Çalışma Alanının Tanıtımı

Resim 1. Çalışma alanı

Çalışma alanı olarak seçilen (Resim 1) yerleşmede yaşayanlarla doğrudan görüşülerek köy hakkında bilgi edinilmiştir. Bu bilgilere göre köyün yerleşimi 500 yıl öncesine dayanmaktadır. Dağlık bir arazi yapısına sahip olan İslamköy ve Tur mezrası Diyarbakır iline bağlı Kulp ilçesinin kuzeyinde yer almaktadır. Köyün Kulp ilçesine uzaklığı 20 km Tur mezrasının ise 23 km'dir. Köy yolunun 5 km'si asfalt geriye kalanı ise stabilize yoldan oluşmaktadır. 160 hanelik köyde 1993 yılından itibaren göçler başlamış, 1994 yılı Mayıs ayı itibari ile köy tamamen boşaltılmıştır.

160 haneden 60 hane Kulp ilçe merkezine yerleşmiş geri kalan 100 hane ise ağırlıklı olarak Diyarbakır ili başta olmak üzere diğer illere göç etmiştir. 1992 yılına kadar, köyde 1 anaokulu, 3 ilkokul binası ve 1 sağlık evinin olduğu, köy merkezi ve mezarlarında elektriğin ve 1 adet telefon hattının bulunduğu ifade edilmektedir.

Göç öncesinde köyün ekonomisi tarım, küçük ve büyükbaş hayvancılık ile ipekböcekçiliğine dayanmaktadır. KDRP kapsamında geri dönenlerin geçimlerini tarım ve hayvancılıkla sağladıkları yapılan görüşmeler sonucu tespit edilmiştir.

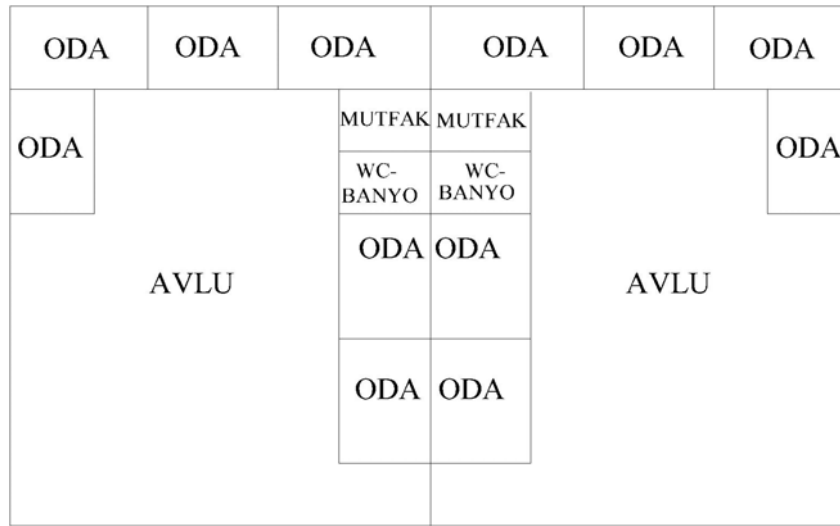
İslamköy'den göç edenler köyelerine geri dönebilmek için, İçişleri Bakanlığı'na, Olağanüstü Hal Bölge Valiliği'ne ve Kulp Kaymakamlığı'na müracaat ettiklerini belirtmişlerdir. T.C. Başbakanlık Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 7-10 ve 21 Haziran 1999 tarihinde Köye Dönüş Projesi çerçevesinde İslamköy'de inceleme yaparak bir rapor hazırlamıştır. Bu raporda 300 kadar ailenin geri döneceği tespit edilmiştir. Geri dönüşün gerçekleşebilmesi için güvenliğin sağlanması ve yol sorununun çözülmesi önkoşul olarak belirtilmiştir. Köye dönüş kapsamında düzenli yerleşimin sağlanmasının 1/1000 ölçekli imar planının yapımına ve uygulanmasına bağlı olduğu ifade edilmiştir. İnceleme ekibi Kulp ve Diyarbakır'a göç eden ve şimdi geri dönmek isteyen 25 İslamköylü ile görüşmeler yapmıştır. Ekip köylülere devletin aynı yardımları ile kendi evlerini yapmalarını önermiş, köylüler ise konutların devlet eliyle yapılıp, anahtar teslimi ile kendilerine verilmesini istemişlerdir.

İnceleme ve araştırmalar sonucunda OHAL Valiliği, KDRP kapsamında köydeki yeni yerleşim yerlerinin konut alanı olarak kullanılmasında herhangi bir sakıncanın olmadığını belirledikten sonra, İslamköy'de yeni yerleşim alanının 1/25000 ölçekli imar planları hazırlanmıştır.

İslamköy'de proje kapsamındaki yeni yerleşim alanı, köylülerin de istekleri doğrultusunda ve uzmanların katıldığı bir heyet tarafından köy sınırları içinde belirlenmiştir. Alanın 1/1000 ölçekli halihazır haritaları valilik desteğinde Köy

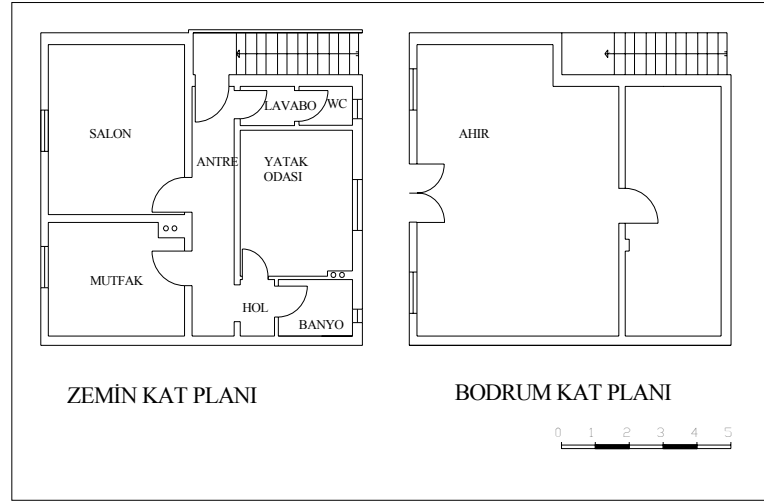
Hizmetleri Bölge ve Kadastro Müdürlüğü elemanları tarafından yapılmıştır (İ.B., 2004).

Hazırlanan imar planında; 10 m genişliğinde taşıt yolu girişi verilmiştir. Oluşturulan konut adaları 7 m genişliğinde yaya yolları ile ayrılmıştır. Konut için İslamköy merkezinde 47 905 m², Tur mezrasında 54 150 m², sosyal tesis için ise İslamköy’de 35 252 m², Tur mezrasında 17 035 m² alan ayrılmıştır. İmar durumunda parsel büyüklükleri 500 m² ve adalarda yapılaşma nizamı E=0,60 ve H_{max}=6,50 olarak belirtilmiştir (Ek: 2). Çalışma için 1/500 ölçekte avlulu konut tipi (Şekil 1) önerilmiştir (Pirinç, 2000).

Şekil 1. Öneri konut planı (Pirinç, 2000)

Köy Hizmetleri Bölge Müdürlüğü önerilen konut tipini iklim koşullarına uygun bulmadığından kabul etmemiştir. Köyün iklimsel ve coğrafi yapısına göre alt katı ahır, üst katı ise konuttan oluşan yeni bir plan yapılmıştır.

Şekil 2. İslamköy konut planı (Köy Hizmetleri Diyarbakır Bölge Müdürlüğü)

Köyde uygulanacak olan konut projeleri Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün tip projelerinden hareketle Diyarbakır Valiliği tarafından geliştirilmiştir. Yerinde yapılan incelemelerde ve Köy Hizmetleri İl Müdürlüğünden alınan projelerden konutların ayrıık nizamda yapıldığı ve minimum parsel büyüklüklerinin 225 m² olduğu belirlenmiştir. Bu konutların taban alanı 75,32 m², toplam inşaat alanı ise 150,64 m²'dir. Konutlar iki kattan oluşmakta, bodrum kat ahır ve samanlık, zemin kat ise iki oda, mutfak, antre, banyo ve tuvalet yer almaktadır (Şekil 2). Konutlar yığma yapı tarzında inşa edilmiştir. Konutların duvar kalınlığı 20 cm dir. Kullanılan malzeme gaz beton, üst döşeme ise betonarme döşemedir (Ek 4.1). Döşeme kaplamasında beyaz karo mozaik (Ek 4.2), kapı ve pencere doğramalarında ahşap malzeme (Ek 4.3, 4.4) kullanılmıştır. Banyo ve tuvalet duvarlarında 1 m koduna kadar fayans döşenmiştir (Ek 4.5). Konutlarda ısıtma ihtiyacı için soba kullanılmaktadır. Köyün içme suyu şebekesi proje dahilinde yapılmıştır.

Ayrıca köyün Kulp-Diyarbakır yoluna 16 km uzunluğundaki bağlantısını sağlamak üzere Köy Hizmetleri Bölge Müdürlüğü ekiplerince çalışmalara başlanmış, stabilize yol olarak ulaşım açılmıştır (İ.B., 2004).

Resim 2. İslanköy genel görünüşü

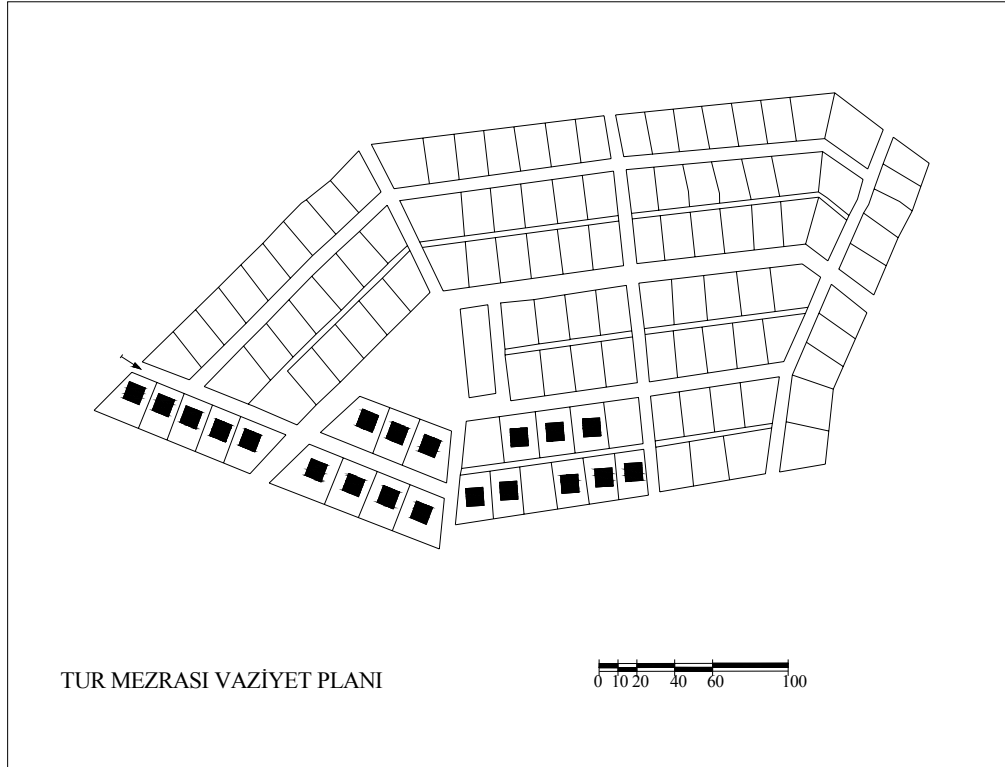
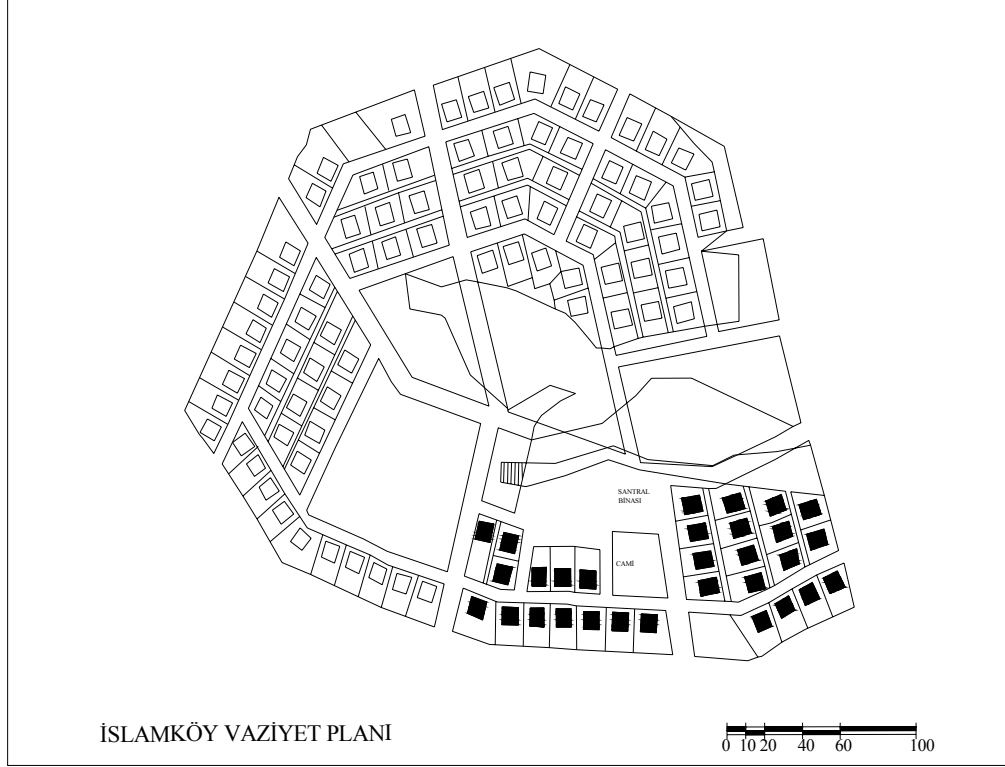

Resim 3. Tur mezrası genel görünüşü

Bu çalışma Diyarbakır İli Kulp İlçesine bağlı İslamköy'de KDRP'de yapılan konutları kapsamaktadır. Bu konutlarda kullanım sırasında yapılan değişiklikler ve yapılması düşünülen değişiklikler irdelenmiş ve kullanıcı memnuniyeti değerlendirmesi yapılmıştır. Çalışma, üretilen konutların anket ve görüşme teknikleri kullanılarak kullanıcı memnuniyet seviyesini tespit etmeye yönelik değerlendirmeye dayanmaktadır.

2001 yılında inşaatı bitirilerek teslim edilen 50 konutun bulunduğu çalışma alanında kullanılan 45 konutla ilgili mevcut durum saptanmış, çevrenin genel yerleşim düzeni gözlemlenmiştir. Bu bölgede planlanan konut sayısı 178 dir. Konutlardan 30'u İslamköy merkezde (Resim 2) ve 20'si de Tur mezrasında (Resim 3) yapılmıştır.

50 konutun 4'ü kullanılmamaktadır. Bir konut ise köy halkı tarafından, konutun alt katı mescit, üst katı ise imam için lojman olarak düzenlenmiştir. 2005 yılı itibari ile teslim edilen bu konutlarda 45 aile ikamet etmektedir. KDRP kapsamında yapılan bu konutlarda kullanıcı memnuniyetini ölçmek amacıyla 2005 yılında İslamköy'de yaşayan 45 aileye yönelik anket çalışması yapılmıştır.

Şekil 3. İslamköy ve Tur mezrasında üretilen konutların (koyu alanlar) yerleşim alanı içindeki konumları (Köy Hizmetleri Diyarbakır Bölge Müdürlüğü)

4. BULGULAR

KDRP kapsamında üretilen konutlarda kullanıcı özellikleri ve kullanım sonrası değerlendirmelere ilişkin bulgular aşağıdaki başlıklar altında toplanmıştır.

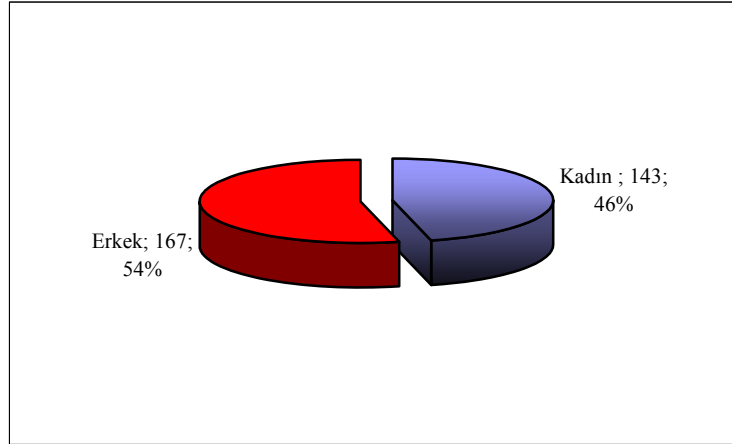
4.1. Kullanıcı Özellikleri

Kullanıcı özellikleri; kullanıcıların sayısı, cinsiyeti, yaşı, eğitim ve medeni durumu, konutu kimlerle paylaştığı, geçim kaynakları, sosyal güvenceleri ve kullandıkları eşyalara ilişkin bulguları kapsamaktadır.

Konutta yaşayanların %20'si 4 ve 4'ten az, %80'i, 5 ve 5'ten fazla ve %6,67'si ise 10 kişiden fazla nüfusu olan ailelerden oluşmaktadır (Çizelge 1). Çekirdek ve büyük aile tipi ailelerin yaşadığı bu konutlarda genel eğilim çekirdek tipi ailedir. Çekirdek aile sayısı 38'dir

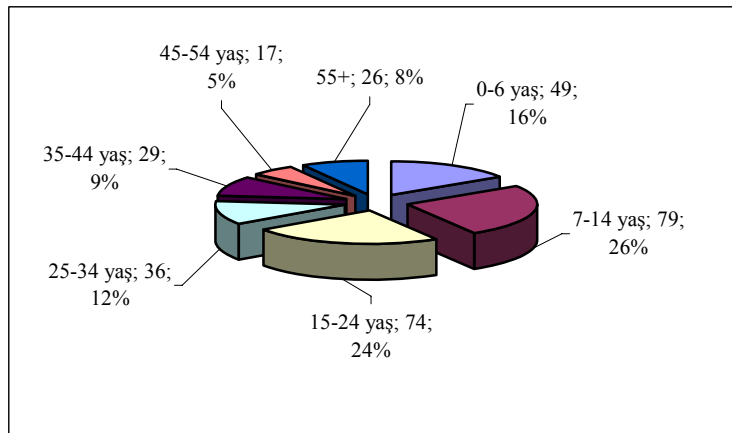
Çizelge 1. Ailelerdeki kişi sayısı ve yüzdeleri

Kişi Sayısı	Aile Sayısı	%
2	3	6.67
3	2	4.44
4	4	8.89
5	4	8.89
6	9	20.00
7	6	13.33
8	6	13.33
9	3	6.67
10	5	11.11
10+	3	6.67
Toplam	45	100.00

Şekil 4. Kullanıcıların cinsiyet durumu ve yüzde dağılımı

Diyarbakır İli Kulp İlçesine bağlı İslamköy’de 45 hanede 143’ü kadın (%46), 167’si erkek (%54) olmak üzere toplam 310 kişi yaşamaktadır (Şekil 4). Konutlarda ortalama kişi sayısı 6,8’dir.

Şekil 5. Kullanıcıların yaş dağılımının yüzde durumu

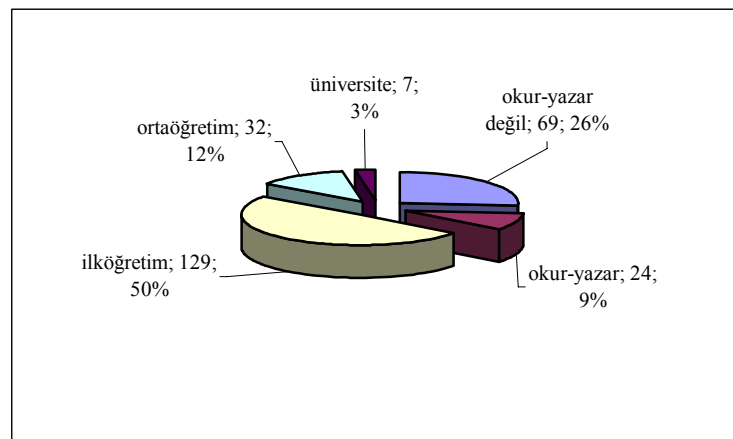
0-6 yaş grubu nüfusun %16’sını, 7-14 yaş grubu % 26’sını, 15-24 yaş grubu % 24’ünü, 25-34 yaş grubu %12’sini, 35-44 yaş grubu %9’unu, 45-54 yaş grubu %5’ini ve 55 yaş üstü yaş grubu da %8’ini oluşturmaktadır (Şekil 5).

Çizelge 2. Kullanıcıların yaş durumu dağılımı

Cinsiyet	Yaş durumu							Toplam
	0-6 yaş	7-14 yaş	15-24 yaş	25-34 yaş	35-44 yaş	45-54 yaş	55+	
Kadın	15	41	35	18	15	8	11	143
Erkek	34	38	39	18	14	9	15	167
Toplam	49	79	74	36	29	17	26	310

Kadın nüfusunun %10'unu 0-6 yaş grubu, %29'unu 7-14 yaş grubu, %24'ünü 15-24 yaş grubu, %13'ünü 25-34 yaş grubu, %10'unu 35-44 yaş grubu, %6'sını 45-54 yaş grubu ve %8'ini 55 yaş üstü yaş grubu da oluşturmaktadır (Çizelge 2).

Erkek nüfusunun %20'sini 0-6 yaş grubu, %24'ünü 7-14 yaş grubu, %23'ünü 15-24 yaş grubu, %11'ini 25-34 yaş grubu, %8'ini 35-44 yaş grubu, %5'ini 45-54 yaş grubu ve %9'unu 55 yaş üstü yaş grubu da oluşturmaktadır (Çizelge 2).

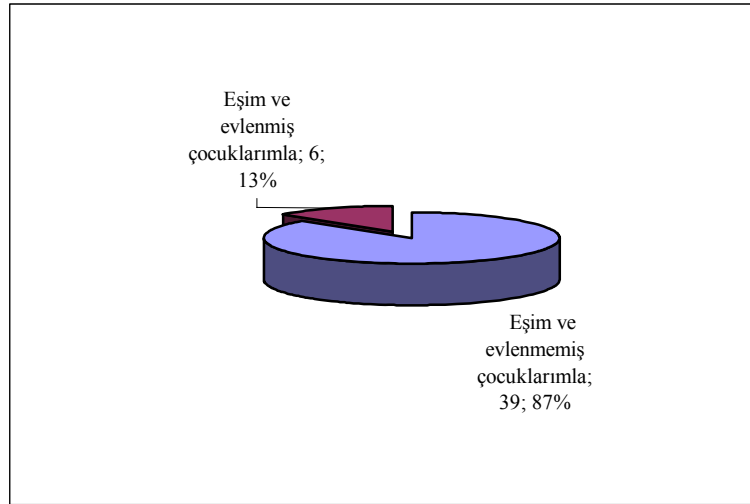
Şekil 6. Kullanıcıların eğitim durumunun yüzde dağılımı

0-6 yaş grubu okul öncesi yaş grubu olması nedeniyle değerlendirme, 261 kişi ile yapılmıştır. 261 kişiden %26'sı okur-yazar değil, %9'u okur-yazardır. %50'si ilköğretim, %12'si ortaöğretim ve %3'ü üniversitede halen okumakta ya da mezun düzeyindedir. Okuma yazma bilenler %74'e tekabül etmektedir (Şekil 6).

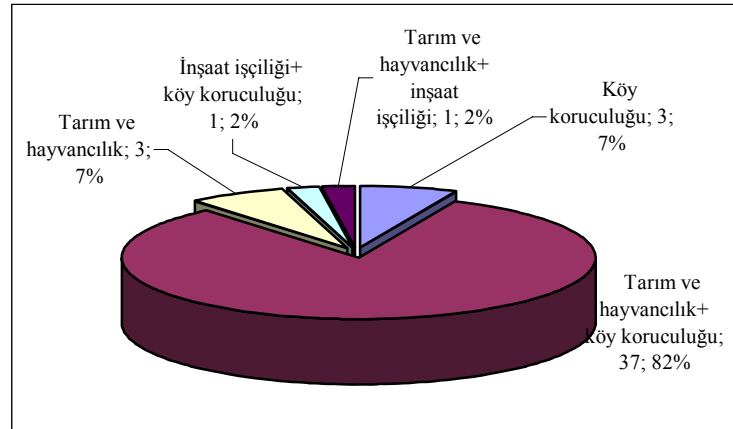
Çizelge 3. Kullanıcıların eğitim durumu dağılımı

Cinsiyet	Okur-yazar değil	Okur-yazar	İlk öğretim	Orta öğretim	Üniversite	Toplam
Kadın	50	14	56	8	0	128
Erkek	19	10	73	24	7	133
Toplam	69	24	129	32	7	261

Anket verileri değerlendirildiğinde 128 kadından hiçbiri üniversitede okuyor ya da mezun düzeyinde değildir. Üniversiteye devam eden ya da mezun düzeyde olan erkeklerin oranı ise %5'tir. Kadınların %39'u, erkeklerin ise %14'ü okur-yazar değildir (Çizelge 3).

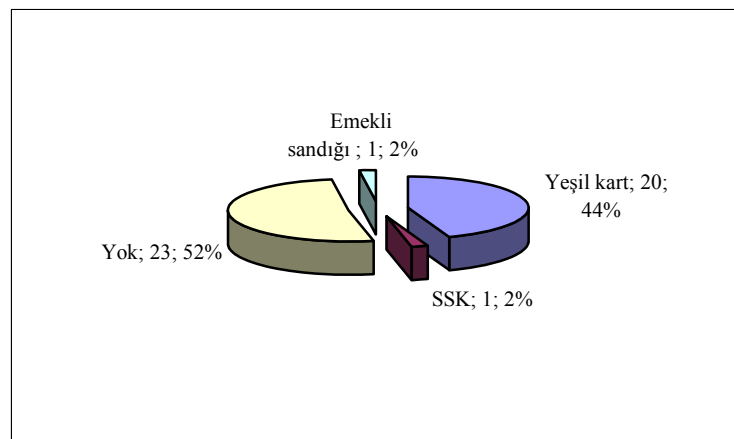
Şekil 7. Kullanıcıların konutu kimlerle paylaştığı

Diyarbakır İli Kulp İlçesine bağlı İslamköy'de yapılan anket sonucunda elde edilen verilerden; aile yapısının çekirdek aile tipinde olduğu anlaşılmaktadır. Bu tipe uygun olarak ailelerin eş ve evlenmemiş çocuklardan oluştuğu görülmektedir. Bu sonuçlardan da anlaşıldığı gibi zamanla köylerde görülen klasik büyük aile yapısı dağılarak yerini çekirdek aile yapısına bırakmıştır. Anket sonuçları değerlendirildiğinde 45 aileden sadece 6'sı evli çocukları ile oturan büyük aile tipini oluşturmaktadır (Şekil 7).

Şekil 8. Kullanıcıların geçim kaynaklarının yüzde dağılımı

45 aile reisinden 41'inin geçim kaynağı (%91) köy koruculuğudur. 37 aile köy koruculuğu yanında kendi ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde tarım ve hayvancılık ile uğraşmaktadır. Sadece 3 aile tarım ve hayvancılık ve 1 aile de hem tarım ve hayvancılık hem de inşaat işçiliği ile geçimini sağlamaktadır (Şekil 8). Kullanıcıların yaşadıkları köyde köy korucusu olarak çalışmalarını ve düzenli bir gelirlerinin olması, başka yerlere/şehirlere çalışmaya gitmelerinin önünde bir engeldir. Köy genelinde çeşitli nedenlerle 5 kişi İstanbul, İzmir ve Batman'da çalışmaktadır.

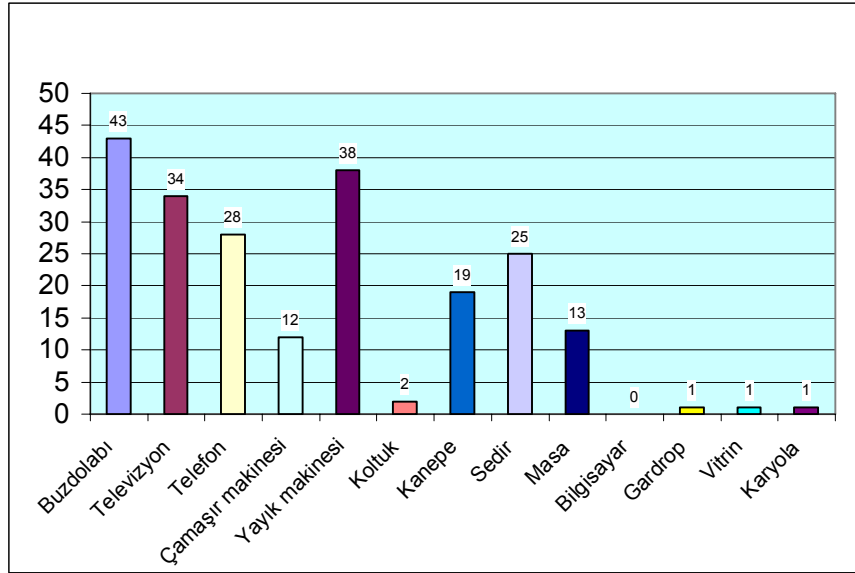

Şekil 9. Kullanıcıların sosyal güvencelerinin yüzde dağılımı

Ankete katılanların %52'sinin herhangi bir sosyal güvencesi yoktur. Bir köy korucusu öldükten sonra eş ve çocuklarına Emekli Sandığı'ndan dul ve yetim aylığı bağlanmıştır. 1975 yılında göç ederek Adana'da kapıcılık yapmış bir aile reisi SSK'dan emekli olmuştur. Devletin sosyal güvencesi olmayanlara hastalandıkları

durumunda sağladığı Yeşil Kart uygulamasından ise 20 aileden bazı fertler faydalanmaktadır (Şekil 9).

Çizelge 4 ve Şekil 10’da görüldüğü gibi; evlerin %95’inde buzdolabı 1. sırada bulunmaktadır. 2. sırada ise yayık makinesi sahipliği gelmektedir. Konut kullanıcıları hayvancılıkla uğraşmaktadırlar. Geçmişte kendilerinin yaptıkları ve kol gücüyle çalıştırdıkları yayıklarda elde ettikleri yağ ve ayran gibi ürünlerini şimdi teknolojinin gelişmesiyle yayık makinesinde üretmektedirler. Hayvancılıkla uğraşan 41 ailenin sadece 3’ünde yayık makinesi bulunmamaktadır. KDRP kapsamında yapılan konutlarda su tesisatı bağlantısı olduğundan teknolojinin bir diğer önemli aracı olan çamaşır makinelerine sahip olma oranı %26.67’dir. Konutların hiçbirinde bilgisayar bulunmamaktadır. 45 konuttan sadece 1’inde koltuk takımı bulunmaktadır. Konutlarda geleneksel eşyalardan sedirin bulunma yüzdesi 55.56 iken süreç içinde sedirin yerini alan kanepelerin yüzdesi ise 42.22’dir.

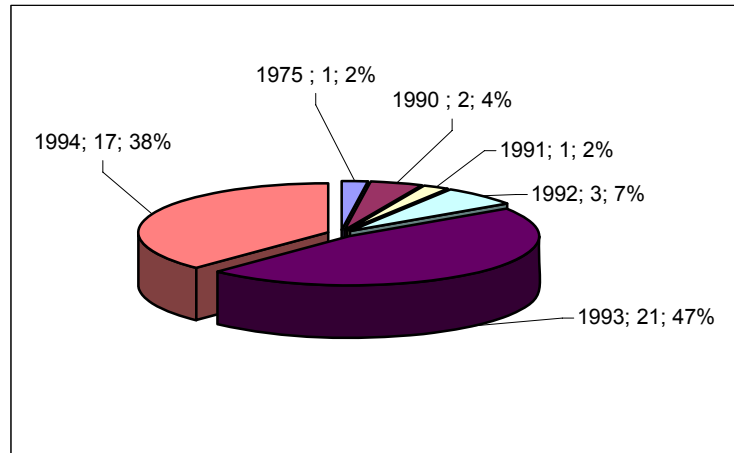
Şekil 10. Konutlarda bulunan eşyalar

Çizelge 4. Konutlarda bulunan eşyaların yüzde dağılımı

Evdeki eşyalar	%	Var	%	Yok	Toplam
Buzdolabı	95,56	43	4,44	2	45
Televizyon	75,56	34	24,44	11	45
Telefon	62,22	28	37,78	17	45
Çamaşır makinesi	26,67	12	73,33	33	45
Yayık makinesi	84,44	38	15,56	7	45
Koltuk	4,44	2	95,56	43	45
Kanepe	42,22	19	57,78	26	45
Sedir	55,56	25	44,44	20	45
Masa	28,89	13	71,11	32	45
Bilgisayar	0,00	0	100,00	45	45
Gardrop	2,22	1	97,78	44	45
Vitrin	2,22	1	97,78	44	45
Karyola	2,22	1	97,78	44	45

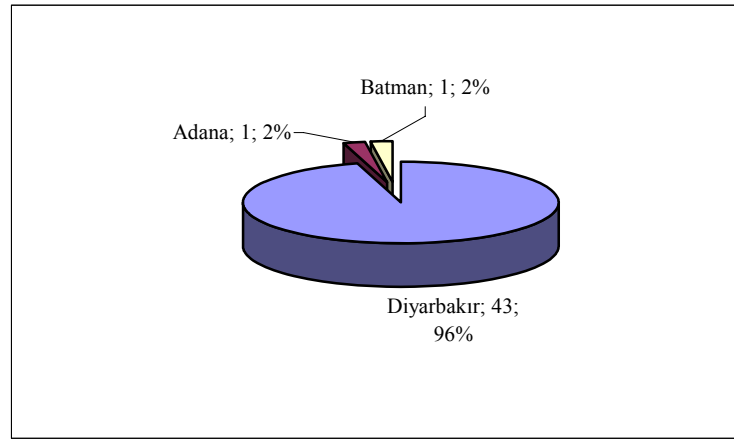
4.2. Göç Öncesi-Sonrası Yaşam Alanlarının Genel Özellikleri

Konut kullanıcılarının köyden göç ettikleri tarih, yerleştikleri şehir ve ilçeler, geri dönünceye kadar değiştirdikleri ev sayısı, göç etmeden önce ve sonrasında konutlarında eyvanın, ıslak hacimlerin ve su tesisatının olup olmadığı, bu konutların kat ve oda sayısı ve göç etmeden önce yaşadıkları konutlarda kullandıkları inşaat malzemeleri ile ilgili değerlendirmeler yapılmıştır.

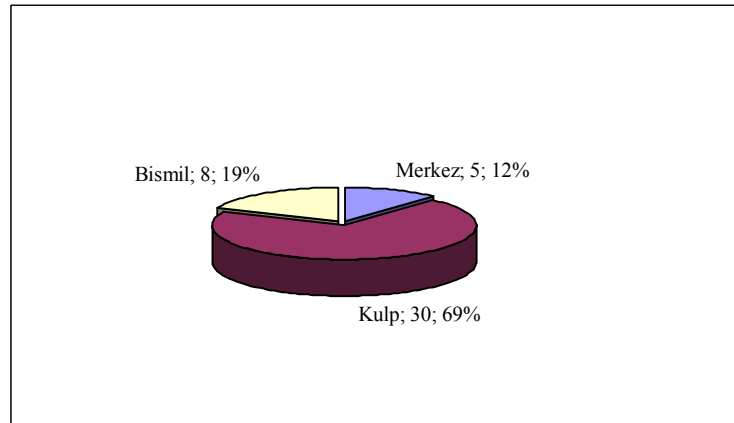
Şekil 11. Kullanıcıların göç ettikleri yıla göre yüzde dağılımı

Konut kullanıcılarından sadece 1'i 1975 yılında göç etmiştir. 1990 yılına kadar başka bir göç yaşanmamıştır. Çatışmaların yoğunlaştığı ve zorunlu köy boşaltmalarının gerçekleştiği 1990'lı yıllardan sonra göçler artmıştır. Bu konutlarda yaşayanların %85'i 1993 ve 1994 yılında zorunlu göçe tabii tutulmuş ve köy tamamıyla boşaltılmıştır (Şekil 11).

Şekil 12. Göç ettikleri şehirlere göre yüzde dağılımı

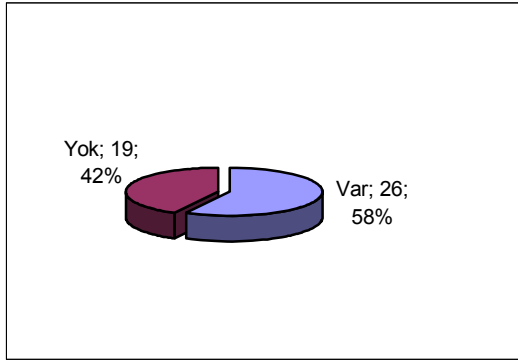
Köyden göç edenlerin %96'sı Diyarbakır'a yerleşmiştir. 1 aile 1993 yılında, Batman'a, 1 aile ise çatışmaların olmadığı dönemde işsizlik sorunundan kaynaklı olarak Adana'ya göç etmiştir (Şekil 12).

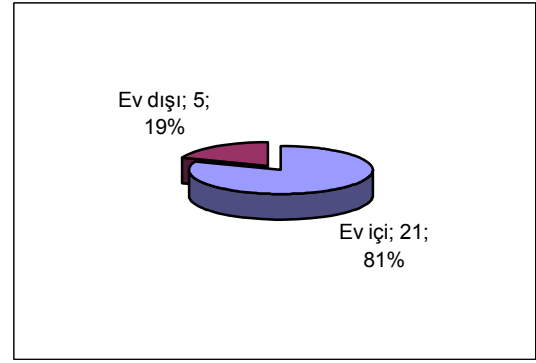
Şekil 13. Göç ettikleri ilçelere göre yüzde dağılımı

Zorunlu göç sonucu köylerini terk edenlerin %69'u köyün bağlı olduğu ve daha rahat yerleşebileceklerini düşündükleri Kulp'a, %19'u Bismil'e, %12'si ise merkez ilçeye göç etmiştir. Bismil'in tercih edilmesinin en önemli nedeni ilçede geniş tarım arazilerinde tarım işçisi olarak çalışabilme olanaklarının bulunmasıdır. Göç edenler birden fazla yer değişikliği yapmış, değerlendirme en uzun süre kaldıkları yere göre yapılmıştır (Şekil 13).

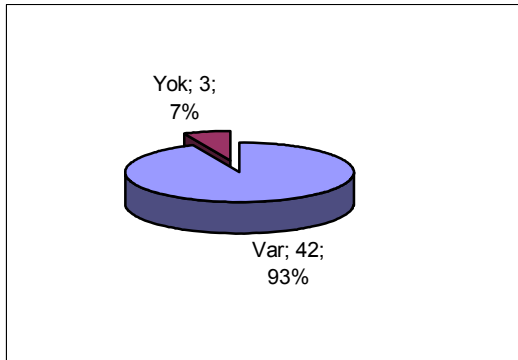

Şekil 14. Köyden göç etmeden önce yaşanan konutlarda banyonun bulunma yüzdeleri

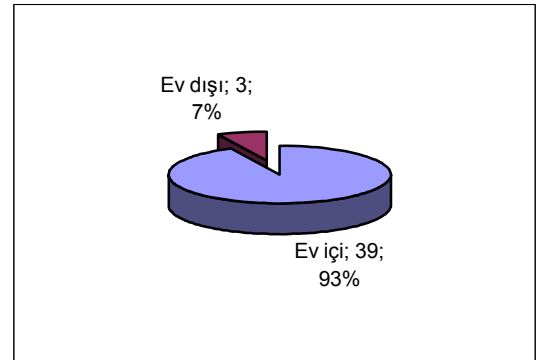

Şekil 15. Köyden göç etmeden önce yaşanan konutlarda banyonun konut içinde ya da dışında bulunma yüzdeleri

Konut kullanıcılarına köyden göç etmeden önce yaşadıkları konutlarda banyonun olup olmadığı sorulmuş, 26 evde banyonun olduğu dile getirilmiştir. 21 evde banyo evin içinde, 5 evde ise evin dışındadır (Şekil 14, 15).

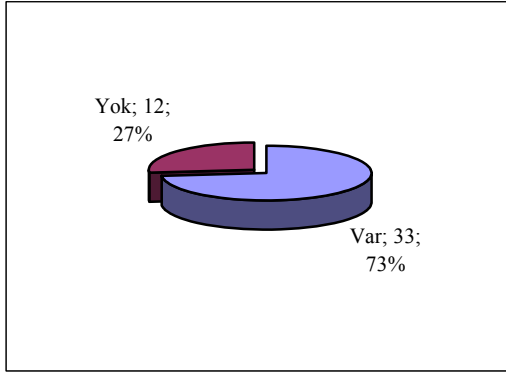

Şekil 16. Köyden göç ettikten sonra yaşanan konutlarda banyonun bulunma yüzdeleri

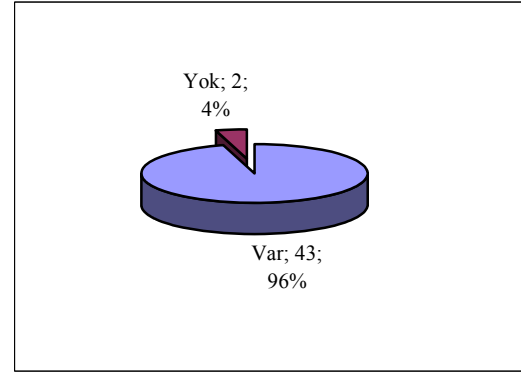

Şekil 17. Köyden göç ettikten sonra yaşanan konutlarda banyonun konut içinde ya da dışında bulunma yüzdeleri

Köyden göç ettikten sonra yerleştikleri konutlarda banyo %93 oranında bulunmaktadır. Mevcut banyoların da %93'ü ev içinde %7'si ev dışındadır (Şekil 16, 17).

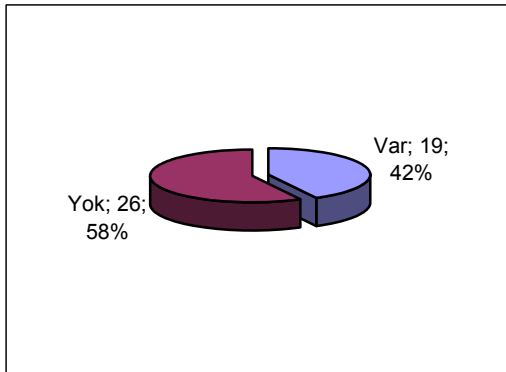

Şekil 18. Göç etmeden önce yaşanan konutlarda mutfağın bulunma yüzdeleri

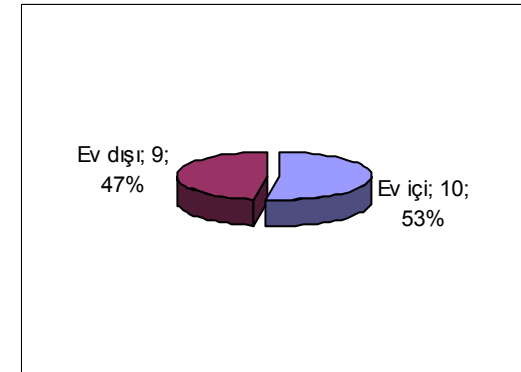

Şekil 19. Göç ettikten sonra yaşanan konutlarda mutfağın bulunma yüzdeleri

Anket sonuçlarına göre 45 evin 33'ünde bir başka deyişle %73'ünde mutfak vardır ve bütün mutfaklar evin içindedir. %27'sinde ise mutfak odanın bir köşesi olarak kullanılmaktadır. Kullanıcıların köyden göç ettikten sonra yerleştikleri konutlarda mutfak %96 oranında bulunmaktadır. Mevcut mutfakların hepsi ev içindedir (Şekil 18, 19).

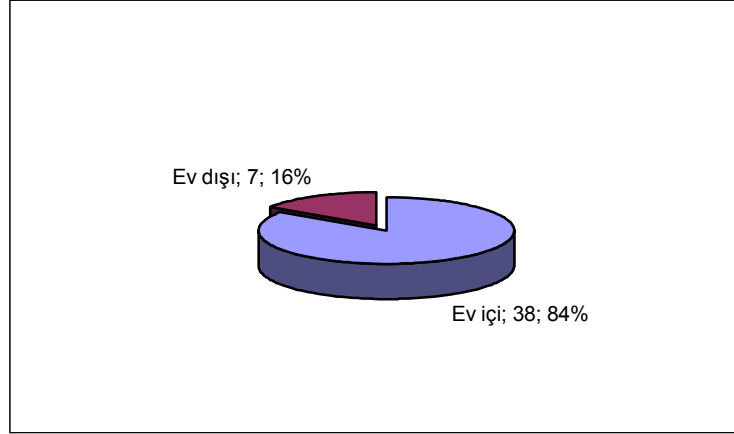

Şekil 20. Göç etmeden önce yaşadıkları konutlarda tuvaletin olup olmadığının yüzde dağılımı

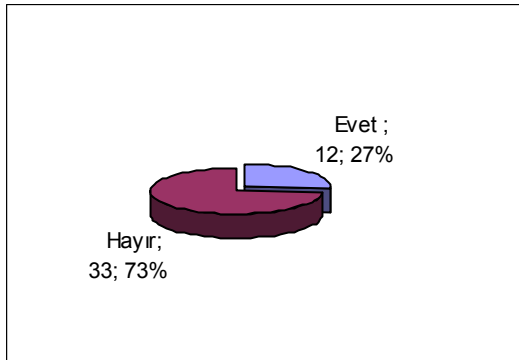
Şekil 21. Göç etmeden önce yaşadıkları konutlarda tuvaletin konumunun yüzde dağılımı

Köyden göç etmeden önce kullanılan konutların %58'inde tuvalet yoktur. Mevcut tuvaletlerin de %53'ü ev içindedir (Şekil 20, 21).

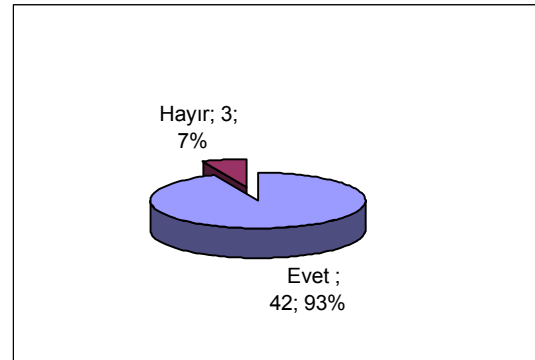

Şekil 22. Göç ettikten sonra yaşanan konutlarda tuvaletin konut içinde ya da dışında bulunma yüzdeleri

Köyden göç ettikten sonra yaşadıkları konutların hepsinde tuvalet mevcuttur. Tuvaletlerin %84'ü ev içindeyken, %16'sı evin dışında yer almaktadır (Şekil 22).

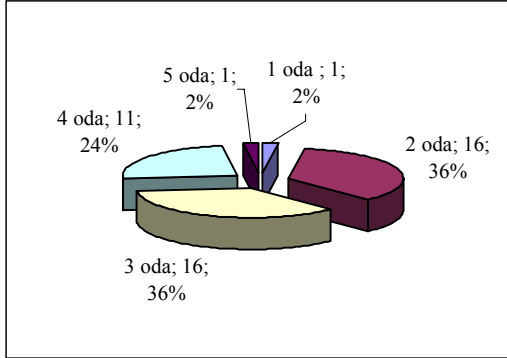

Şekil 24. Göç etmeden önce yaşanan konutlarda su tesisatının bulunma yüzdeleri

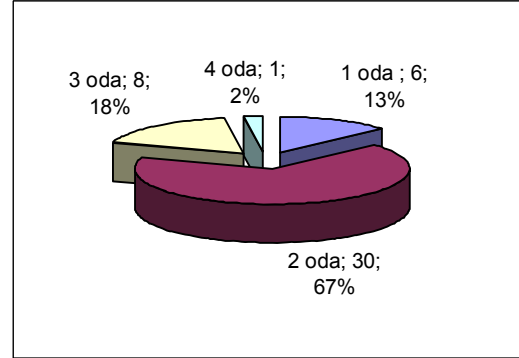

Şekil 23. Göç ettikten sonra yaşanan konutlarda su tesisatının bulunma yüzdeleri

Köyden göç etmeden önce yaşadıkları evlerin %73'ünde su tesisatı yok iken; göçten sonra bu oran %7'ye düşmüştür. Göç ettikleri yerler il veya ilçe merkezi olduğundan, bu tür yerlerde su tesisatları, ilgili belediyeler tarafından yapılmıştır (Şekil 23, 24).

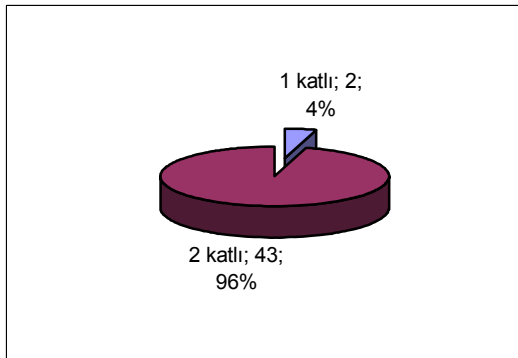
Şekil 25. Göç etmeden önce yaşadıkları konutlarının oda sayısının yüzde dağılımı

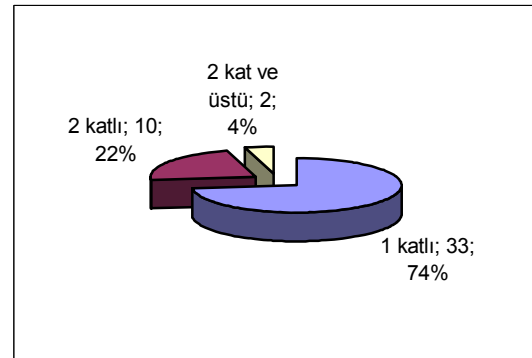
Şekil 26. Göç ettikten sonra yaşadıkları konutlarının oda sayısının yüzde dağılımı

Köyden göç etmeden önce kullanıcıların yaşadıkları konutların %62'sinde ikiden fazla oda bulunmaktaydı. 4 odası olan konutların oranı %24'tü. 45 konuttan birinin 1 odası, diğerinin ise 5 odası bulunmaktaydı (Şekil 25).

Göç ettikten sonra kullanıcıların yerleştikleri konutların %67'si 2 odadan, %18'i de 3 odadan oluşmaktadır. Göç etmeden önce kullanıcıların yaşadıkları evlerde ortalama oda sayısı 2,9 iken göç ettikleri yerlerde ortalama 2,08 olmuştur. Bu sonuca göre göçten sonra oda sayısında belirgin bir düşme görülmektedir (Şekil 26).

Şekil 27. Göç etmeden önce yaşadıkları konutların kat sayısının yüzde dağılımı

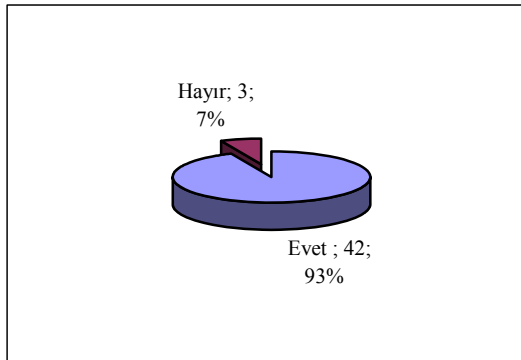

Şekil 25. Göç ettikten sonra yaşadıkları konutların kat sayısının yüzde dağılımı

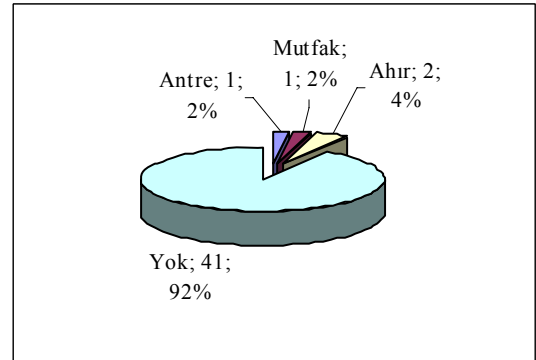
Şekil 27’de görüldüğü gibi; kullanıcılar göç etmeden önce %96 gibi büyük bir oranla iki katlı konutlarda yaşamışlardır. Konutlarında köy yaşantısına, iklimine ve bu çevredeki malzeme cinsine göre, konutlarının duvarlarında taş, döşemelerinde toprak, çatı olarak da ahşap kirişli toprak dam kullanmışlardır. Duvarlar taşla örülmüş, harç malzemesine toprak içine saman ve su karıştırmışlardır. Üst örtünün yapımında kullanılan ahşap kirişler kavak ağacındandır. Bu ağacın köylüler tarafından yetiştiriliyor olması, kirişlerde tercih edilmesine neden olmaktadır. Köyden göç ettikten sonra kullanıcıların %22’sinin, iki katlı, %74’ünün ise bir katlı evlerde yaşadıkları belirlenmiştir (Şekil 28).

Ankete katılan konut kullanıcılarının %93’ü göç etmeden önce yaşadıkları konutlarda eyvan olduğunu belirtmişlerdir (Şekil 29). Bu bölge karasal iklimin özelliklerini taşımakta, yazları sıcak ve kurak, kışları ise soğuk ve karlı geçmektedir.

Eyvan; yaz aylarının sıcak geçtiği bu köydeki konutlarda önemli bir yere sahiptir. Yaz aylarında eyvanlar; yatma, yemek yeme sohbet etme ve dinlenme yerleri olarak kullanılmaktadır.

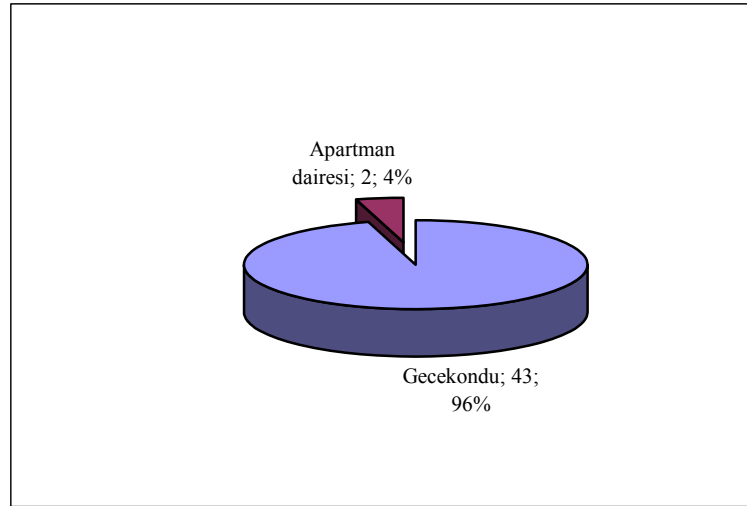
Şekil 29. Göç etmeden önce yaşadıkları konutlarda eyvanın bulunma yüzdeleri

Şekil 30. Eyvanın bu evdeki karşılığı olarak gördükleri mekanların yüzde dağılımı

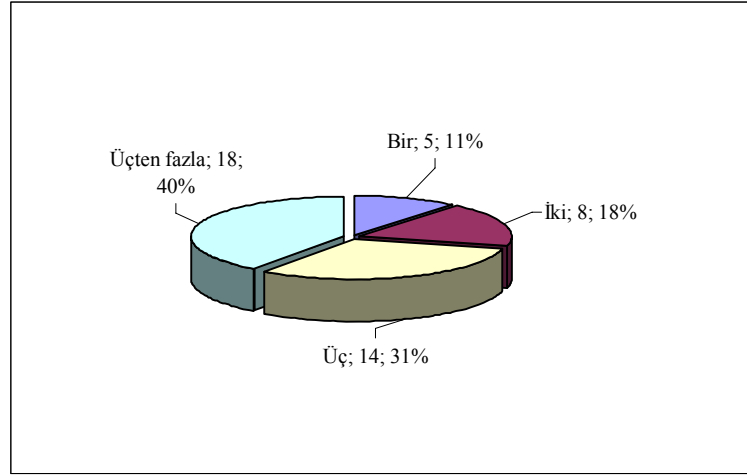
Konut kullanıcıları göç ettikten sonra yerleştikleri konutlarda eyvanın olmadığını belirtmişlerdir. KDRP kapsamında yerleştikleri konutlarda da eyvan bulunmamaktadır.

"Yarı açık alan olarak kullandığımız eyvanın bu evdeki karşılığı neresidir?" sorusuna verdikleri cevaplara göre; konut kullanıcıları %92 oranı ile eyvanın karşılığı olarak evin herhangi bir yerini kullanmadıklarını ifade etmişlerdir. Buna göre 45 konut kullanıcılarından 41'i KDRP kapsamında yapılan konutlarda eyvanın karşılığını görememektedir (Şekil 30). 2 kullanıcı eyvanın karşılığı olarak projede ahır olarak düzenlenen mekanı, 1'er kullanıcı ise mutfak ve antreyi kullanmaktadır. Gerçekte karşılık olarak gösterilen yerlerin eyvanların asıl kullanım amaçlarının tümünü kapsamadığı açıktır. Projede ahır olarak düzenlenen mekanı, eyvan olarak kullananlar, ahırda hayvan beslemekte, yiyecek ve hayvan yemi deposu olarak kullanmaktadırlar (Ek 4.6).

Şekil 26. Göç ettikten sonra yaşadıkları konutların türünün yüzde dağılımı

Köyden göç edenlerin %96'sı gittikleri yerlerde gecekonduya, %4'ü ise apartman dairesinde yaşamışlardır (Şekil 31).

Şekil 27. Kullanıcıların köye geri dönünceye kadar değiştirdikleri konut sayısının yüzde dağılımı

Konut kullanıcılarının, %40'ı KDRP kapsamında yapılan konutlara geri dönünceye kadar üçten fazla ev değiştirmişlerdir. Ailelerden 1'i göç ettiği 1993'ten köye döndüğü 2000 yılına kadar 9 ev, %11'e denk gelen 5 aile de sadece 1 ev değiştirmiştir (Şekil 32).

4.3. KDRP Kapsamında Üretilen Konutlara İlişkin Nitel ve Nicel Özellikler

KDRP kapsamında yapılan konutlarda konut kullanıcılarına; konut ve yakın çevresinin kullanımı, genel olarak konut ve yakın çevresinin memnuniyet düzeyi, konut büyüklüğü ve oda sayısının memnuniyet düzeyi, konuttaki mekansal konum ve güneşe yönelme, kullanılan malzeme ve memnuniyet düzeyi ve konuta yönelik genel şikayetleri sorulmuş ve değerlendirmeler yapılmıştır.

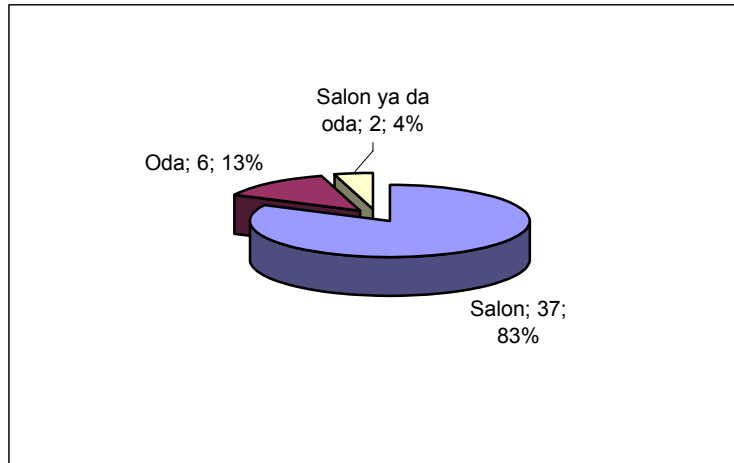
Konut ve yakın çevresi; oda, ıslak hacimler, ahır ve dış mekan kullanımı başlıkları altında toplanmıştır.

Oda kullanımı: Bu konutlarda 2 oda bulunmaktadır. Odalar; oturma, yatma, yemek yeme, misafir ağırlama gibi çok amaçlı olarak kullanılmakta, yemekler yer sofrasında yenmektedir (Ek 4.7, 4.8).

Islak hacimlerin kullanımı: Mutfak yemek yeme, yemek pişirme (Ek 4.9) gibi eylemler dışında 5, 7, 8, 9, ve 10 kişilik kalabalık ailelerde, yatacak yer sıkıntısından dolayı %13,33 oranında yatma amacına da hizmet etmektedir. Banyoda yıkanma ve çamaşır yıkama eylemleri gerçekleşmektedir. Çamaşır makinesinin bulunduğu 12 konutta çamaşırlar antrede yıkanmakta, tuvalet ise asıl amacına uygun olarak kullanılmaktadır.

Ahır kullanımı: Ahırın hayvanların bakıldığı bir mekan olarak kullanılmadığı tespit edilmiştir. Hayvan yemi ve erzak deposu olarak kullanılan bu birim; bazı konutlarda oda, mutfak (Ek 4.10), banyo, tuvalet (Ek 4.11), kiler ve ocak (Ek 4.12) olarak işlevlendirilmiştir (Ek 3). Yaz günlerinin sıcak geçtiği bu konutlarda ahır, eyvan gibi kullanılmaktadır.

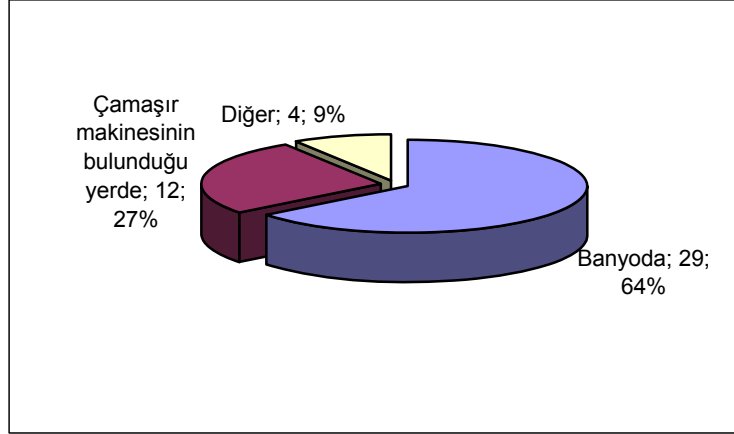
Dış mekan kullanımı: Bahçe kışlık yakacağın, hayvan yemi ve gübresinin depolandığı, kümes hayvanlarının yetiştirildiği, ekmek ve yemek pişirme araçlarının bulunduğu, çamaşırın yıkandığı bir alandır. Meyve ağaçlarının bulunduğu bahçede sebze ekilmemektedir (Ek 4.13).

Şekil 28. Kullanıcıların misafirlerini ağırladıkları mekanların yüzde dağılımı

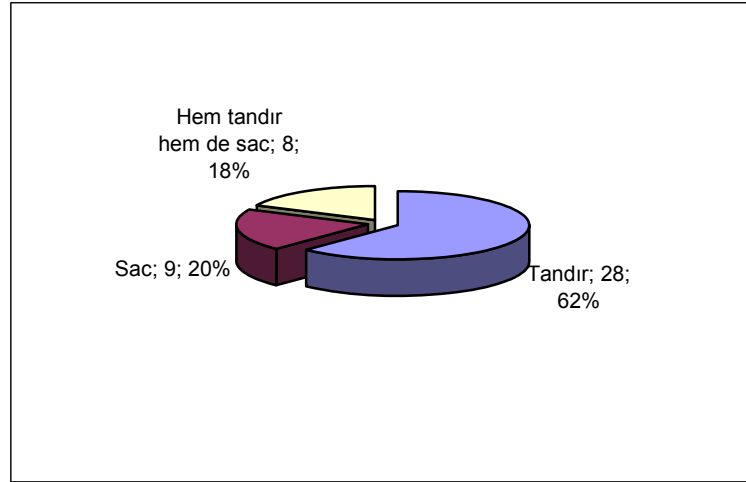
Konut kullanıcılarının %83'ü misafirlerini salonda, %13'ü odada, %4'ü ise salon ya da odada yatılı ağırladıklarını belirtmişlerdir (Şekil 33).

Şekil 29. Kullanıcıların çamaşırlarını yıkadıkları yerin yüzde dağılımı

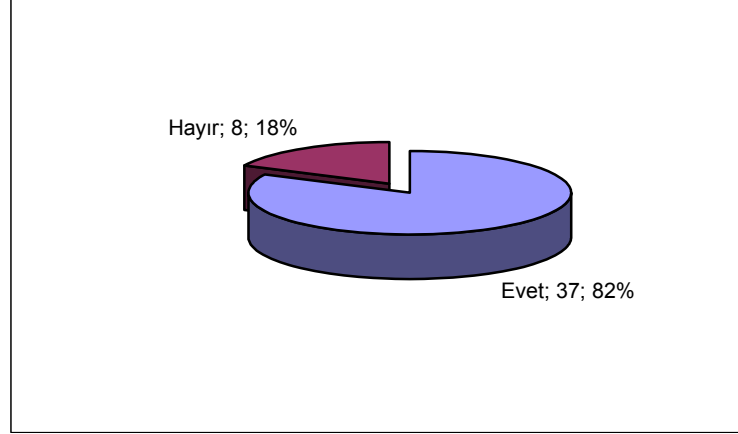
Bu konutlarda yaşayanlar çamaşırlarını %64 oranında banyoda, çamaşır makinesine sahip 12 aile de (%27) makineyi yerleştirdikleri antrede yıkamaktadırlar. Suyun bazen yukarı çıkmasında sorun olduğu yaz dönemlerinde çamaşırlarını bahçede ya da ahırda yıkadıklarını ifade etmişlerdir (Şekil 34).

Şekil 30. Kullanıcıların ekmeklerini pişirdikleri yerin yüzde dağılımı

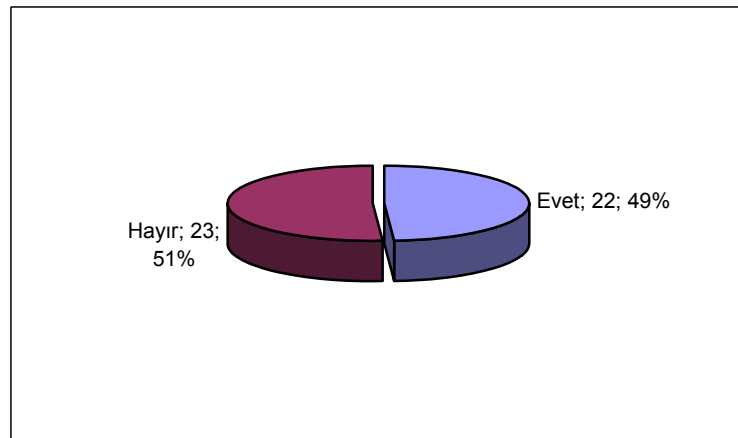
Şekil 35'e göre köyde yaşayanların hepsi, ekmeklerini ocak üzerine yerleştirilmiş sac üzerinde (Ek 4.14) ya da tandırda (Ek 4.15) pişirmektedir. %62 ile tandır en çok kullanılan ekmek pişirme aracıdır. Köyde birkaç konutun ortak kullandıkları tandırlar olduğu gibi, bir konuta ait tandırlar da bulunmaktadır. Konut sahiplerinin %18'i

ekmek pişirme konusunda sorun çıkacağı endişesiyle ortak tandır evinin olmasına karşı çıkmaktadır (Şekil 36).

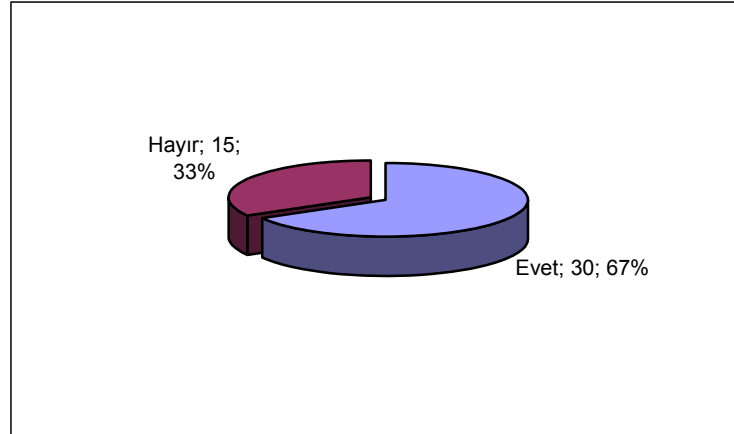

Şekil 31. Kullanıcıların ortak tandır evine ait tutumlarının yüzde dağılımı

Konut kullanıcılarının yarıya yakını bahçede kümes hayvanlarını besleyerek, hayvan yemini depolayarak, hayvanların gübresini dökerek bahçeyi ahırın bir parçası olarak kullanmaktadır. Bu köyde hayvan gübresi yakacak olarak değil tarımda gübre olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca bahçe kışlık odun ve çalı-çırpıların konulduğu bir alandır.

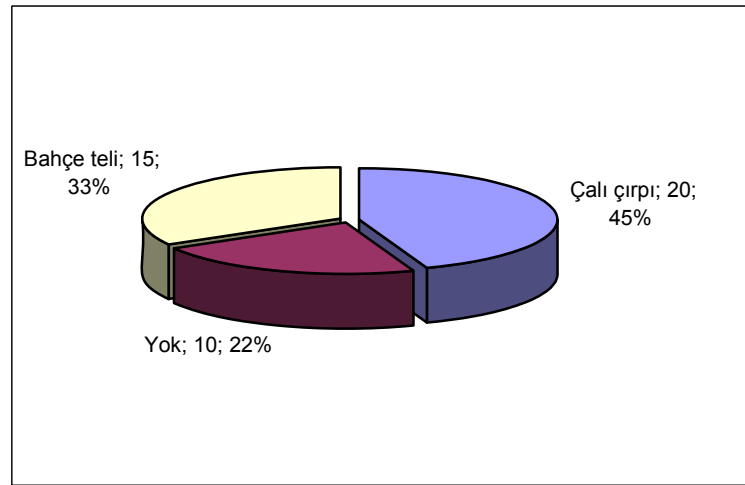

Şekil 32. Kullanıcıların bahçeyi ahırın bir parçası olarak kullanmalarının yüzde dağılımı

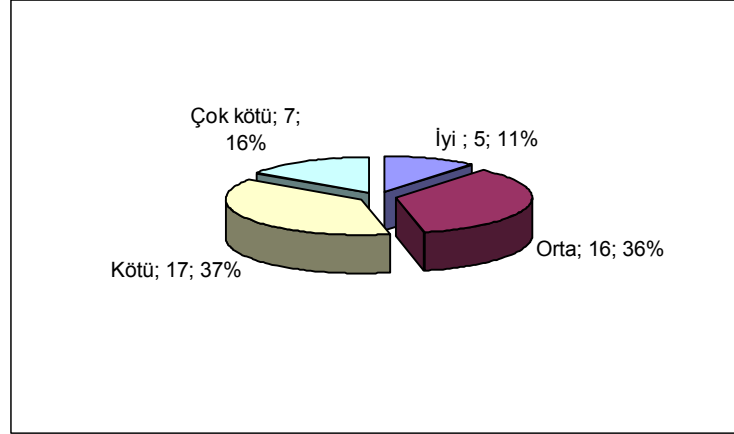
Şekil 33. Kullanıcıların bahçenin çevresinde ekim yapmalarının yüzde dağılımı

Konutların bahçelerinde meyve ağaçları ekilmiştir. Bahçe alanı geniş olmadığından sebze ekilmediği gözlenmektedir.

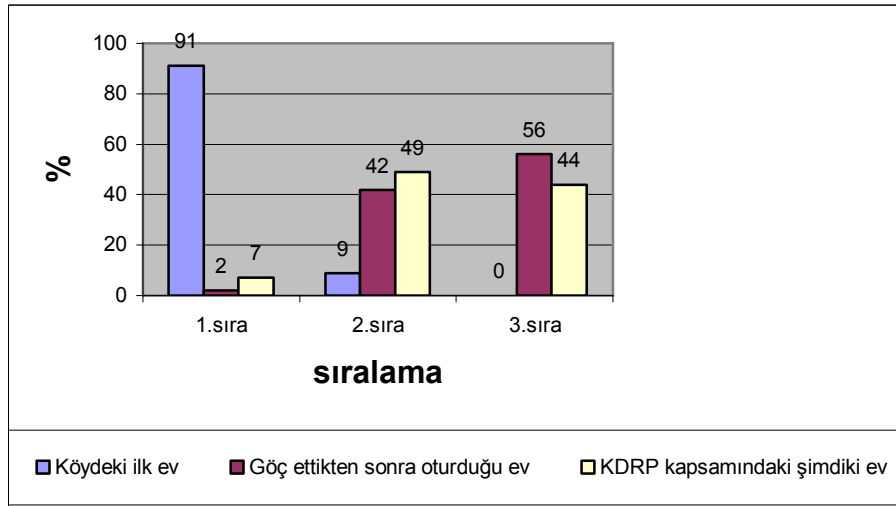
Şekil 34. Bahçe çevresinde kullanılan malzemeye ait yüzde dağılımı

Konutların %22'sinin bahçesi herhangi bir malzemeyle çevrilmemiştir. %78'i bahçe teli ve çalı çırpı ile çevresi sınırlandırılmıştır (Şekil 39).

Şekil 35. Kullanıcıların şimdiye kadar oturdukları evler içinde bu evi nasıl bulduklarına dair yüzde dağılımı

Ankete katılanlara "Şu ana kadar yaşadığımız konutlar içinde, oturduğunuz bu evi nasıl buluyorsunuz?" sorusu sorulmuş ve konutlarını çok iyi, iyi, orta, kötü, ve çok kötü olarak değerlendirmeleri istenmiştir. Verilen cevaplarda hiçbir kullanıcı konutları çok iyi bulmamıştır. Konutlarını iyi bulanlar %11 ile 5 kişidir. Kötü ve çok kötü bulanlar ise %53'tür (Şekil 40).

Şekil 36. Kullanıcıların şimdiye kadar kullandıkları konutların memnuniyet açısından sıralaması ve yüzde dağılımı

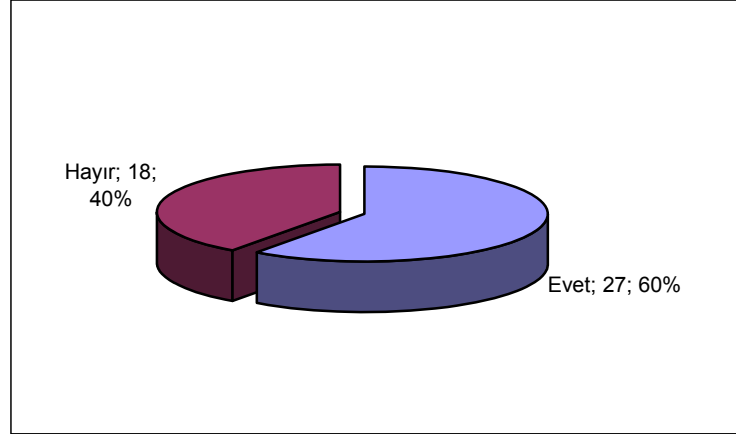
Konutları kullananlardan; köydeki ilk evleri, köyden göç ettikten sonra oturdukları evleri ve KDRP kapsamında yapılan şimdiki evleri arasında memnuniyet açısından

sıralama yapmaları istenmiştir. Konut kullanıcılarının 41'i (Çizelge 5) bir başka deyişle %91'i köydeki ilk evlerinden 1.sırada memnundurlar. KDRP kapsamında yapılan şimdiki evlerinden ise ankete katılanların %7'si memnun olduklarını açıklamışlardır. Kullandıkları her iki konut kıyaslandığında aralarında yaklaşık 13 kat fark bulunmaktadır (Şekil 41). Ankete katılanlardan hiçbiri köydeki ilk evlerinden memnuniyeti 3.sırada ifade etmemiştir. En çok köydeki ilk evlerinden memnun olmalarının nedeni, bu evlerin yapı malzemesinde taş ve toprak kullanmalarındır. Taş yapı ve harç malzemesi olarak toprağın kullanılması doğal yalıtımı sağlamakta, yapıyı kışın sıcak yazın ise serin tutmaktadır. Kendileri tarafından tasarlanıp inşa edilen köydeki ilk konutlarını iklim koşullarına uygun bulmaktadırlar. Ayrıca bu konutları ihtiyaçlarına uygun olarak yaptıklarından, yeterince büyük ve kullanışlı görmektedirler.

Çizelge 5. Kullanıcıların şimdikiye kadar yaşadıkları konutlarını memnuniyet açısından sıralamaları

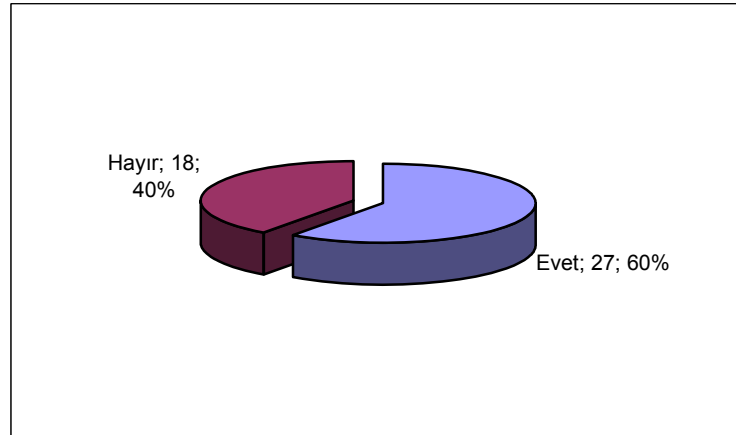
Şimdikiye kadar kullandıkları konutlar	Memnuniyet açısından			
	1.	2.	3.	Toplam
Köydeki ilk ev	41	4	0	45
Köyden göç ettikten sonra oturduğu ev	1	19	25	45
Köye Geri Dönüş Projesi kapsamında yapılan şimdiki ev	3	22	20	45

Kullanıcılara memnuniyetsizliklerini ifade ettikleri konutları neden beğenmedikleri sorulduğunda en önemli sorun olarak konutların küçük olmasını dile getirmişlerdir. Köyden göç ettikten sonra yerleştikleri konutlarda kira ödemeleri, bu konutların eski ve bakımsız olmaları, suyun belirli saatlerde ve kısıtlı akması sorun olarak ifade edilmiştir. Bunun yanında KDRP kapsamında yapılan konutların kendi arazilerinin üzerinde olmaması ve yalıtım eksikliği memnuniyetsizliklerinin önemli nedenleridir. Konutların çatılarında su ve ısı izolasyonunun yapılmamış olması nedeniyle çatı döşemesinden su sızıntısı olmaktadır (Ek 4.16). Yine ısı ve su yalıtımı duvarlarda da yapılmadığından konutların duvarlarında su sızıntısı ve buna bağlı olarak da nem ve küf oluşmaktadır (Ek 4.17).

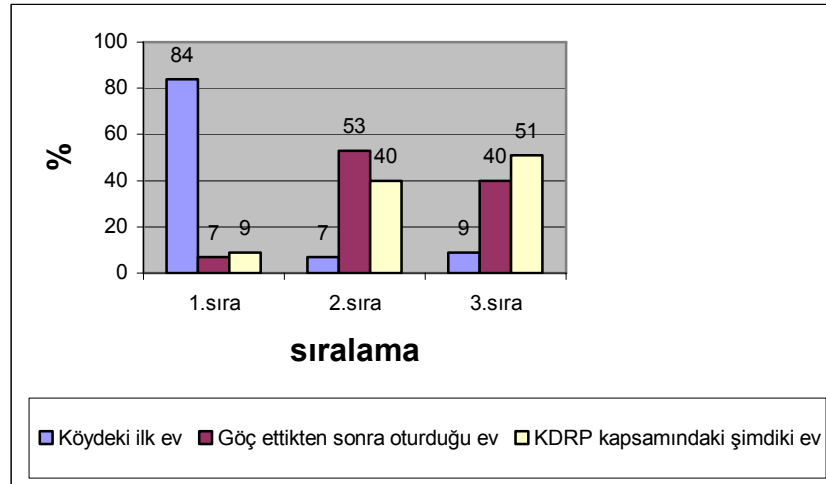
Şekil 37. Kullanıcıların konutlarını mahremiyet açısından değerlendirmelerinin yüzde dağılımı

“Konutların diğer konutlarla olan konumu mahremiyetinizi engelliyor mu?” sorusuna %60’ı mahremiyetlerinin engellendiğini belirtmişlerdir (Şekil 42). Köyde daha önce oturdukları konutları, bu kadar birbirine yakın yapmadıklarını her konutun önünde geniş bir bahçesinin olduğunu ifade etmişlerdir (Ek 4.18).

Şekil 38. Kullanıcıların konutlarının köy içindeki konumları açısından memnuniyetlerinin yüzde dağılımı

Konut kullanıcıları konutlarını mahremiyet açısından uygun bulmazken (Şekil 42), köyün içindeki konumuna göre değerlendirdiklerinde %60 oranında memnun olduklarını belirtmişlerdir (Şekil 43).

Şekil 39. Kullanıcıların şimdiye kadar kullandıkları konutlarını büyüklük olarak sıralaması ve yüzde dağılımı

Bu konutları kullananlardan; köydeki ilk evleri, köyden göç ettikten sonra oturdukları evleri ve KDRP kapsamında yapılan şimdiki evleri arasında büyüklük açısından sıralama yapmaları istenmiştir. Kullanıcıların %84'ü köydeki ilk evlerini, %9'u ise KDRP kapsamında yapılan şimdiki evlerini 1.sıraya yerleştirmiştir. Kullandıkları her iki konut kıyaslandığında 1. ile 3. arasında yaklaşık 9 kat fark bulunmaktadır. Köydeki ilk evlerini daha büyük bulmalarının nedeni; konutlarını kendi ihtiyaçlarına ve aile büyüklüklerine göre inşa etmeleridir (Şekil 44, Çizelge 6).

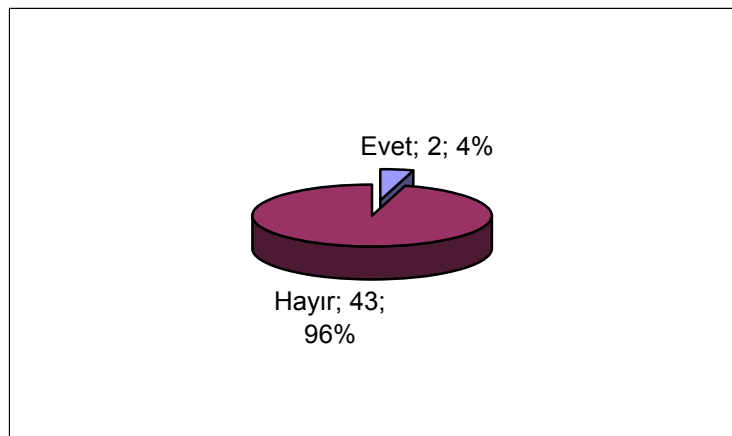
Çizelge 6. Kullanıcıların şimdiye kadar kullandıkları konutları büyüklük olarak sıralamasının sayısal değeri

Şimdiye kadar kullandıkları konutlar	Büyüklük olarak			
	1.	2.	3.	Toplam
Köydeki ilk ev	38	3	4	45
Köyden göç ettikten sonra oturduğu ev	3	24	18	45
Köye Geri Dönüş Projesi kapsamında yapılan şimdiki ev	4	18	23	45

Çizelge 7. Konutlarda mekanların büyüklüklerinin kullanıcılar tarafından değerlendirilmesinin yüzde dağılımı

Değerlendirme derecesi	Mekanlar											
	salon		oda		mutfak		banyo		tuvalet		antre	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Çok iyi	0	0	1	2	0	0	1	2	0	0	1	2
İyi	7	16	0	0	6	13	7	16	5	11	2	4
Orta	14	31	2	4	26	58	18	39	29	64	1	2
Kötü	14	31	16	36	13	29	12	27	8	18	4	9
Çok kötü	10	22	26	58	0	0	7	16	3	7	37	83
Toplam	45	100	45	100	45	100	45	100	45	100	45	100

Konut kullanıcılarından mekanları büyüklüklerine göre “çok iyi”, “iyi”, “orta”, “kötü” ve “çok kötü” olarak değerlendirmeleri istenmiştir. Büyüklük açısından en çok şikayet edilen mekan antredir. %83’ü antreyi “çok kötü” bulmaktadır. Bunun nedeni konutu kullananların antreyi kullanma amaçlarıdır. Antreyi yalnız bir giriş holü olarak değil, eyvan gibi düşünüp oturacakları, sohbet edecekleri, yemek yiyecekleri kısacası günlük faaliyetleri odalara aktarmadan kullanacakları bir mekan olarak değerlendirmektedirler. Odayı %58’i “çok kötü” ve %36’sı “kötü” bulmaktadır. Mutfağın büyüklüğünü %29 ile “kötü”, %13 ile “iyi” bulmaktadırlar (Çizelge 7).

Şekil 40. Kullanıcıların oda sayısından memnuniyetinin yüzde dağılımı

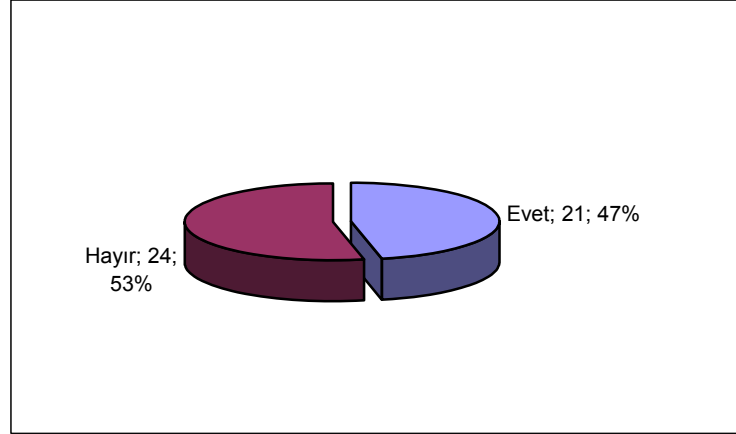
Bu konutlar bir oda ve bir salondan oluşmaktadır. 45 aileden 43'ü oda sayısından memnun değildir. Bu oran %96'ya denk gelmektedir (Şekil 45).

Çizelge 8. Mekanların konumlarının kullanıcılar tarafından değerlendirilmesinin yüzde dağılımı

Değerlendirme derecesi	Mekanlar									
	salon		Oda		mutfak		banyo		tuvalet	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Çok iyi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
İyi	5	11	3	7	11	24	9	20	8	18
Orta	33	73	18	40	22	49	20	44	22	49
Kötü	7	16	18	40	12	27	16	36	14	31
Çok kötü	0	0	6	13	0	0	0	0	1	2
Toplam	45	100	45	100	45	100	45	100	45	100

Değerlendirmeye katılanlar, hiçbir mekanın konumunu “çok iyi” olarak değerlendirmemişlerdir. Kullanıcılar salonun konumunu %73 oranında “orta” olarak nitelerken, kötü bulanlar da %7 'dir. Odanın mekan içindeki konumunu, %53 oranında “kötü ve “çok kötü” ve %40 oranında da “orta” olarak değerlendirmişlerdir. Kullanıcıların odanın konumundan şikayetlerinin temel nedeni kapısının antreye açılmayarak banyoya yakın mesafede açılmasıdır. Odanın kapısının holden yani banyoya yakın yerden açılmasının mahremiyetlerini engellediklerini düşünmektedirler.

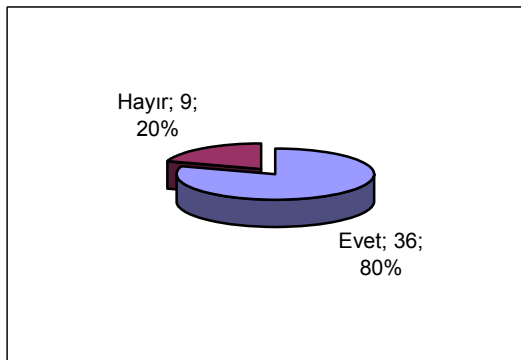
Mutfağın konumunu %27 oranında “kötü”, %24 oranında da “iyi” bulmuşlardır. Ayrıca bazı konut sahipleri mutfak ile odanın yer değiştirmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Ankete katılanlardan %36'sı banyonun konumunu “kötü” bulurken, %20'si “iyi” olarak, tuvaleti ise %18 “iyi”, %31 “kötü” olarak değerlendirmişlerdir. Kendi yaptıkları konutlarda banyo ile tuvaleti yan yana tasarladıklarından ve bu şekilde kullanımın mahremiyet açısından da rahat olduğunu düşündüklerinden bu iki birimin şimdiki konumlarından memnun değillerdir (Çizelge 8).

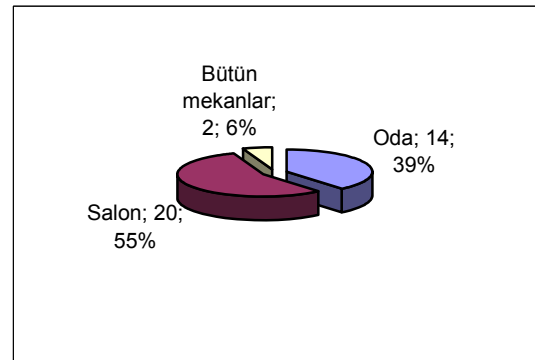
Şekil 41. Kullanıcıların konutlarını yöne göre konumunu değerlendirmelerinin yüzde dağılımı

Konutların yöne göre konumları değerlendirildiğinde kullanıcıların %53'ü memnun olmadıklarını ifade etmişlerdir (Şekil 46).

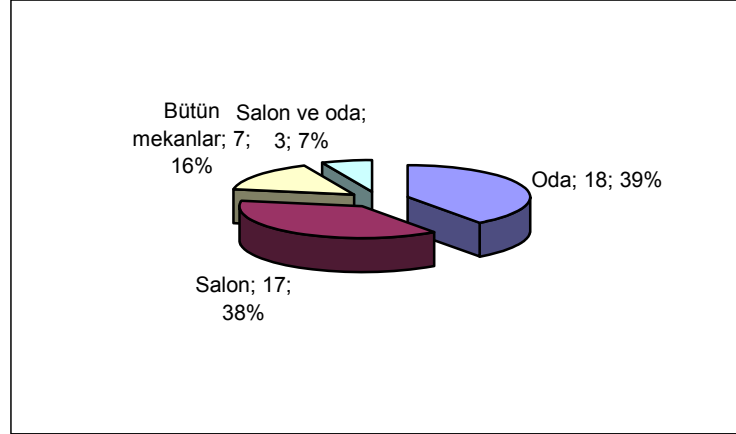
Kullanıcılara, konutlarında yazın aşırı güneş aldığı için rahatsız oldukları mekan ya da mekanların olup olmadığı sorulmuş, kullanıcıların %80'i bu durumdan şikayetçi olduklarını ifade etmişlerdir (Şekil 47). Ankete katılanların %55'i salondan, %39'u odadan ve %6'sı bütün mekanlardan yazın aşırı güneş aldığı için şikayetçi olduklarını belirtmişlerdir (Şekil 48).

Şekil 47. KDRP kapsamında üretilen konutlarda kullanıcıların yazın aşırı güneşten rahatsız olup olmadıklarına ait yüzde dağılımı

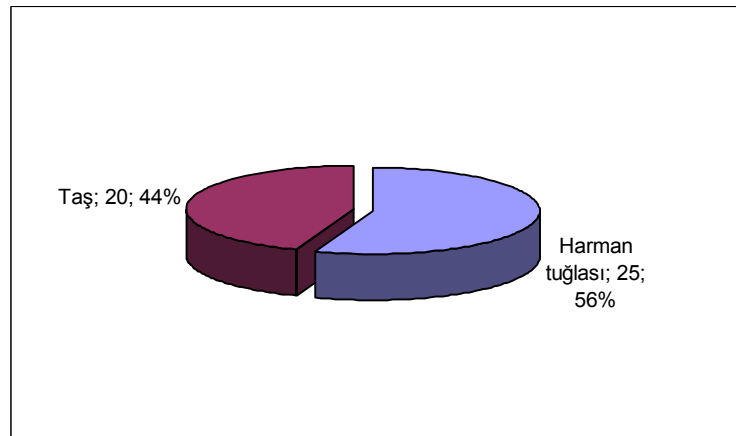
Şekil 48. Kullanıcıların yazın aşırı güneş aldığı için şikayet ettikleri mekanlara göre yüzde dağılımı

Şekil 49. Kullanıcıların kışın güneş almadığı ve soğuk olduğu için şikayet ettikleri mekanların yüzde dağılımı

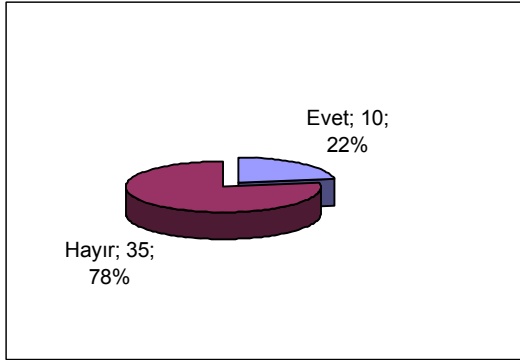
KDRP kapsamında yapılan konutlardan kullanıcıların hepsi kışın güneş almadığı ve çok soğuk olduğu için memnun olmadıklarını ifade etmektedirler. Bu mekanlar %39 ile oda ve %38 ile salondur (Şekil 49).

Ankete katılanların hepsi duvarda kullanılan gaz beton malzemesinden memnun olmadıklarını ifade etmişlerdir. Kullanıcıların %56'sı gaz betonun yerine harman tuğlasını, %44'ü ise taş malzemeyi tercih ettiklerini belirtmiştir. Alternatif olarak belirtilen duvar malzemelerin ısıyı daha iyi koruduğu ifade edilmiştir (Şekil 50).

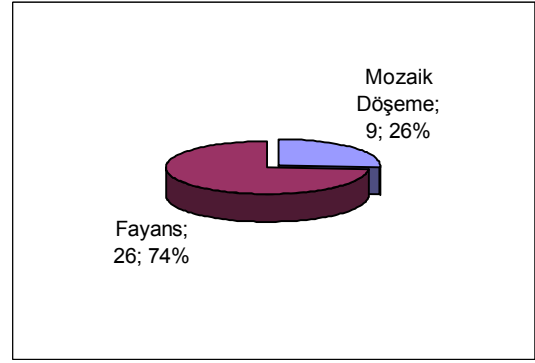

Şekil 50. Kullanıcıların duvarda kullanılan inşaat malzemesine alternatif olarak belirttikleri malzemenin yüzde dağılımı

Bu konutlarda yer döşeme kaplamasında beyaz karo mozaik kullanılmıştır. Yaşadıkları evde yer döşeme kaplamasında kullanılan inşaat malzemesinden %78 oranında memnun olmadıklarını dile getirmişlerdir (Şekil 51). Kullanılan malzemenin temizliğinin zor olduğunu, yer döşeme kaplamasında tercih ettikleri malzeme olarak da %74 fayans ve %26 mozaik döşeme olarak belirtmişlerdir (Şekil 52).

Şekil 51. Kullanıcıların konutlarda kullanılan yer döşeme kaplamasından memnuniyetlerinin yüzde dağılımı

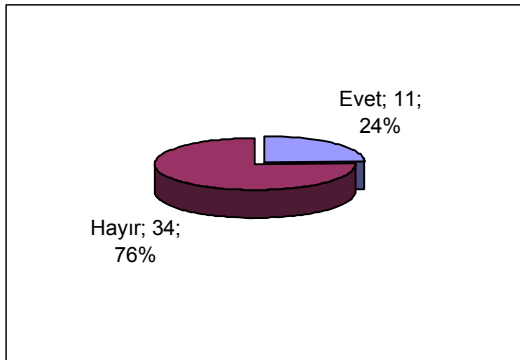
Şekil 52. Kullanıcıların yer döşeme kaplamasına alternatif olarak belirttikleri malzemenin yüzde dağılımı

Ankete katılanlar çatılarından memnun olmadıklarını belirtmişlerdir. Konutlarda iklime uygun olmayacak şekilde döşeme tablası betonarme döşeme şeklinde bırakılmıştır. Dolayısıyla çatıda su yalıtımı olmadığından yağışlı havalarda çatıdan su sızmaktadır. Ekonomik imkanları iyi olanlar, ahşap oturtma çatı yaparak nem sorununu ve kar yağışının fazla olduğu bu bölgede ısı yalıtım sorununu çözmüşlerdir. 45 aileden 24'ü çatıyı kendi imkanlarıyla yapmışlar, çatı kaplama malzemesi olarak galvanizli sac kullanmışlardır (Resim 4).

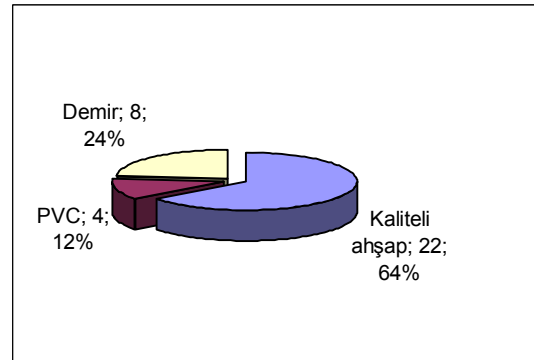

Resim 4. İslamköy'de çatısı sahipleri tarafından yapılan konutlar

KDRP kapsamında yapılan bu konutlarda kapı doğrama malzemesi ahşaptır ve bu malzemeden memnun olanların yüzdesi 24'tür (Şekil 53). Konut kullanıcıları kapı doğramasında alternatif olarak dış kapıda demir, iç kapıda PVC malzemeyi tercih ettiklerini söylemişlerdir. Kapı doğramasında kaliteli ahşap olmasını isteyenler %64 ile ilk sırayı almaktadırlar (Şekil 54).

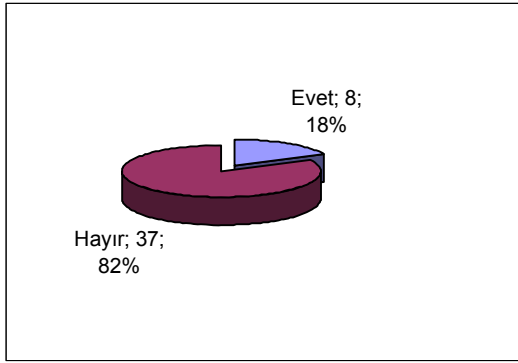

Şekil 53. Kullanıcıların kullanılan kapı doğrama malzemesinden memnun olup olmadıklarının yüzde dağılımı

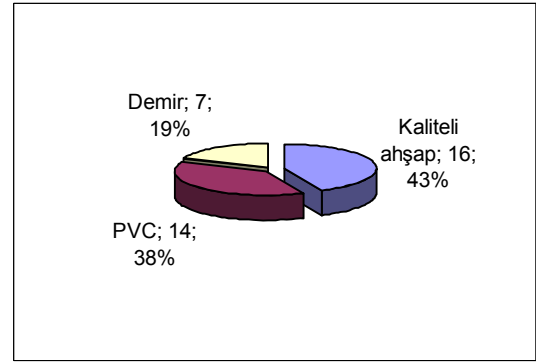

Şekil 54. Kullanıcıların kapı doğramasına alternatif olarak belirttikleri malzemenin yüzde dağılımı

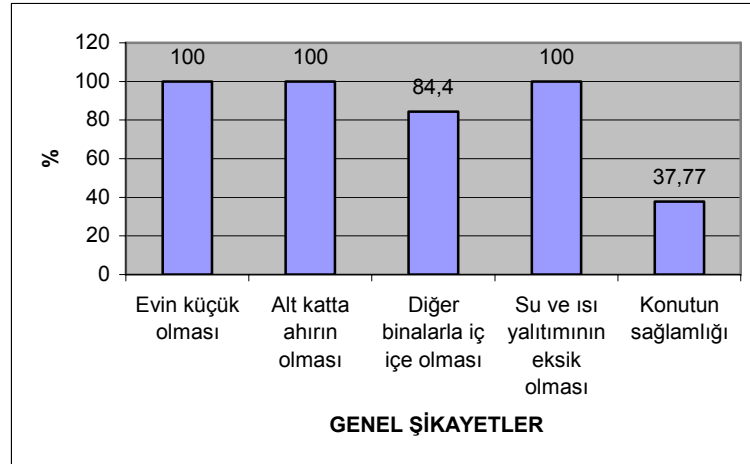
Pencere doğrama malzemesi olarak ahşap kullanılmıştır. Bu malzemeden memnun olmayanların oranı %82'dir (Şekil 55). Konut kullanıcıları pencere doğramasında alternatif olarak demir ve PVC malzemeyi tercih etmişlerdir. Pencere doğramasının kaliteli ahşap olmasını isteyenler %43 ile ilk sırayı, PVC malzeme isteyenler ise %38 ile ikinci sırayı almaktadır (Şekil 56).

Şekil 55. Kullanıcıların kullanılan pencere doğrama malzemesinden memnun olup olmadıklarının yüzde dağılımı

Şekil 56. Kullanıcıların pencere doğramasına alternatif olarak belirttikleri malzemenin yüzde dağılımı

Şekil 57. Kullanıcıların konutları hakkındaki genel şikayetlerinin yüzde dağılımı

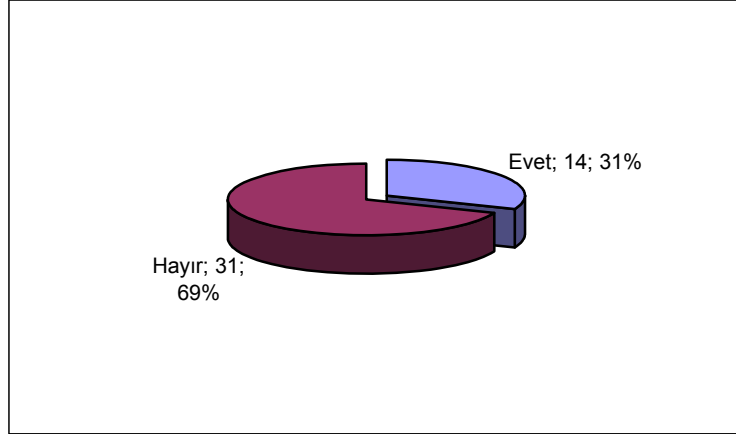
Bu konutları kullananlara konutları hakkında genel şikayetleri sorulmuştur. Kullanıcıların hepsi, evin küçük olmasından, alt katta ahırın bulunmasından, konutun su ve ısı yalıtımının yetersizliğinden ve %84,4'ü konutların diğer binalarla iç içe konumlandırılmasından şikayet etmektedirler. Kullanıcıların %37,77'si ise

duvarlarda meydana gelen çatlamlar nedeniyle konutlarının sağlam olmadığını düşünmektedirler (Şekil 57).

4.4. KDRP Kapsamında Üretilen Konutlarda Kullanıcıların Yaptıkları Değişiklikler ve Beklentileri

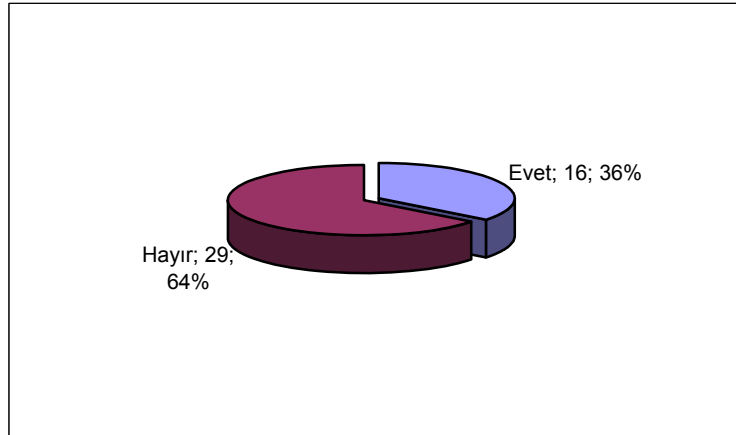
Kullanıcılara konutları ile ilgili yaptıkları ve yapmak istedikleri değişiklikler sorulduğunda aşağıdaki veriler elde edilmiştir.

Bu konutlarda yaşayanlar imkanları dahilinde konut içinde bazı değişiklikler yapmışlardır. Konutlarda değişiklik yapanların yüzdesi 31'dir (Şekil 58). Konut içinde yapılan değişikliklerin tamamına yakını alt katta yer alan ahırda gerçekleştirilmiştir. Ahır hayvanların bakıldığı bir mekan olarak kullanılmamıştır. Hayvan yemi ve yiyecek deposu olarak kullanıldığı gibi bir kısmı bölünerek oda, mutfak, banyo, tuvalet, kiler, ocak ve zahire depoları yapılmıştır. İki konutta ahır birimi tuğla duvarla ayrılarak hayvanlar için barınak yapılmış, kalan kısım depo olarak kullanılmıştır (Ek 3). Bir konutta projede ahır olarak bulunan alt kattaki mekana ev sahibi evli oğlunu yerleştirmiştir. Diğer konut kullanıcıları yazın serin olduğundan bu mekanı, oturma, yatma, dinlenme ve yemek yeme gibi aktiviteler için kullanmaktadırlar. Konut içinde yapılan önemli bir değişiklik antrenin sonundan açılan kapıdır. Kapı binaya dıştan eklenti yapılan balkona açılmaktadır (Ek 3).

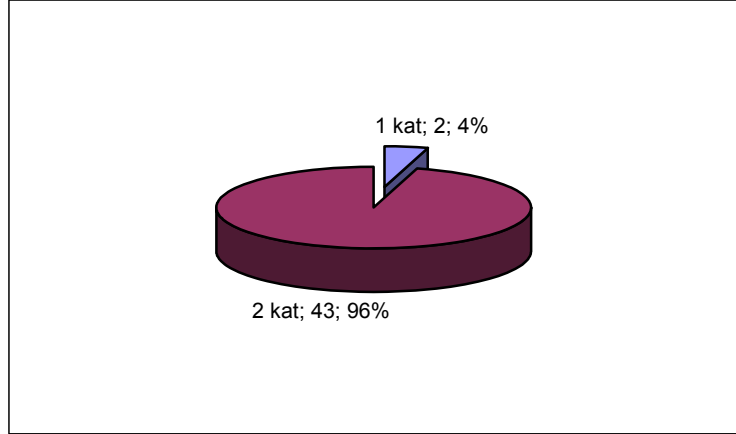
Şekil 58. Kullanıcıların konutlarında değişiklik yapıp yapmadıklarının yüzde dağılımı

45 konutun 16'sına dıştan eklenti yapılmıştır (Şekil 59). Mutfağın yanında yüklük olarak bırakılan yerden kapı açılmış geniş bir balkon inşa edilmiştir (Ek 4.19). Bazı konutlarda da balkon yerine oda eklenmiştir (Ek 4.20). Zemin katta taş malzemedan duvar örülerek ahır yapılmıştır (Ek 4.21). Ayrıca bu bölüme odunluk, ocak ve tandır da eklenmiştir (Ek 4.22).

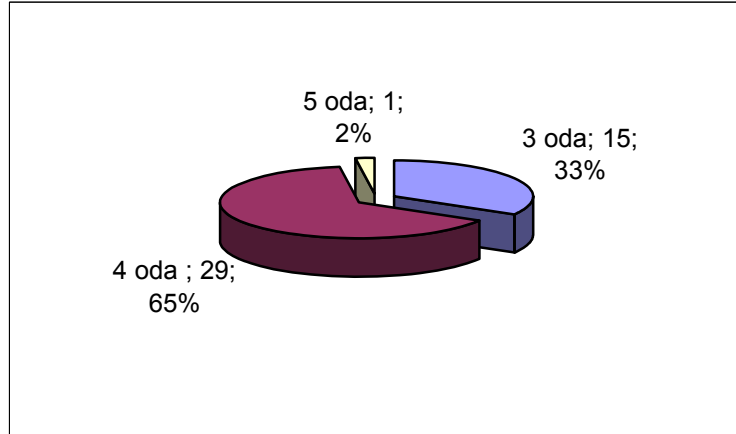
Şekil 59. Kullanıcıların konutlarında dıştan eklenti yapıp yapmadıklarının yüzde dağılımı

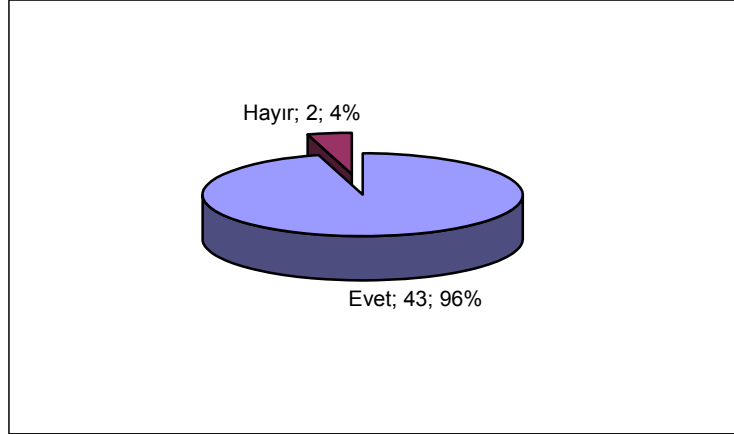
Şekil 60. Kullanıcıların konutlarında istedikleri kat sayısının yüzde dağılımı

Bu konutlarda oturanlardan %96'sı konutlarının kendilerinin yaptıkları tarzda iki katlı olmasını istemektedirler. İki kullanıcı ise sağlam ve büyük olduğu takdirde 1 katlı olmasını istediklerini belirtmişlerdir (Şekil 60).

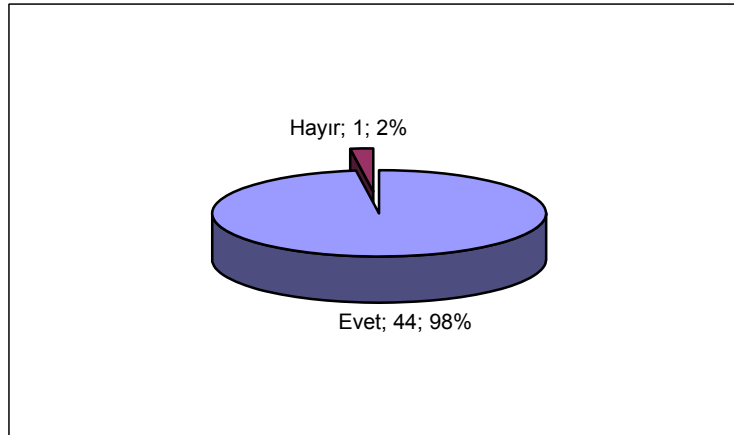
Şekil 61. Konutlarda kullanıcıların arzu ettikleri oda sayısının yüzde dağılımı

Konut kullanıcıları, "Şu anki evinizde kaç oda olmasını isterdiniz?" sorusuna, konutlarında %33'ü 3, %65'i 4 ve %2'si 5 oda olmasını istemişlerdir (Şekil 61).

Şekil 62. Kullanıcıların konutlarını kendi arazileri üzerinde inşa etmek isteyip istemediklerinin yüzde dağılımı

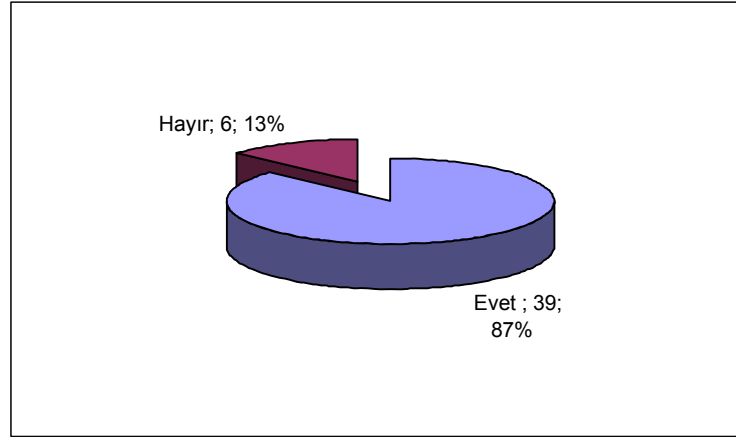
Konutların inşa edildiği alan boşaltılan köy merkezinin 2 km yukarisındadır. Konutlar köylülerin arazilerinden uzaktır. Bu konutları kullananların %96'sı konutlarının kendi arazileri üzerinde inşa edilmiş olmasını istemektedirler (Şekil 62). 2 konut sahibinin konutları mevcut haliyle arazilerine yakın bir mesafededir.

Şekil 63. Kullanıcıların alt katta yer alan ahır başka yerde isteyip istememelerine ait yüzde dağılımı

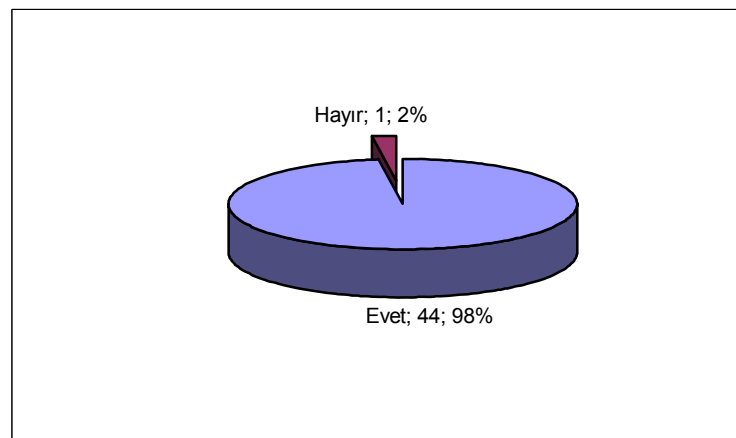
Bu köyde yaşayanların köyden göç etmeden önce yaşadıkları konutların alt katında ya da yakınında ahırları bulunmaktayken KDRP kapsamında yapılan konutların alt katında ahırın yapılmış olmasına %98 oranında karşı çıkmaktadırlar (Şekil 63). Karşı olmalarının temel nedeni ahırdan gelen kokudan rahatsız olmalarıdır. Eski

konutlarında kullandıkları malzeme taş ve topraktır. Duvarların 50-60cm kalınlıkta olduğunu, yapılarında taş ve toprak gibi doğal malzemeler kullanmaları sonucu bu yapı malzemelerinin ahırda oluşacak kokuyu engellediğini ifade etmektedirler. Dolayısıyla ahırın başka bir yerde yapılmasını istemektedirler.

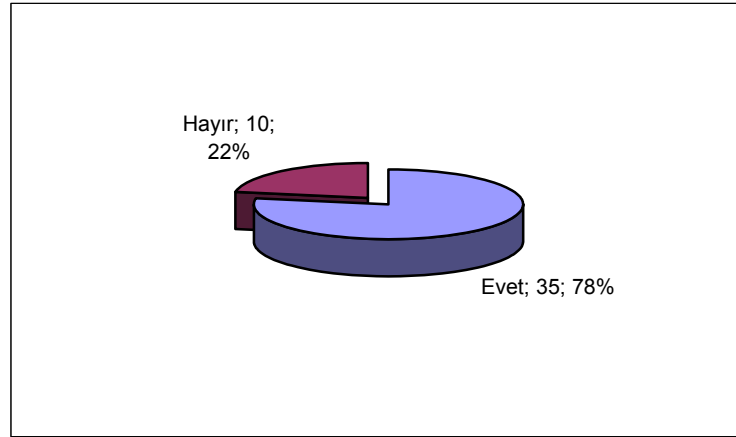
Şekil 64. Kullanıcıların kendilerine KDRP kapsamında konut yapılmaması durumunda köye dönüp dönmeyeceklerinin yüzde dağılımı

KDRP kapsamında inşa edilen konutların yapılmaması durumunda kullanıcılara köye dönüp dönmeyecekleri sorulduğunda; bunların %87'si köye geri döneceklerini belirtmişlerdir (Şekil 64). Köyde arazilerinin olması, tarlalarını ekip biçmeleri, hayvancılıkla uğraşmaları köye geri dönme eğilimini güçlendirmektedir.

Şekil 65. Kullanıcıların inşaat malzemesinin verilmesi kaydıyla konutlarını kendileri inşa edip etmeyeceklerinin yüzde dağılımı

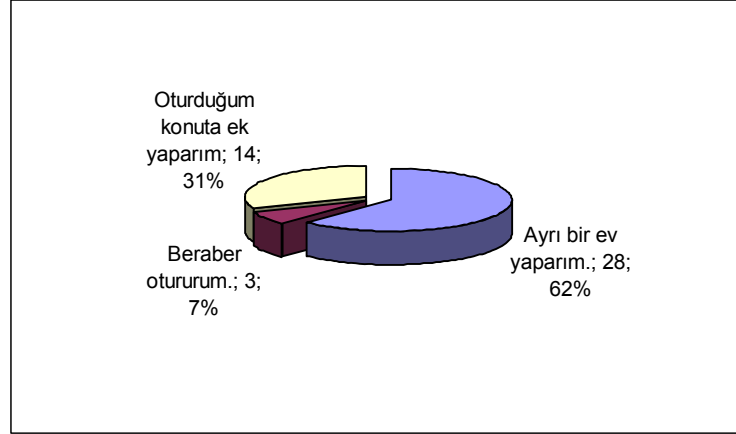
İnşaat malzemesinin verilmesi kaydıyla evlerini kendileri inşa edip etmeyecekleri sorulmuş, 45 kullanıcıdan sadece 1'i konutu inşa ederken işçi parasını karşılayamayacağı için inşa etmek istemediğini belirtmiştir (Şekil 65). Diğerleri kendi yaşam tarzlarına uygun, sağlam, büyük, oda sayısı fazla, malzeme olarak yöreye uygun bir konut yapmak istediklerini ifade etmişlerdir.

Şekil 66. Kullanıcıların konutlarının iç yapısında değişiklik yapmayı düşünüp düşünmediklerinin yüzde dağılımı

Konut kullanıcılarının %78'i konutlarının iç yapısında değişiklik yapmayı düşünmektedirler (Şekil 66). Bu değişiklikler;

- Oda ile mutfak arasında yer değişikliği yapmak,
- Hole açılan odanın kapısını antreden açmak,
- Antrede yüklük olarak belirlenmiş alandan dışarıya kapı açarak o alana teras ve oda yapmak,
- Banyoyu odaya ekleyip yan tarafa banyo yapmak,
- Mutfağın önüne teras yaparak kapısını mutfaktan açmak,
- Salonun kapısını dış kapıya yakın bir noktadan açmak,
- Banyo ile tuvaleti yan yana getirmek,
- Mutfak ile salonu birleştirip büyük bir oda ve yüklüğün olduğu kısımdan kapı açarak mutfak yapmak,
- Ev kapısını kapatıp merdivenle ahırdan üst kata çıkmak.

Şekil 67. Kullanıcıların çocuklarını evlendirmeleri durumunda nerede barınmalarını istediklerinin yüzdesi

“Çocuklarınız evlendiğinde nerede barınmalarını istersiniz?” sorusuna ebeveynlerin %62’si “ayrı bir konut yapacakları” şeklinde alışılmadık bir cevabı dile getirmişlerdir (Şekil 67).

5. SONUÇ VE TARTIŞMA

5.1. Sonuç

Kırsal alanlarda kullanıcı, doğrudan konutunun yapım süreci içinde yer alır. Bu nedenle ihtiyaçlarına, yaşam biçimlerine ve alışkanlıklarına, bulunduğu coğrafyanın iklim koşullarına, çevredeki malzemeye, arazi yapısına uygun yapı tasarım süreci içinde bir karar vericidir. Özellikle alışkanlıklar karar verme sürecinde en önemli belirleyicilerdir. Çünkü kullanıcılar, deneme yanılma yolu ile kültürel, fiziksel ve coğrafi yapıya uygun konutlar üretmektedirler. KDRP kapsamında üretilen konutların kullanıcıları ise planlama ve inşaat sürecinde yer almamışlardır. Köylülerin tasarım sürecine katılmaması, konut kullanım sürecinde bazı mekansal kullanım sorunlarını ortaya çıkarmıştır.

Türkiye’de konut tasarım ve uygulama stratejileri, olası kullanıcıların katılımlarına izin vermemektedir. Hem devlet hem de özel girişimciler tarafından projelendirilen basmakalıp planlama, yaşam tarzlarını aynı varsaymaktadır. Konut planları, odaların konumu ve boyutlarındaki teklifinden dolayı esnek bir kullanıma uygun değildir. Bireysel kimlikten yoksun ve aşırı monotondurlar (Gür ve Bekleyen, 2003). KDRP konutları da bu anlamda klişe plan tiplerinin farklı değerlere sahip kullanıcılara sunumudur. Ancak kullanıcıya uygun olmayan bu plan tipleri kalabalıklaşma sorununu da birlikte getirmektedir. KDRP konutlarında ortalama kişi sayısı 6,8’dir. Oturma odası ve salondan oluşan iki odanın her biri yaklaşık 3,4 kişi tarafından kullanılmaktadır. Yörükan (1971)’in eşik değerlerine göre oda başına düşen kişi sayısı bu konutlarda patolojik düzeydeki bir kalabalıklaşmayı göstermektedir.

Aynı sonuçlara bölgedeki diğer araştırmacıların bulgularında da rastlanmaktadır (Özbudak, 2004; Özbudak ve Bekleyen, 2006). KDRP konutları ile köylülerin köydeki ilk evleri arasında bir karşılaştırma yapıldığında köy evlerindeki oda sayılarının daha fazla olduğu saptanmıştır. Bu konutlarda ortalama oda sayısı 2,9 iken KDRP kapsamındaki konutlarda ise ortalama oda sayısı 2 dir. Bu sonuca göre oda sayısında belirgin bir düşme görülmektedir. Ancak, KDRP konutlarında yatma

eylemi sadece iki odada değil mutfakta da yapılmaktadır. Mutfağı yatma yeri olarak kullananlar çoğunlukla çocuklardır. Yer darlığı nedeniyle kendi sorumluluk alanına sahip olmayan ve mutfak, koridor, antre gibi yerlerde yatan çocuklarda ruhsal bozuklukların ortaya çıktığı bilinmektedir (Yörükan, 2006). Köyden göç etmeden önceki konutların %62'sinde ikiden fazla oda olması önceki köy evlerinin KDRP konutlarına oranla daha az yoğun olduğunu kanıtlamaktadır.

KDRP kapsamında inşa edilen konutlar, kullanıcıları tarafından daha önce yaşadıkları evlere göre küçük bulunmuştur. Bunun sonucunda, ailelerdeki evli çocuklar ayrı evlere yerleşme zorunluluğu hissetmiştir. Bu bölgede yaşayan aileler, geçmişte, çocuklarını evlendirmeleri durumunda beraber oturmayı tercih etmişlerdir. Ancak yapılan çalışmada, ebeveynlerin %62'sinin evlenecek çocuklarına ayrı bir konut inşa etme gibi alışılmadık istekleri olduğu saptanmıştır. Planlamada yapılan hatalar nedeniyle her aileye 1 ev düşmesi köydeki büyük aile yapısının çekirdek aile yapısına dönüşmesini de sağlamıştır. KDRP konutlarının kullanıcı profili düşünülmeden tasarlanması büyük aile yapısını bozmuştur. Daha önce büyük aile yapısındaki birkaç aile bu konutlarda tek tek oturmaya başlamıştır.

Genel olarak, ailelerin geçim kaynağı köy koruculuğudur. Ayrıca köylüler sahip oldukları çeşitli büyüklükteki arazilerde, ihtiyaçlarını karşılayabilmek için tarım ve hayvancılıkla da uğraşmaktadır. KDRP konutları, köylülerin arazilerinden uzaktır ve daha önceki köy merkezinin ise 2 km yukarısında inşa edilmiştir. Bu konutların, köylülerin arazileri üzerinde ayrı ayrı yapılmaması, bir merkezde toplanması daha büyük problemleri de beraberinde getirmektedir. Mahremiyetten yoksunluk, arazi kontrolü ve bahçe kullanımı bunlardan birkaçıdır. Köylüler konutlarının kendi arazileri üzerinde yapılmış olmasının hem ulaşım hem de bağımsız bir ev ve arazi açısından daha iyi olacağı düşüncesindedirler. Ayrıca kullanıcılar konutlarının diğer konutlarla olan konumunun mahremiyetlerini engellediğini belirtmiştir.

Köyden göç etmeden önce yaşadıkları köy evlerinin önemli bir kısmında ıslak hacimler (banyo, tuvalet, mutfak) ve su tesisatı bulunmamaktadır. Köyden göç

ettikten sonra yerleştikleri konutlarda ve KDRP kapsamındaki konutlarda ise ıslak hacimler ve su tesisatı büyük oranda bulunmaktadır.

Kullanıcılardan; köydeki ilk evleri, köyden göç ettikten sonra oturdukları evleri ve KDRP kapsamında yapılan şimdiki evleri arasında memnuniyet ve büyüklük açısından sıralama yapmaları istenmiştir. Kullanıcıların %91'i köyde kendi yaptıkları ilk evlerinden, %7'si ise şimdiki evlerinden memnun olduklarını belirtmişlerdir. Kullandıkları her iki konut kıyaslandığında, aralarında yaklaşık 13 kat fark bulunmaktadır. Ankete katılanlardan hiçbirinin köydeki evini, memnuniyet sıralamasında son sıraya almadığı anlaşılmaktadır. Bu da alışkanlıkların önemini gösteren bir yaklaşımın sonucudur. Büyüklük açısından ise %84'ü köydeki ilk evlerini, %9 ise KDRP kapsamında yapılan şimdiki evlerini 1. sıraya yerleştirmektedirler. Kullandıkları her iki konut kıyaslandığında (1. ile 3. sıralar) aralarında yaklaşık 9 kat fark bulunmaktadır. Köydeki ilk evlerini daha büyük bulmaları, ihtiyaçlarına ve aile büyüklüklerine uygun olmasından kaynaklanmaktadır.

Kullanıcılardan şimdiye kadar yaşadıkları konutları, mekanların büyüklüklerine ve konumlarına göre değerlendirmeleri istendiğinde KDRP kapsamında yaşadıkları evi, hiçbir kullanıcı çok iyi bulmamıştır. Konutlarını "iyi" bulanlar %11 ile 5 kişidir. "Kötü" ve "çok kötü" bulanlar ise %53'tür. Mahremiyet açısından da oda ve banyo kapılarının birbirine yakın olmasından şikayetçidirler.

Mekan büyüklüğü açısından en çok şikayet edilen mekan antredir. %83'ü antreyi "çok kötü" bulmaktadır. Antreyi yalnız bir giriş holü olarak değil, yaz aylarında eyvan gibi, günlük faaliyetleri odalara aktarmadan kullanacakları bir mekan olarak değerlendirmektedirler.

Göç etmeden önce kullanıcıların %96 gibi büyük bir oranının iki katlı köy evlerinde yaşadıkları belirlenmiştir. Kullanıcılar, köy yaşantısına, iklime ve çevredeki malzemeye göre, konutlarını biçimlendirmişlerdir. Duvarları taş, döşemeleri toprak, çatıları ise ahşap kirişli toprak damdır. Taş duvarlar, saman karıştırılan toprak harcı

ile yapılmıştır. Toprak dam yapımında kullanılan ahşap kirişler köylüler tarafından yetiştirilen kavak ağacındandır. KDRP kapsamındaki konutlarda duvarda gaz beton, döşemede betonarme, kapı ve pencerede ahşap doğrama, zemin kaplamasında ise beyaz karo mozaik kullanılmıştır.

Ankete katılanların hepsi KDRP kapsamındaki konutlarda duvarda kullanılan gaz beton malzemesinden memnun olmadıklarını belirtmişlerdir. Kullanıcılar ısıyı daha iyi koruduğuna inandıkları harman tuğlasını ve taş malzemeyi gaz betona tercih etmektedirler.

Bu konutlarda yer döşeme kaplamasında beyaz karo mozaik kullanılmıştır. Bu malzemedan %78 oranında memnun olmadıklarını, kullanılan malzemenin temizliğinin zor olduğunu belirterek fayans ve mozaik döşemeyi tercih etmektedirler.

Konutlarda kapı ve pencere doğramasında ahşap kullanılmıştır. Kullanıcılar ilk sırada, doğramada kaliteli ahşap kullanılmasını istemektedirler. Alternatif olarak da dış kapıda demir, iç kapıda PVC malzemeyi, pencerede ise demir ve PVC malzemeyi tercih ettikleri saptanmıştır.

Konutlarda çatı döşeme tablası iklime uygun olmayacak şekilde ve su yalıtımı yapılmadan betonarme döşeme şeklinde bırakılmıştır. Ekonomik imkanları iyi olanlar, ahşap oturtma çatı yaparak ısı ve su yalıtım sorununu çözmüşlerdir. 45 aileden 24'ü çatıyı galvanizli sac malzeme kullanarak kendi imkanlarıyla yapmışlardır.

Diyarbakır ve çevresinde geleneksel anlamda köylerdeki en önemli mekanlardan biri eyvandır. Eyvan en genel anlamda Mısır'dan Türkistan'a kadar büyük bir alanda yaygın olarak kullanılan mekanlardan biridir. Orta doğu kaynaklı bu mekan (Akın 1985) geleneksel plan tipolojisinin odak noktasıdır (Bekleyen, 1993; Bekleyen vd., 2004). Diyarbakır ve yöresindeki köylerde de bu mekan yaygın olarak kullanılmaktadır.

KDRP kapsamında yapılan bu konutlarda eyvan yoktur. Yapılan anketlerde köylülerin %93'ünün göç etmeden önce, köydeki evlerinde eyvan olduğunu belirtmeleri, bu mekanın halen yöreye özgü olduğunu kanıtlamaktadır. Eyvan, yaz aylarının sıcak geçtiği bu bölgede yatma, yemek yeme, sohbet ve dinlenme gibi ihtiyaçlarının karşılandığı bir yaşama yeri olarak kullanılmaktadır. KDRP konutlarında bu mekanın olmaması planlamanın bölgeye ve belli bir kullanıcıya yönelik tasarlanmadığını göstermektedir.

Bir oda ve bir salondan oluşan bu konutlarda şikayet edilen bir diğer konu da odaların az sayıda olmasıdır. 45 aileden 43'ü oda sayısından memnun değildir. Bu sonuçlar oda sayısındaki yetersizliği göstermektedir.

Konutlar köy içindeki konumlarına göre değerlendirildiğinde kullanıcıların %60'ının memnun oldukları, ancak konutların yöne göre konumlarından %53 oranında memnun olmadıkları saptanmıştır. Kullanıcıların %80'i, konutlarının yazın aşırı güneş almasından rahatsız oldukları mekan ya da mekanların olduğunu belirtmişlerdir. Konutların kışın güneş almayan mekanları ise kullanıcıların bir başka memnuniyetsizlik konusudur.

Kullanıcıların hepsi evin küçük olmasından, alt katta ahırın bulunmasından, konutun su ve ısı yalıtımının yetersizliğinden, %84,4'ü konutların diğer binalarla iç içe konumlandırılmasından şikayet etmektedirler. %37,7'si ise duvarlarda oluşan çatlamalardan dolayı konutların sağlam olmadığını düşünmektedirler.

Köylülerin daha önceki konutlarında ahırlar alt katta ya da konutun yakınında bulunmaktadır ve ahır duvarları kokuyu absorbe eden doğal malzemeden (taş ve toprak) inşa edilmiştir. Bu konutlarda ise betonarme duvarlar kokuyu absorbe etmediğinden dolayı alt katta ahırın yapılmış olmasına kullanıcılar %98 oranında karşı çıkmaktadırlar. Bu nedenle ahır, hayvanların bakıldığı bir mekan olarak kullanılmamaktadır.

Kullanıcıların %31'i konut içinde bazı değişiklikler yapmışlardır. Konut içinde yapılan değişikliklerin tamamına yakını alt katta yer alan ahırda gerçekleştirilmiştir. Ahırda, oda, mutfak, banyo, tuvalet, depolama mekanları, odunluk ve ocak yeri oluşturulmuştur. Zemin katta yapılan değişiklik ise oda ve balkon ekleme şeklindedir. Ayrıca bahçede tandır ve ocak yeri yapılmıştır.

KDRP kapsamında inşa edilen konutların yapılmaması durumunda kullanıcılara köye dönüp dönmeyecekleri sorulduğunda; bunların %87'si köye geri döneceklerini belirtmişlerdir. Köyde arazilerinin olması, tarlalarını ekip biçmeleri, hayvancılıkla uğraşmaları köye geri dönme eğilimini güçlendirmektedir. Ayrıca inşaat malzemesinin verilmesi durumunda, 45 kullanıcıdan 44'ünün kendi yaşam tarzlarına uygun, sağlam, büyük, oda sayısı fazla, malzeme olarak yöreye uygun bir konut yapmak istediği saptanmıştır.

Kullanıcıların %78'i konutlarının iç yapısında değişiklik yapmayı düşünmektedirler. Bunlar; iç mekanda fonksiyonel değişiklik, konuta eklenti yaparak büyütme, mekanları birleştirerek büyütme, balkon yapmak, ıslak hacimleri yan yana getirmek, mekandaki kapı konumlarını değiştirmek şeklindedir.

Mekan kullanım değerlendirilmesinde, salon ve odanın çok amaçlı birer oda olarak kullanıldıkları saptanmıştır. Mutfak kalabalık ailelerde yemek yeme ve pişirme eylemi dışında yatma amaçlı olarak da kullanılmaktadır. Yemek yeme eyleminin yer sofrasında gerçekleştiği saptanmıştır. Köyde ekmek fırını mevcut değildir. Yöreye uygun olarak ekmek ocak üzerine yerleştirilmiş sac üzerinde ya da tandırda pişirmektedir. En çok kullanılan ekmek pişirme aracı tandırdır. Bahçe kışlık odun ve çalı-çırpıların, hayvan yemi ve gübresinin depolandığı, kümes hayvanlarının yetiştirildiği, zaman zaman çamaşırın yıkandığı ve tandırın bulunduğu bir alandır. Bahçe alanı yeterli olmadığından sebze yetiştirilmediği gözlenmiştir.

İslamköy'de KDRP kapsamında yapılan bu konutlarda kullanıcı profili belli olmasına rağmen kullanıcıların istek ve ihtiyaçları ön planda tutulmamıştır. Aile

büyükükleri dikkate alınmadan tek tip konut inşa edilmiştir. Sonuç olarak bu tür çalışmalarda kullanıcıların yapısı, alışkanlıkları ve yaşam tarzları dikkate alınmalıdır.

5.2. Öneriler

1. Kullanıcıların belli olduğu alanlarda konut planlaması yapılmadan önce kullanıcıların ihtiyaç ve isteklerini belirleyecek kapsamlı bir görüşme ve anket çalışması yapılması gereklidir.
2. Kullanıcıların ihtiyaçlarına, yaşam biçimlerine ve alışkanlıklarına, bulunduğu coğrafyanın iklim koşullarına, çevredeki malzemeye, arazi yapısına uygun yapılar yapılmalı ve kullanıcılar planlama ve inşaat sürecinde yer almalıdırlar.
3. Yapılacak konutlar monotonluktan uzak, daha sonra yapılmak istenen değişikliklere cevap verecek esneklikte tasarlanıp yapılmalıdır.
4. Farklı aile tiplerine cevap verecek çeşitli büyüklükte ve yeterli sayıda odaya sahip konutlar tasarlanmalıdır.
5. Konutların, kullanıcıların arazileri üzerinde yapılmış olması hem ulaşım hem de bağımsız bir ev ve arazi açısından önemlidir. Konutlar, diğer kullanıcıların mahremiyetlerini engellemeyecek şekilde tasarlanmalıdır. Her konutun kendisine ait bir bahçesinin olmasına dikkat edilmelidir.
6. Bölgede konutlar iklim koşullarından dolayı su ve ısı yalıtımına gerekli önem verilerek inşa edilmelidir.
7. İklim yapısı kışları soğuk yazları ise sıcak ve kuraktır. Geleneksel konut yapısında yaz aylarında önemli bir yere sahip olan eyvan konut projelerinde yer almalıdır.

8. İklim yapısı göz önüne alınarak konutların yöne göre konumları doğru belirlenmelidir.
9. Hayvancılığın önemli bir geçim kaynağı olduğu bu bölgede ahır, konutlardan bağımsız fakat konutlara yakın olmalıdır. Kokuyu engelleyecek tedbirler alındığında alt katta ahır tasarlanabilir.
10. Köy yaşantısının getirdiği zorunluluklardan dolayı konutlarda yiyecek depolamaya uygun alanlar bırakılmalıdır. Ayrıca bahçede odunluk, ocak ve tandır gibi birimler olmalıdır.

EKLER**Ek: 1 Anket Formu****Ek: 2 Kulp İslamköy Kırsal Yerleşme Uygulama İmar Planı****Ek: 3 Konutlarda Yapılan Değişikliklerin Çizimleri****Ek: 4 Fotoğraflar**

Ek: 1 Anket Formu

Hane No:

1. Konut Kullanıcıları

Görüşme yapılan kişi	Yaşı	Medeni durumu	Cinsiyeti	Eğitim Durumu	Devam Ettiği Okul
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					
8.					
9.					
10.					
11.					
12.					

Eğitim durumu

- (1) Okur yazar değil
- (2) Okur-yazar
- (3) İlkokul
- (4) Ortaokul
- (5) Lise ve dengi okul
- (6) Üniversite

Medeni durumu

- (1) Evli
- (2) Boşanmış
- (3) Dul
- (4) Bekar

2. Kimlerle birlikte oturuyorsunuz?

- Eşim ve evlenmemiş çocuklarımla
 Anne ve babamla birlikte
 Evli oğlumla
 Evli kardeşimle birlikte
 Bekar kardeşimle
 Diğer akrabalarımla

3. Geçim kaynağınız

- Tarım ve hayvancılık
 Mevsimlik işçi
 Ticaret
 El sanatları
 İnşaat işçiliği
 Köy korucusu
 Diğer.....

4. Sosyal güvenceniz

- Emekli sandığı Bağ-Kur SSK Yeşil kart Yok

5. Ailenizde başka yerlerde/şehirlerde çalışmaya giden var mı?

- Evet Hayır

6. Varsa kaç kişi nereye gidip çalışıyor?

.....

7. Köyden ne zaman göç ettiniz?

.....

8. Köyden göç ettiğinizde nereye yerleştiniz?

- Diyarbakır'ın bir ilçesine
 Diyarbakır merkeze

- ( )Başka bir il merkezine
 ( )Başka bir ilçeye
 ( )Başka bir köye

9. Köye geri dönünceye kadar kaç ev değiştirdiniz?

- ( )Bir ( )İki ( )Üç ( )Üçten fazla

10. Köyden göç etmeden önce yaşadığınız evde;

	<u>Var</u>		<u>Yok</u>
	Ev içi	Ev dışı	
Banyo	( )	( )	( )
Mutfak	( )	( )	( )
Tuvalet	( )	( )	( )

11. Köyden göç ettikten sonra yaşadığınız evde;

	<u>Var</u>		<u>Yok</u>
	Ev içi	Ev dışı	
Banyo	( )	( )	( )
Mutfak	( )	( )	( )
Tuvalet	( )	( )	( )

12. Köyden göç etmeden önce yaşadığınız evin kaç odası vardı?

.....

13. Köyden göç ettikten sonra yaşadığınız evin kaç odası vardı?

.....

14. Köyden göç etmeden önce yaşadığınız ev kaç katlı bir evdi?

- ( )1 katlı ( )2 katlı ( )2 kat ve üstü

15. Köyden göç ettikten sonra yaşadığınız ev kaç katlı bir evdi?

- ( )1 katlı ( )2 katlı ( )2 kat ve üstü

16. Köyden göç ettikten sonra oturduğunuz ev ne tür bir evdi?
 Apartman dairesi Müstakil ev Gecekondu Diğer
17. Köyden göç etmeden önce oturduğunuz evde su tesisatı var mıydı?
 Evet Hayır
18. Köyden göç ettikten sonra oturduğunuz evde su tesisatı var mıydı?
 Evet Hayır
19. Köyden göç etmeden önce yaşadığınız ev hangi malzeme ile yapılmıştır?
 Duvar.....
 Döşeme .....
- Çatı.....
20. Göç etmeden önce yaşadığınız evde eyvan var mıydı?
 Evet Hayır
21. Yarı açık alan olarak kullandığınız eyvanın bu evdeki karşılığı neresidir?
 .....
22. Göç etmeden önce bu köyde mi oturuyordunuz?
 Evet Hayır
23. Cevabınız hayırsa nerde oturuyordunuz?
 .....
- 24.-27. sorular aşağıdaki şıkların karşılaştırılmasına yöneliktir.
- a. Köydeki ilk ev
 b. Köyden göç ettikten sonra oturduğu ev
 c. Köye Geri Dönüş Projesi kapsamında yapılan şimdiki ev

24. Oturduğunuz evlerden hangisi daha büyüktü? Sıralamayı belirtiniz.

.....

25. Oturduğunuz evlerin hangisinden daha çok memnunsunuz? Sıralamayı belirtiniz.

.....

26. En çok memnun olduğunuz evin beğendiğiniz özellikleri nelerdir?

.....

27. Memnun olmadığınız evin beğenmediğiniz özellikleri nelerdir?

.....

28. Size (Köye Dönüş ve Rehabilitasyon Projesi Kapsamında) konut yapılmıyaydı köye geri döner miydiniz?

Evet Hayır .....

29. Şu ana kadar yaşadığınız konutlar içinde oturduğunuz evi nasıl buluyorsunuz?

Çok iyi İyi Orta Kötü Çok kötü

30. Yerleştirildiğiniz bu konutların mekanlarında hangi eylemleri yapıyorsunuz?

Oda.....

O: Oturma

Salon .....

Y: Yatma

Mutfak.....

YY: Yemek yeme

Banyo.....

YP: Yemek pişirme

Tuvalet.....

MA: Misafir ağırlama

Ahır.....

D: Depo

31. Misafir ağırladığınızda, misafir nerede yatar?

Salon Oda Salon ya da oda

32. Çocuklarınızın evlenmeleri durumunda nerede barınmasını istersiniz?

- ( )Ayrı bir ev yaparım.
 ( )Beraber otururum.
 ( )Oturdüğüm konuta ek yaparım

33. Aşağıdaki birimlerin ev içindeki konumlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

	İyi					Kötü
	+2	+1	0	-1	-2	
Salon	( )	( )	( )	( )	( )	
Oda	( )	( )	( )	( )	( )	
Mutfak	( )	( )	( )	( )	( )	
Banyo	( )	( )	( )	( )	( )	
Tuvalet	( )	( )	( )	( )	( )	

34. Mekansal büyüklük açısından;

	Büyük					Küçük
	+2	+1	0	-1	-2	
Salon	( )	( )	( )	( )	( )	
Oda	( )	( )	( )	( )	( )	
Mutfak	( )	( )	( )	( )	( )	
Antre	( )	( )	( )	( )	( )	
Banyo	( )	( )	( )	( )	( )	
Tuvalet	( )	( )	( )	( )	( )	
Ahır	( )	( )	( )	( )	( )	

35. Evde bulunan eşyalar;

	<u>Var</u>	<u>Yok</u>
Buzdolabı	( )	( )
Televizyon	( )	( )
Telefon	( )	( )
Çamaşır makinesi	( )	( )
Yayık makinesi	( )	( )

Koltuk	( )	( )
Kanepe	( )	( )
Sedir	( )	( )
Masa	( )	( )
Bilgisayar	( )	( )

36. Yaşadığınız bu evde kullanılan inşaat malzemesinden memnun musunuz?

	Evet	Hayır	Alternatif	Neden?
Duvar	( )	( )	.....	.....
Döşeme kaplaması	( )	( )	.....	.....
Çatı	( )	( )	.....	.....
Kapı doğraması	( )	( )	.....	.....
Pencere doğraması	( )	( )	.....	.....

37. Şu anki evinizin oda sayısı yeterli mi?

( )Evet ( )Hayır

38. Şu anki evinizde kaç oda olmasını isterdiniz?

.....

39. Şu anki evinizin kaç katlı olmasını isterdiniz?

.....

40. Evinizin diğer evlerle olan konumu mahremiyetinizi engelliyor mu?

( )Evet ( )Hayır

41. Evinizin köy içindeki konumundan memnun musunuz?

( )Evet ( )Hayır

42. Evinizin yöne göre konumundan memnun musunuz?

( )Evet ( )Hayır

43. Yazın aşırı güneş aldığı ve çok sıcak olduğu için şikayet ettiğiniz bir mekan var mı?

( )Evet   Hangi Mekan.....   ( )Hayır

44. Kışın güneş almadığı ve çok soğuk olduğu için şikayet ettiğiniz bir mekan var mı?

( )Evet   Hangi Mekan.....   ( )Hayır

45. Bina içinde değişiklik yaptınız mı?

( )Evet   ( )Hayır

46. Bina içinde yapılan değişiklik hangi ihtiyacı karşılamak için yapılmıştır?

.....

47. Binaya dıştan eklenti var mı?

( )Evet   ( )Hayır

48. Binaya dıştan eklenti var ise bu hangi ihtiyacı karşılamak için yapılmıştır?

.....

49. İnşaat malzemesinin verilmesi kaydıyla evinizi kendiniz inşa etmek ister miydiniz?

( )Evet   ( )Hayır

50. Evinizin kendi arazinizde inşa edilmesini ister miydiniz?

( )Evet   ( )Hayır

51. Evinizin iç yapısında değişiklik yapmak ister misiniz?

( )Evet   ( )Hayır

52. Evinizin iç yapısını değiştirmek isterseniz nasıl değiştirdiniz?

.....

53. Evde amaşırı nerede yıkarsınız?

- Banyoda
 Çamaşır makinesinde
 Holde
 Diğer

54. Yemeğinizi nerede yersiniz?

- Masada
 Yerde portatif masada
 Yer sofrasında

55. Ekmeğinizi nerede pişirirsiniz?

.....

56. Köyde ortak tandır evi yapılmasını ister misiniz?

.....

57. Evinin çevresine bahçe duvarı varsa hangi malzemeden yapılmıştır?

- Taş
 Çalı ırpı
 Tahta
 Bahçe teli

58. Bahçe ahırın bir parçası olarak kullanılıyor mu?

- Evet Hayır

59. Ahırın başka bir yerde olmasını ister miydiniz?

- Evet Hayır

60. Bahçede kuyu varsa ne amaçla yapılmıştır?

.....

61. Bahçe çevresinde ekim yapılıyor mu?

Evet

Hayır

62. Yaşadığınız bu evden genel şikayetiniz nedir?

Evin küçük olması

Alt katta ahırın olması

Diğer binalarla iç içe olması

Su ve ısı yalıtımının eksik olması

.....

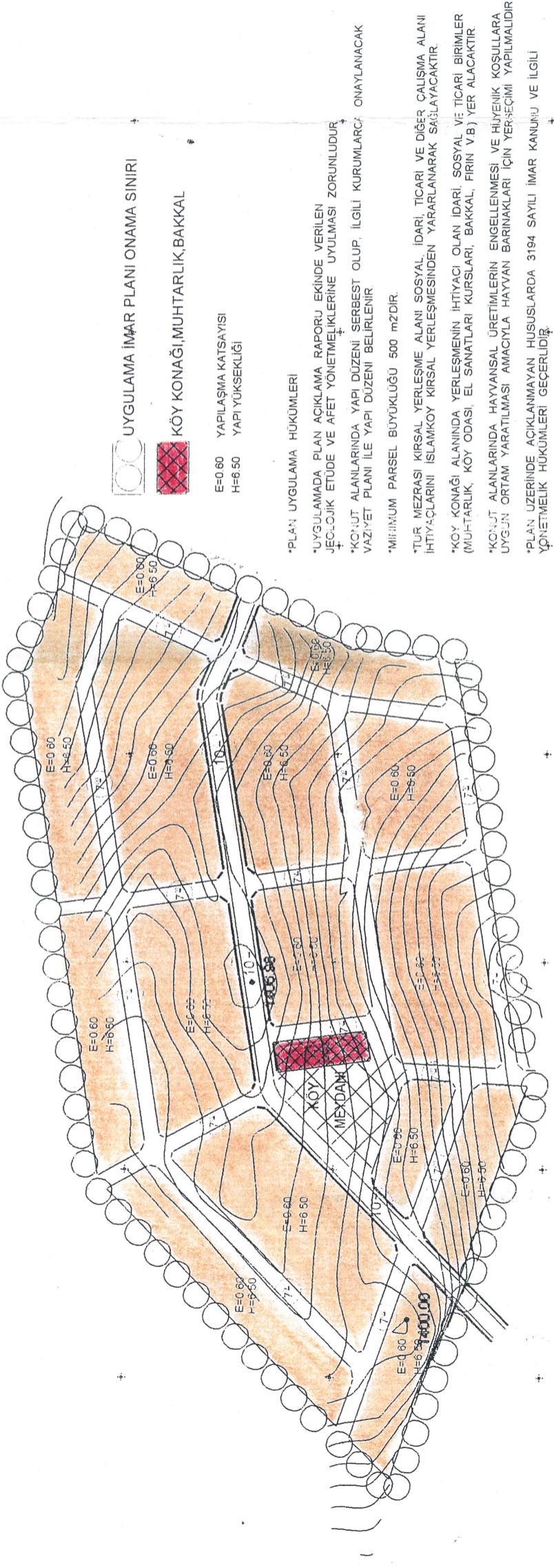

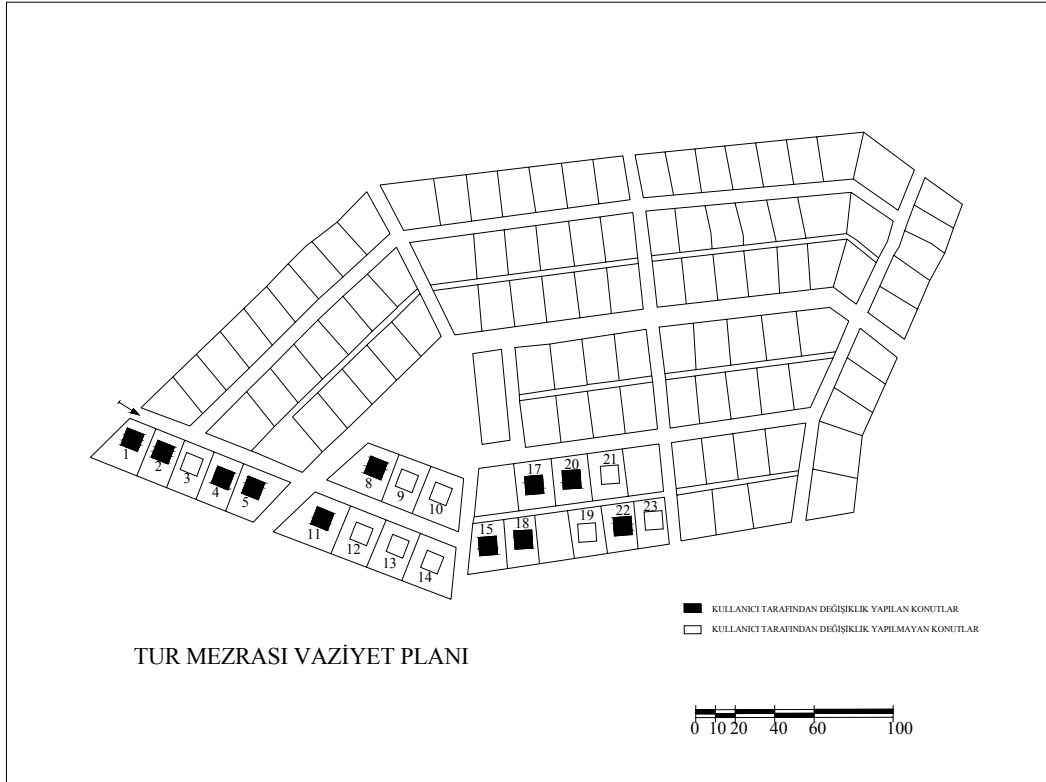
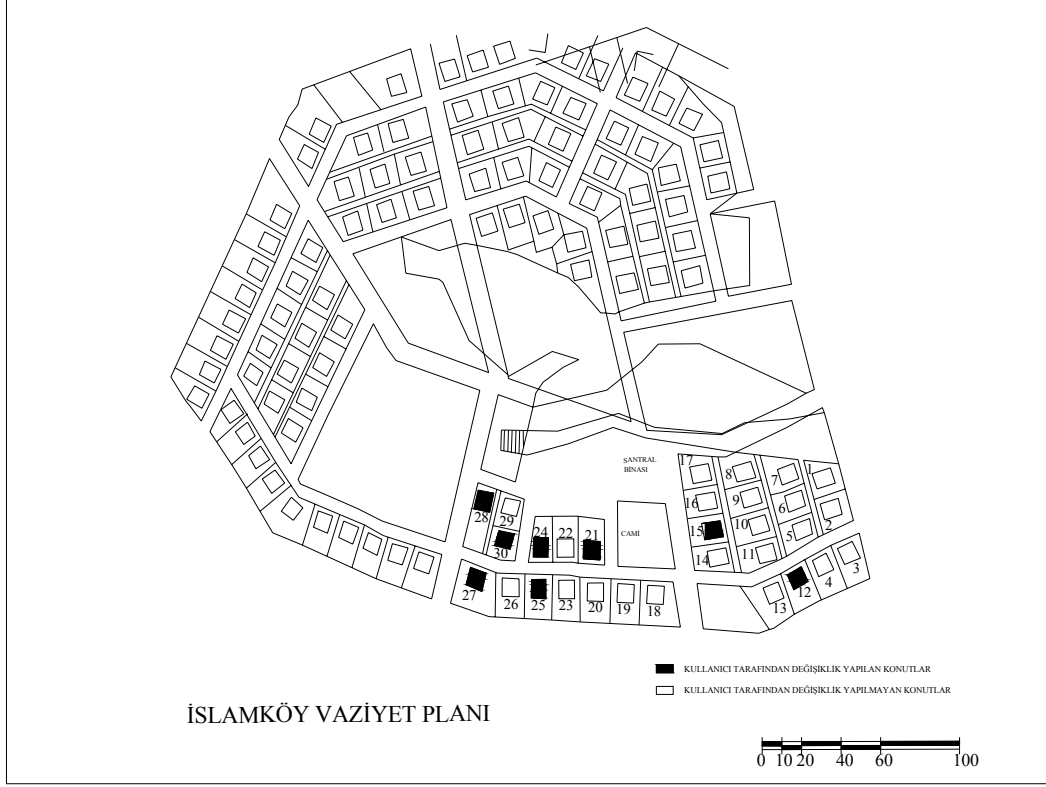
KÖYE DÖNÜŞ VE REHABİLİTASYON PROJESİ

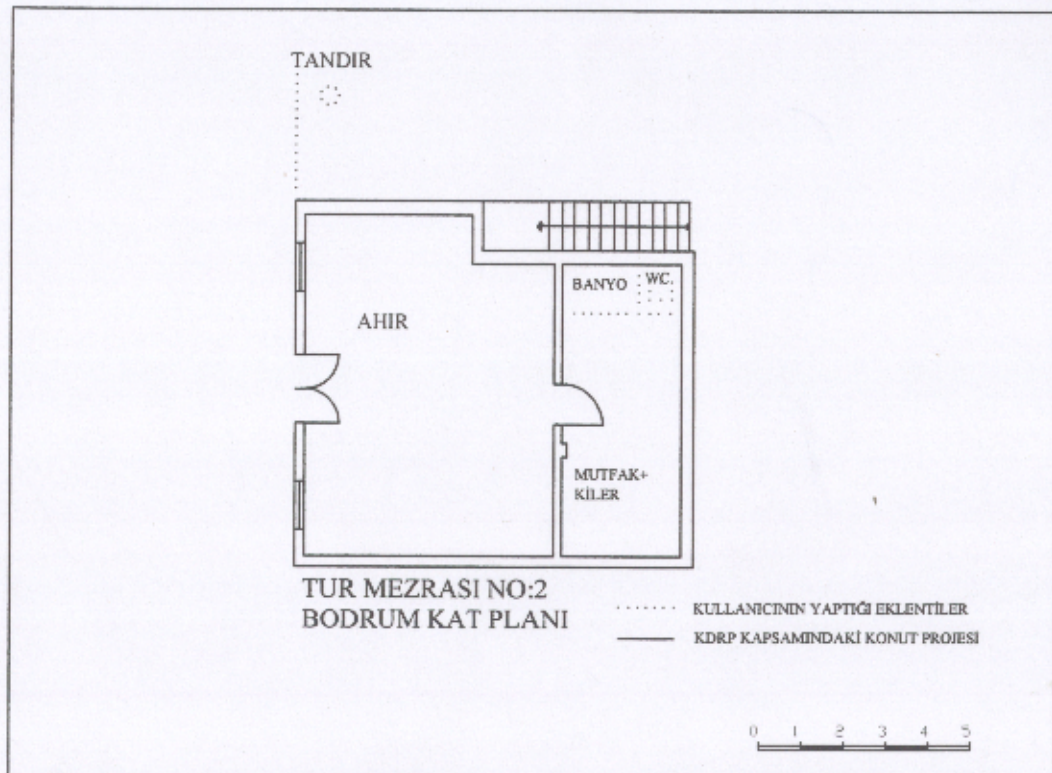
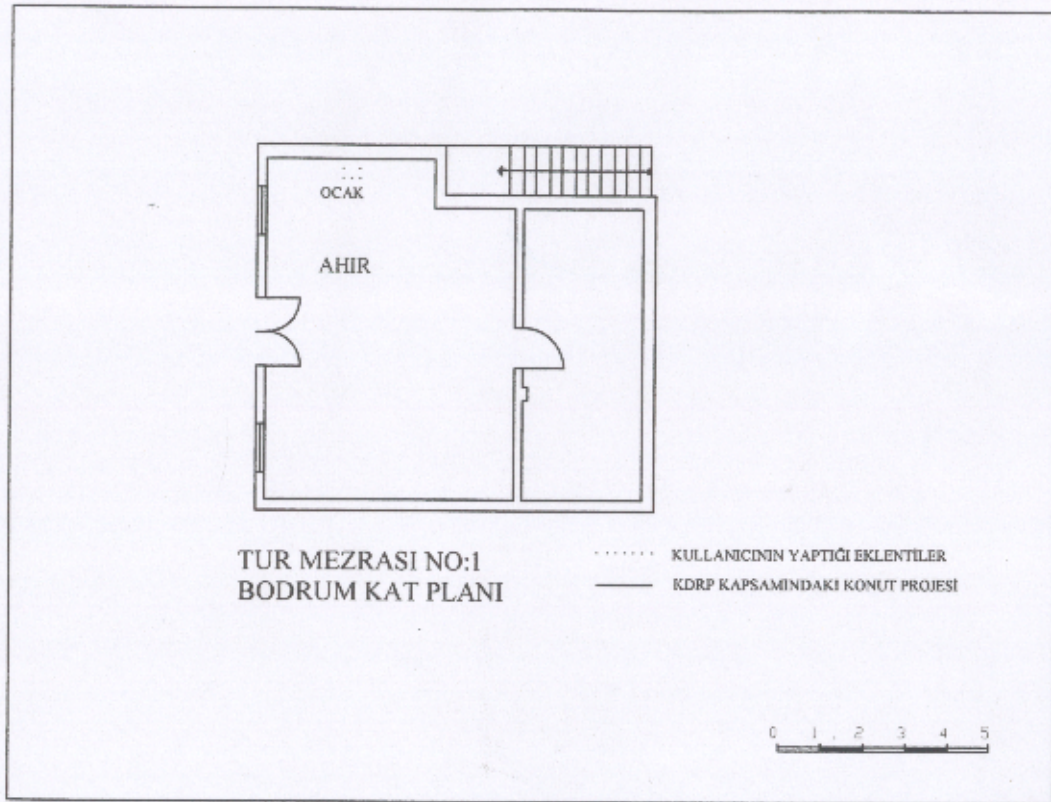
KULP-İSLAMKÖY-TUR MEZRASI

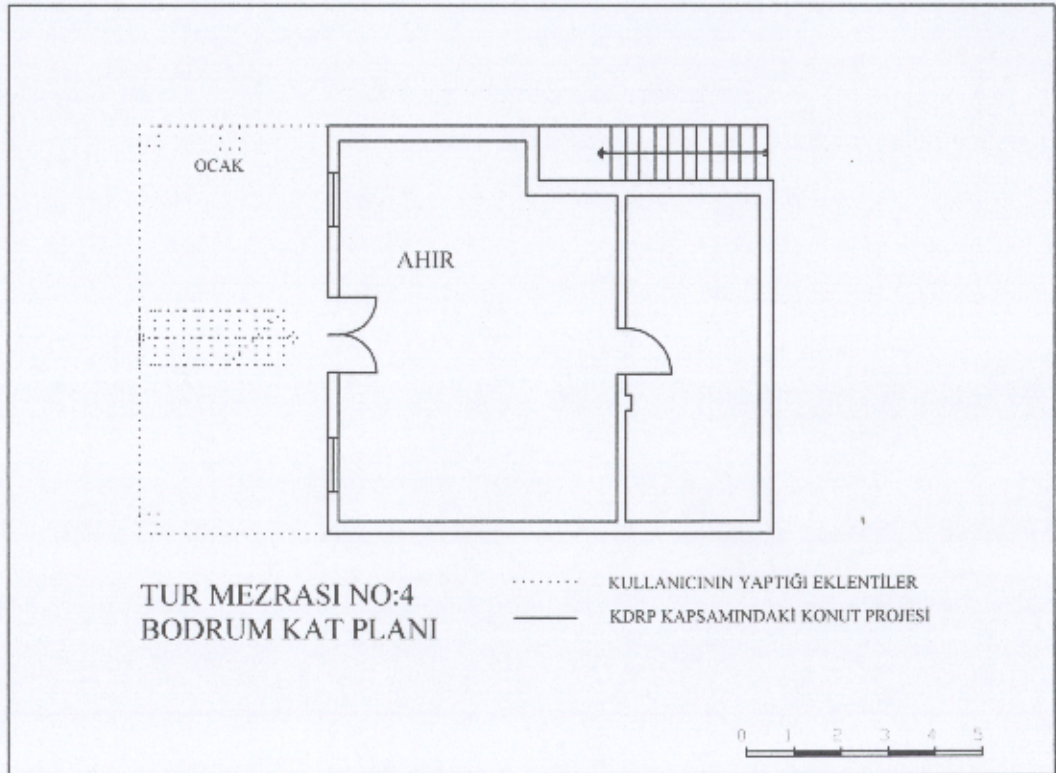
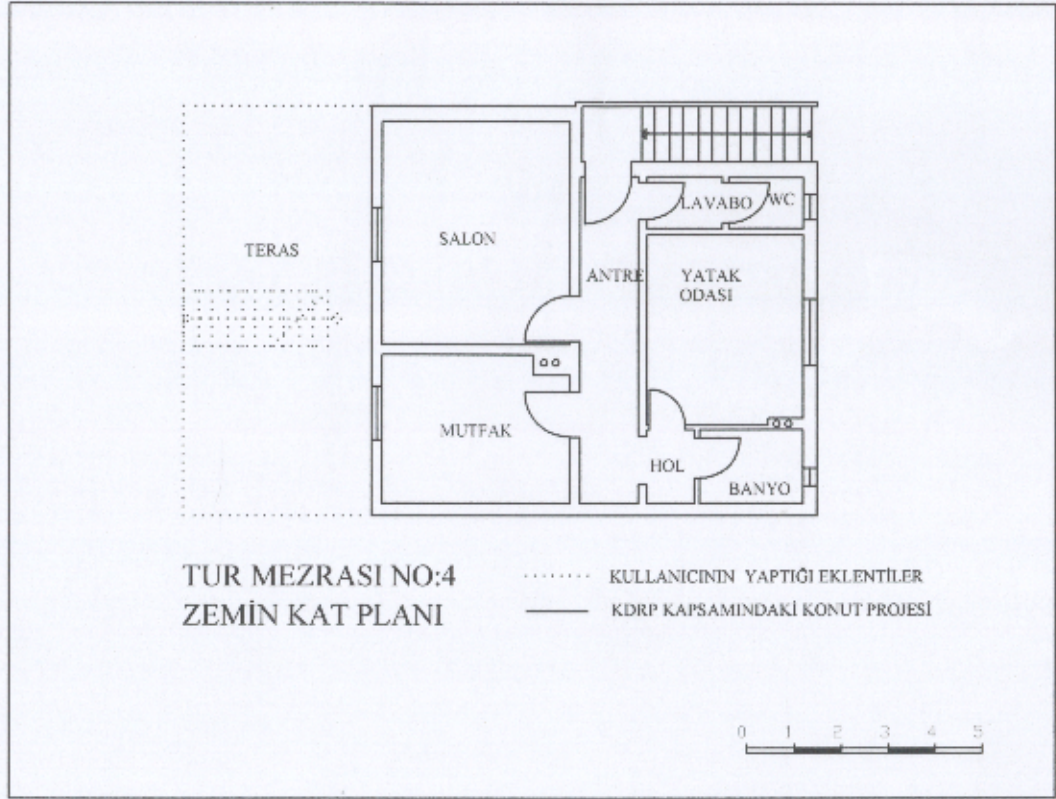
KIRSAL YERLEŞME UYGULAMA İMAR PLANI

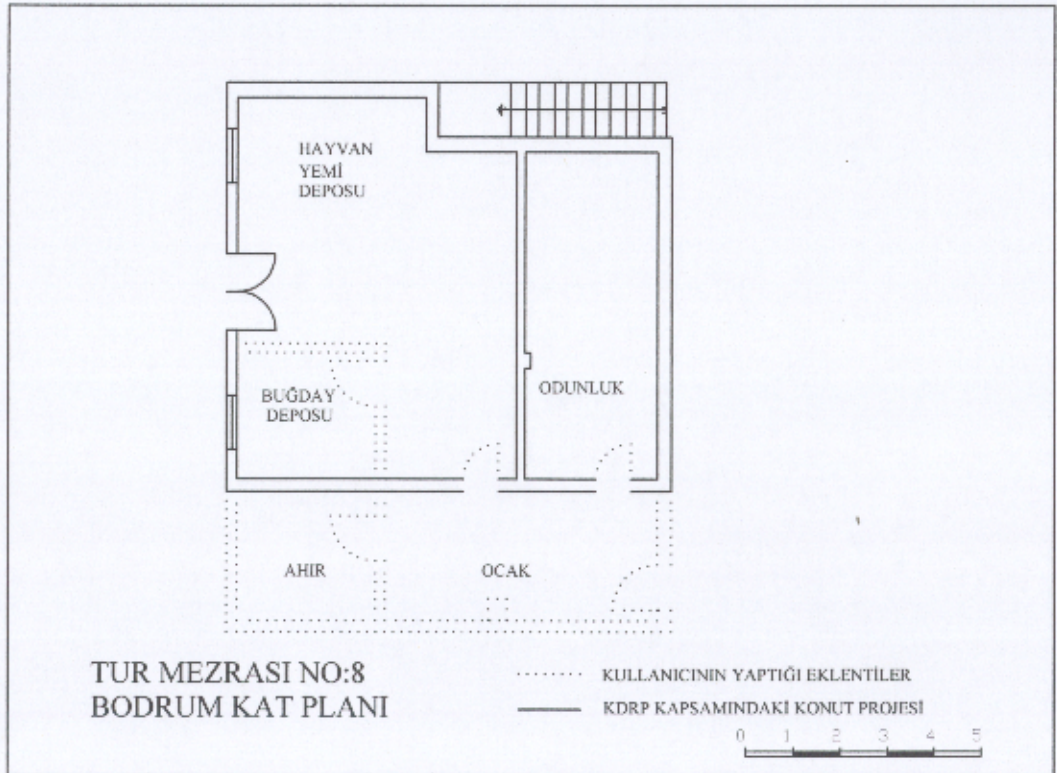
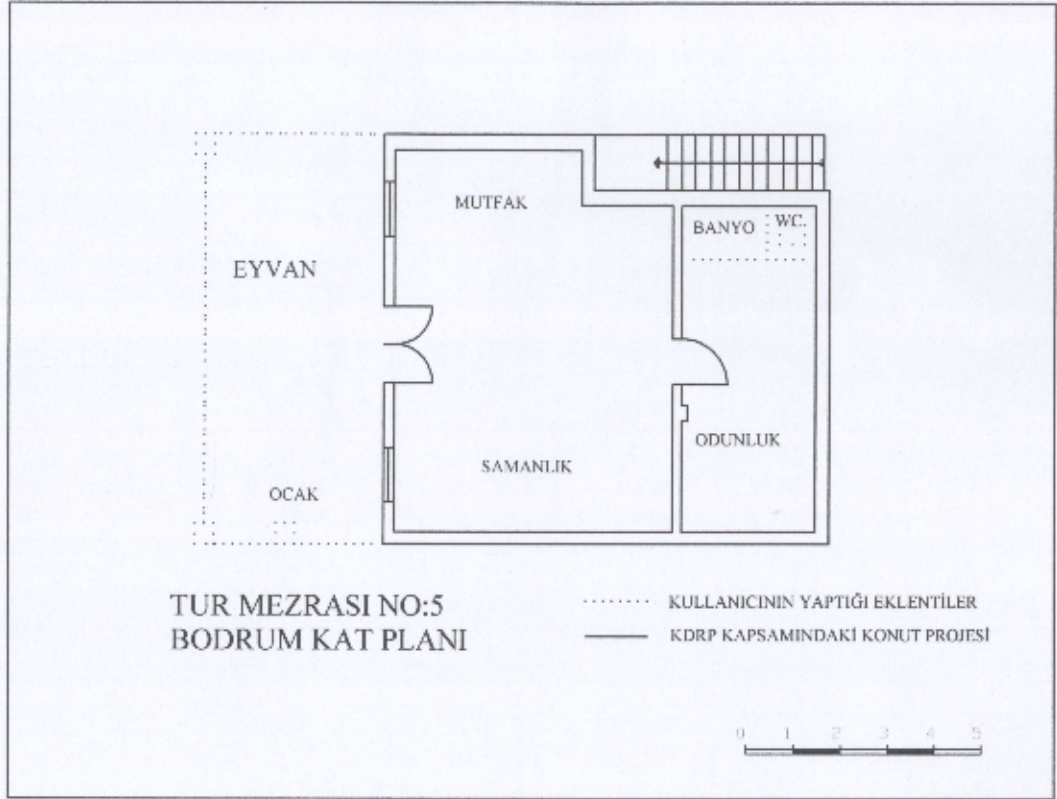

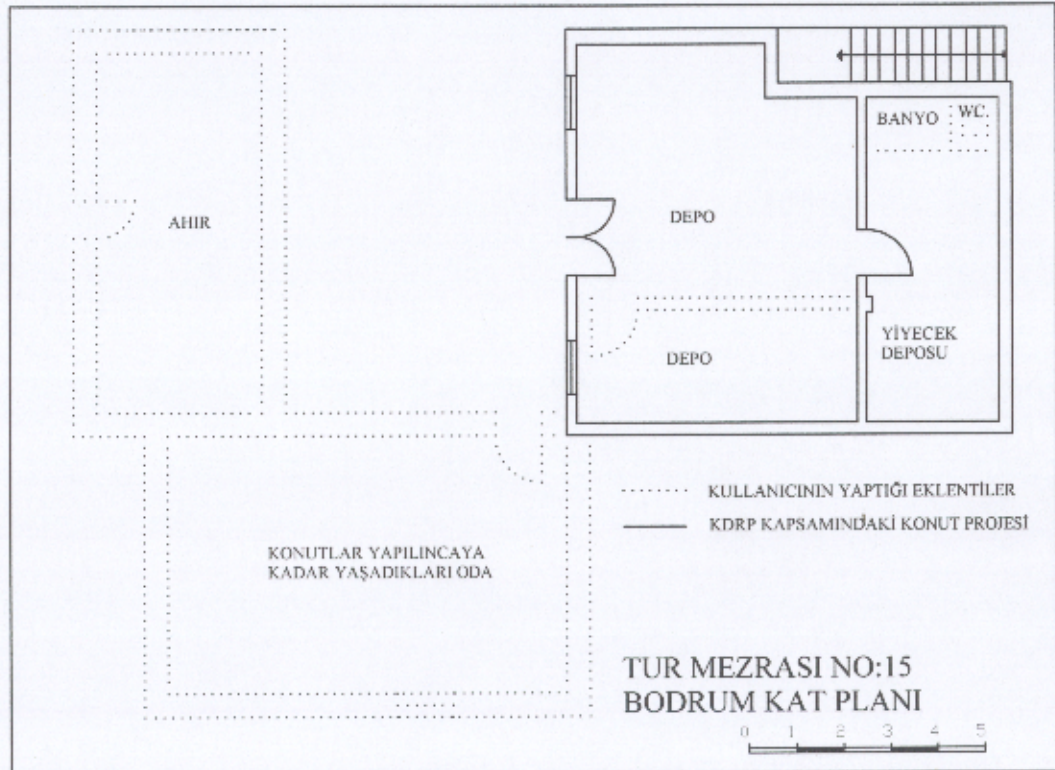
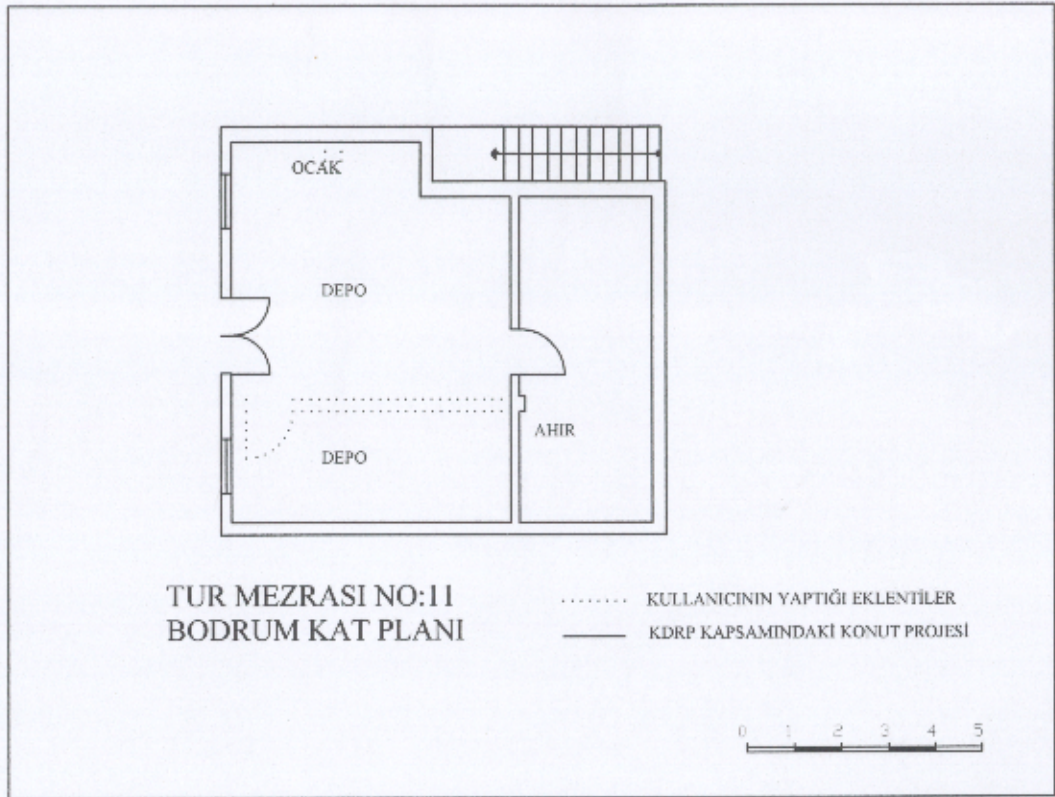
Ek: 3 Değişiklik Yapılan Konutların Konumları

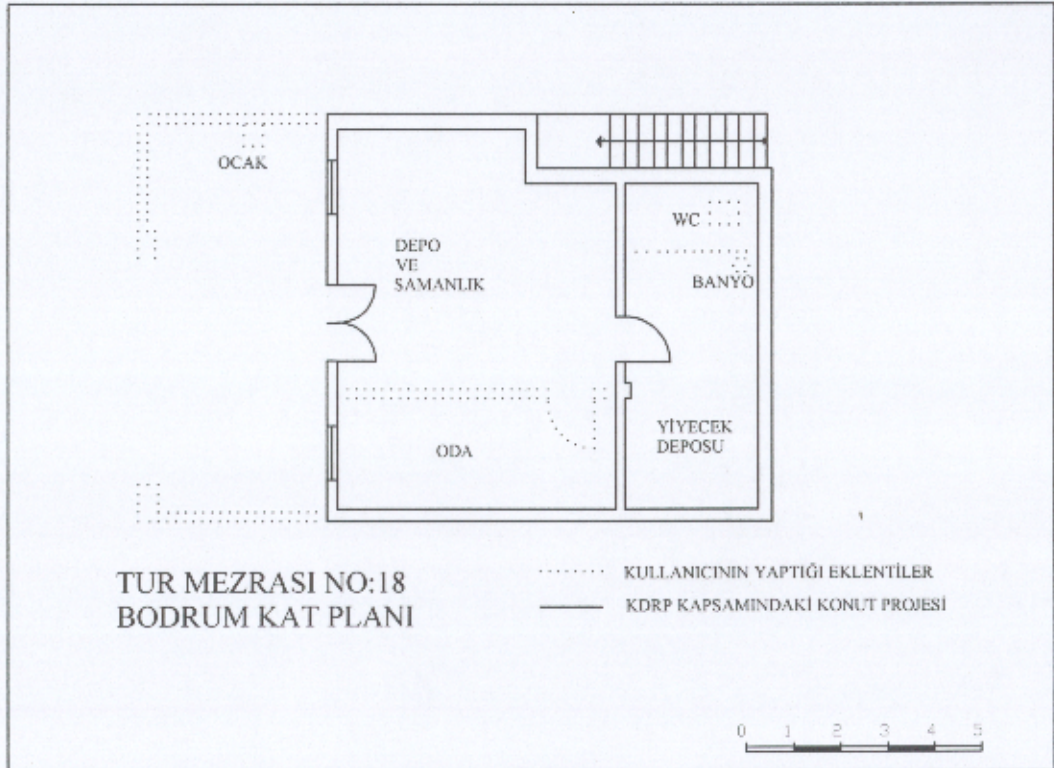
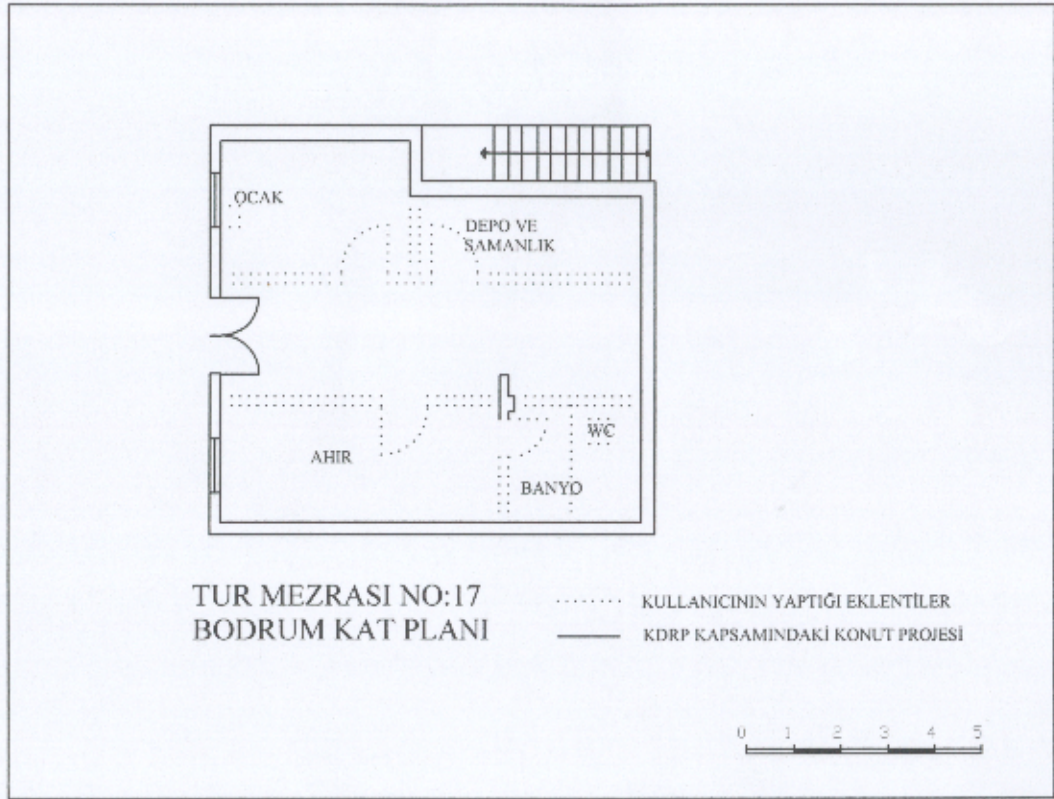

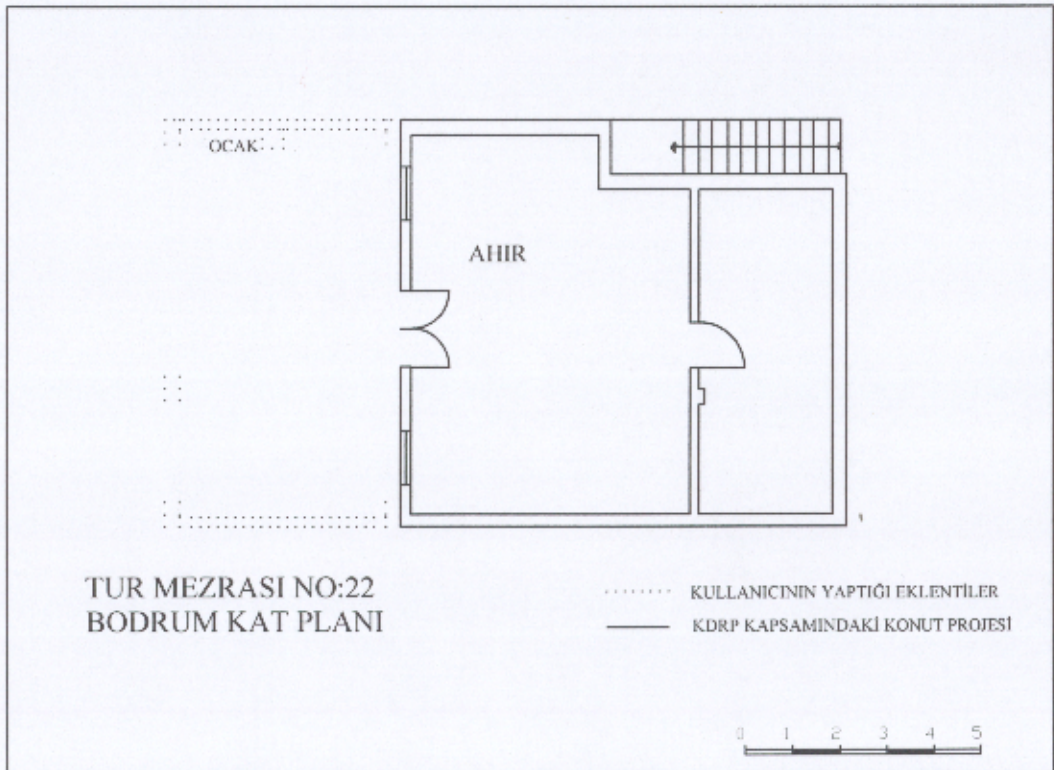
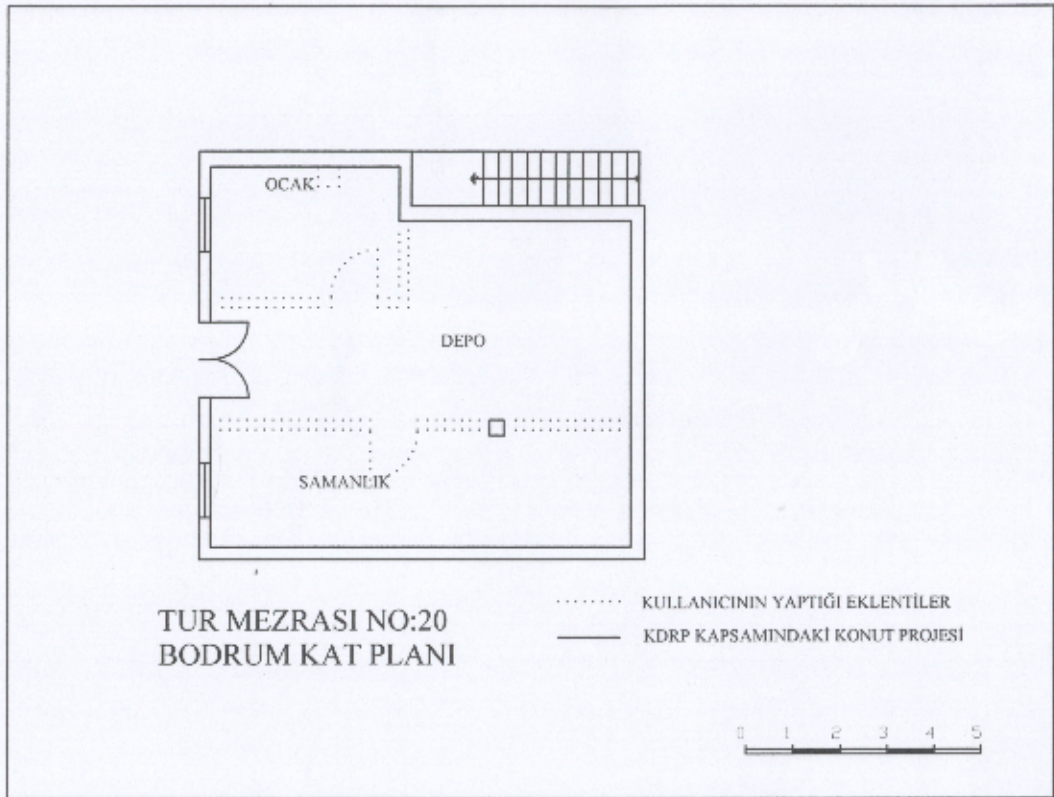

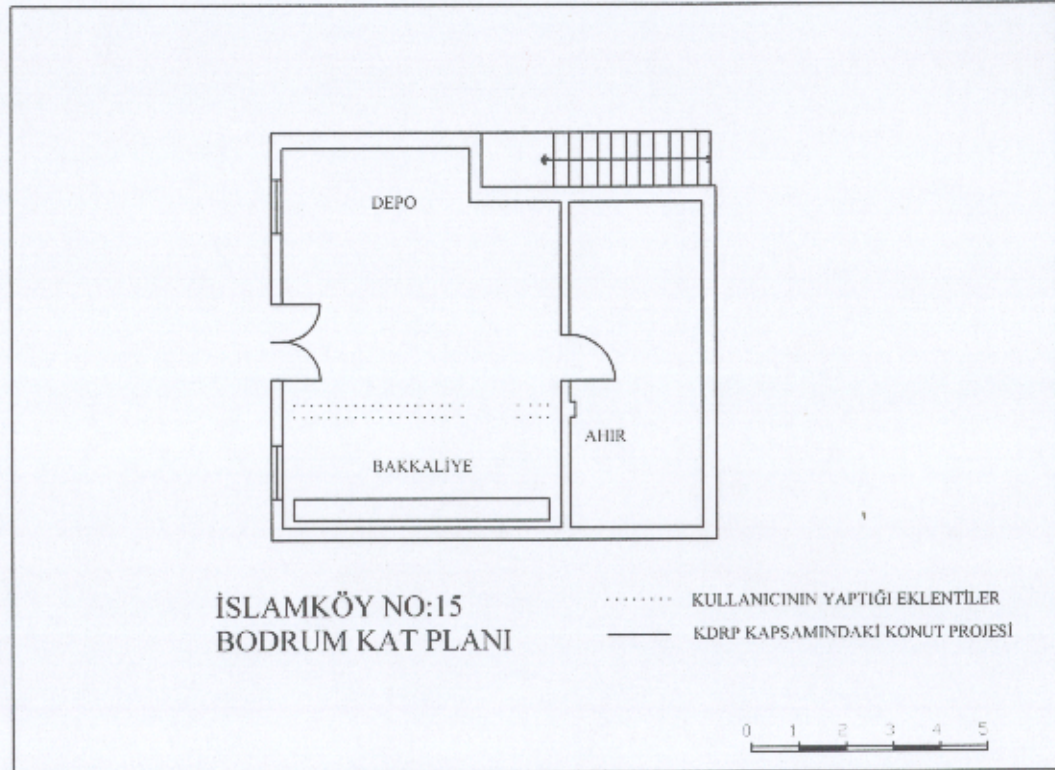
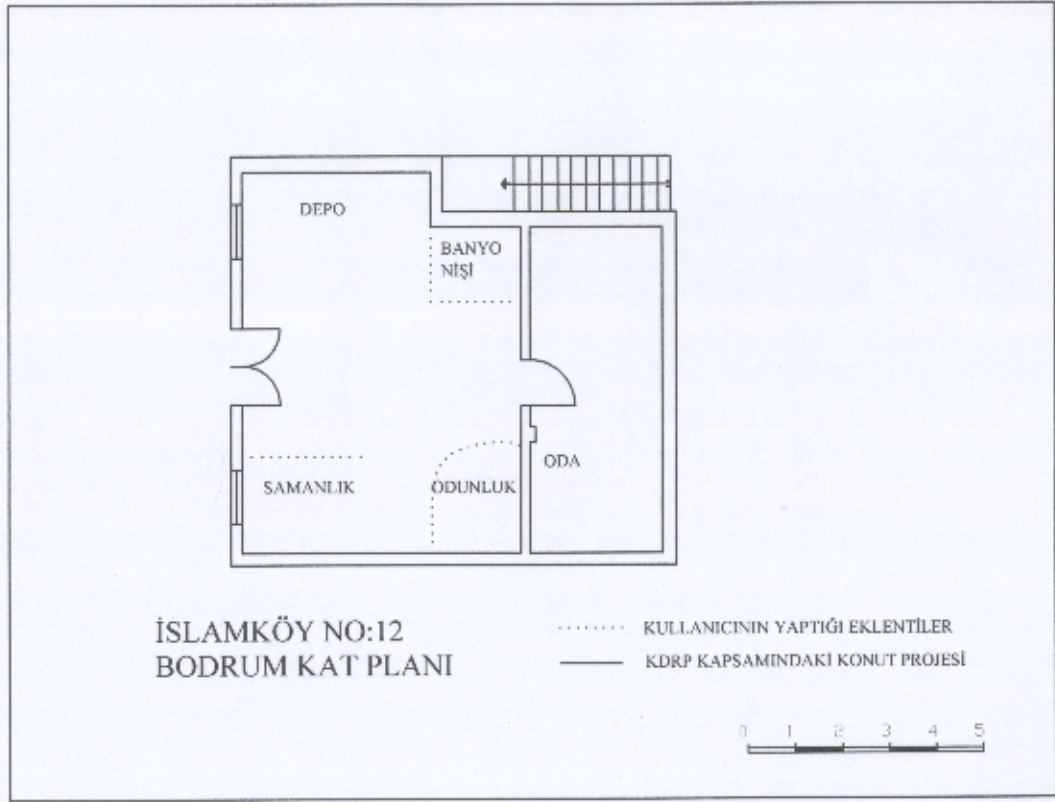

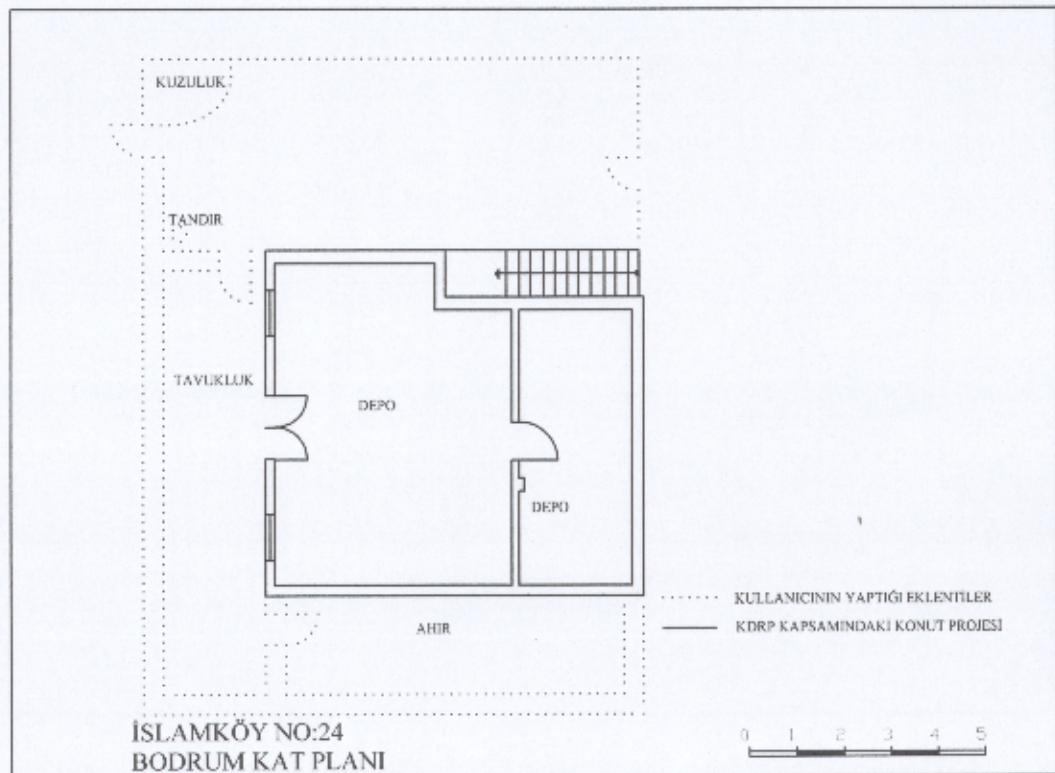
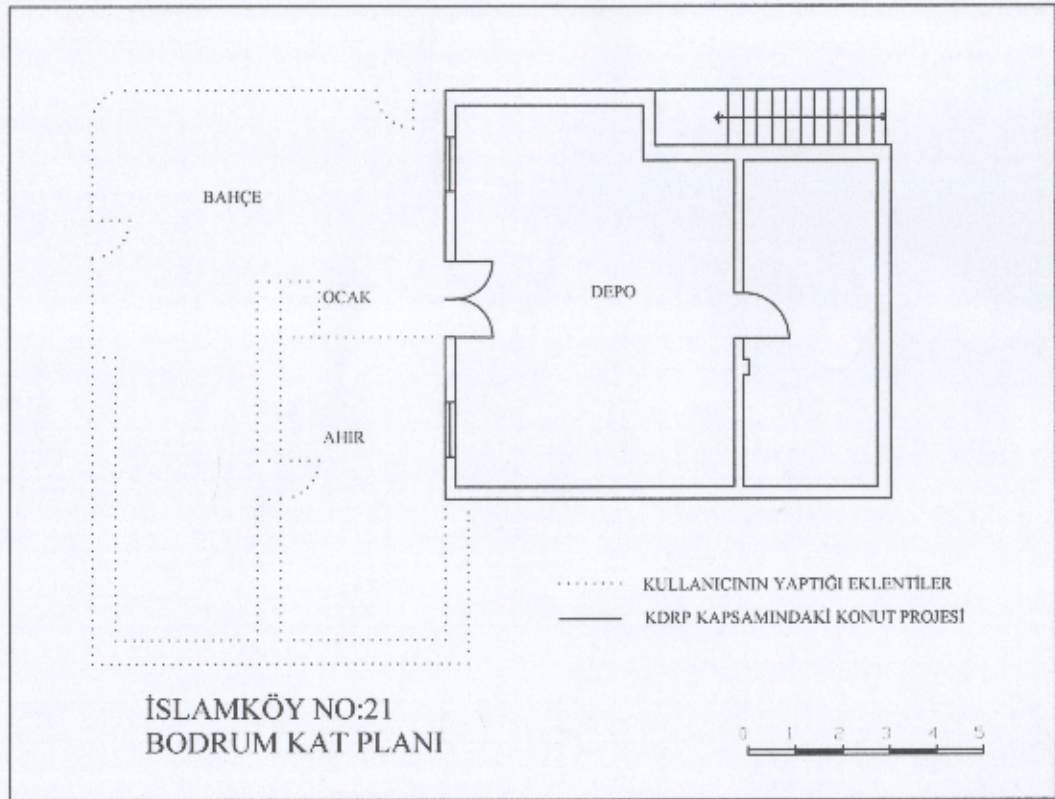

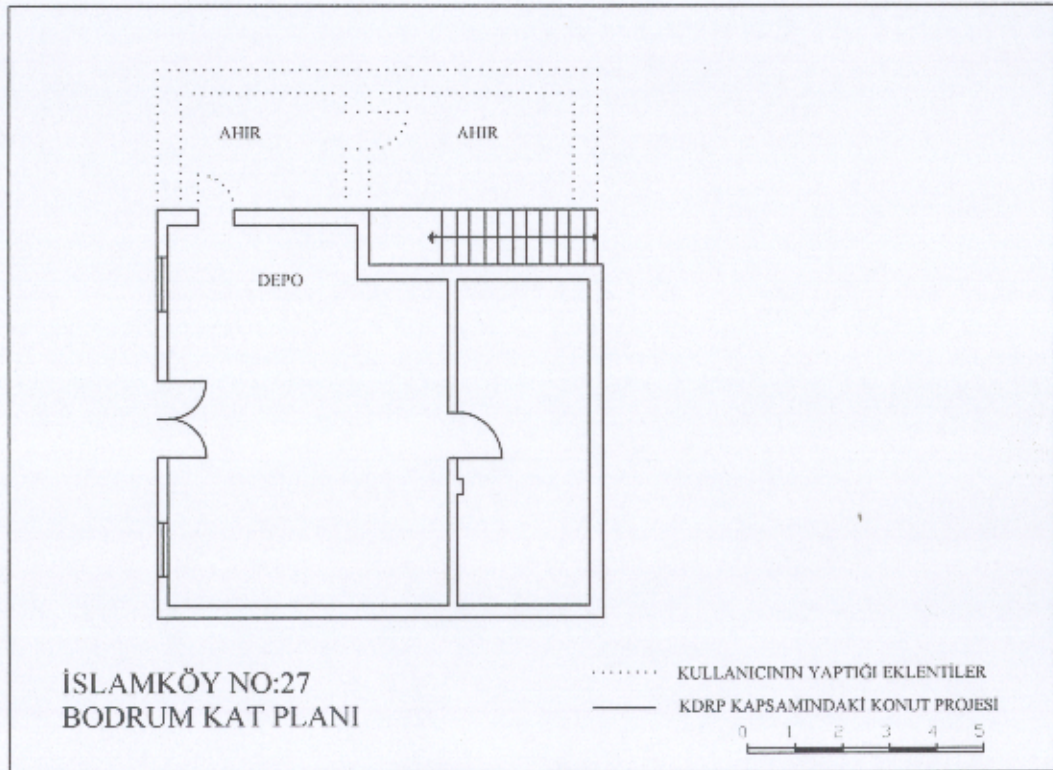
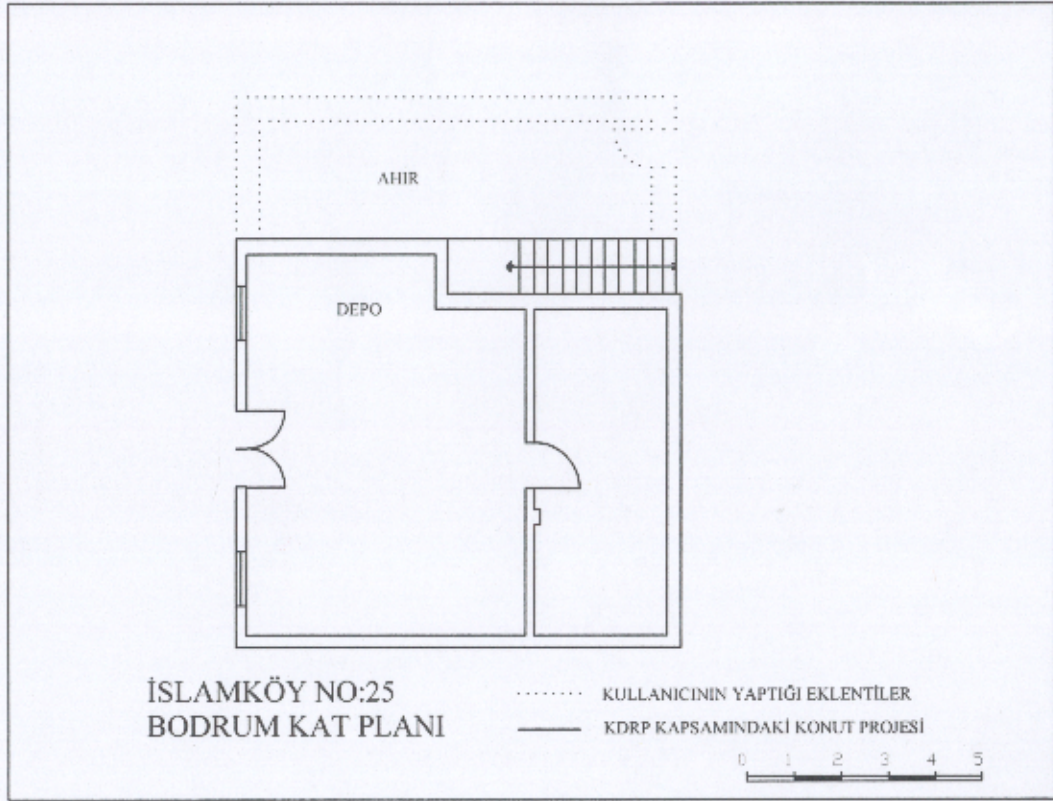

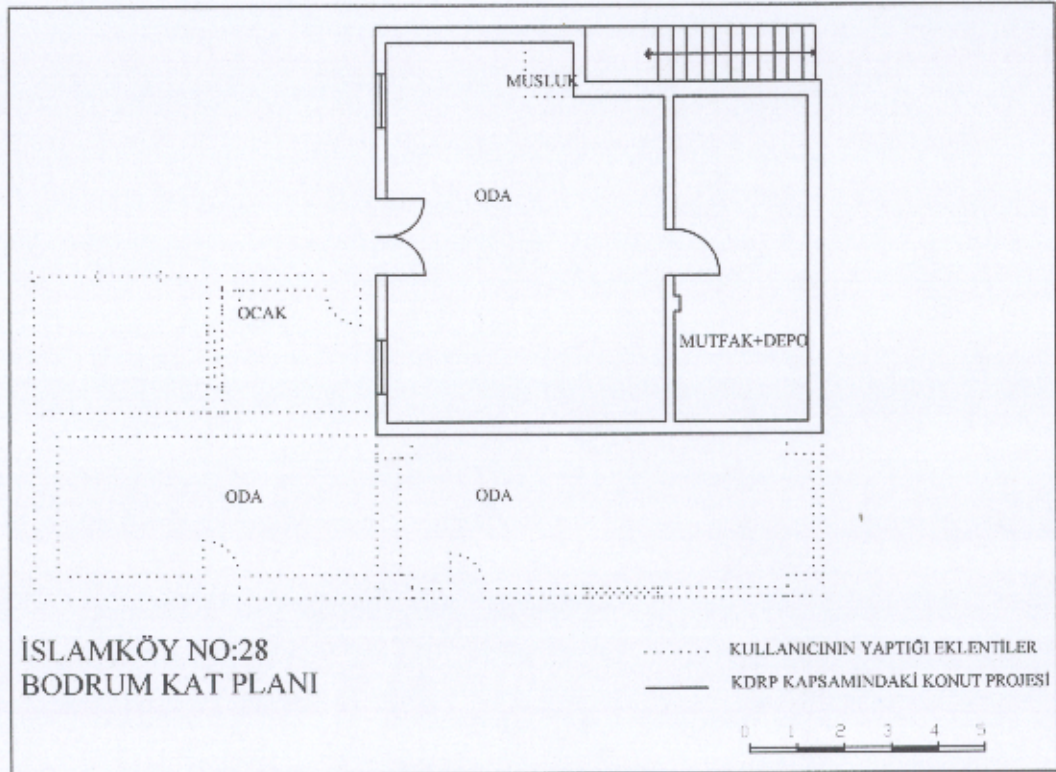
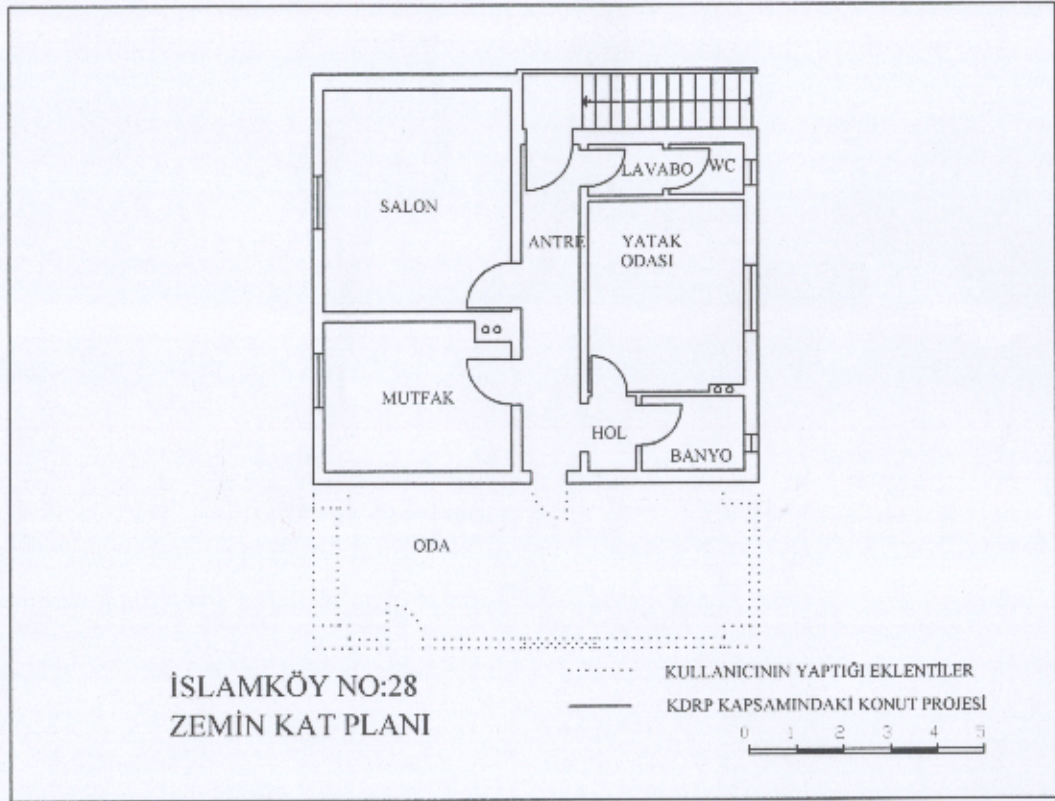

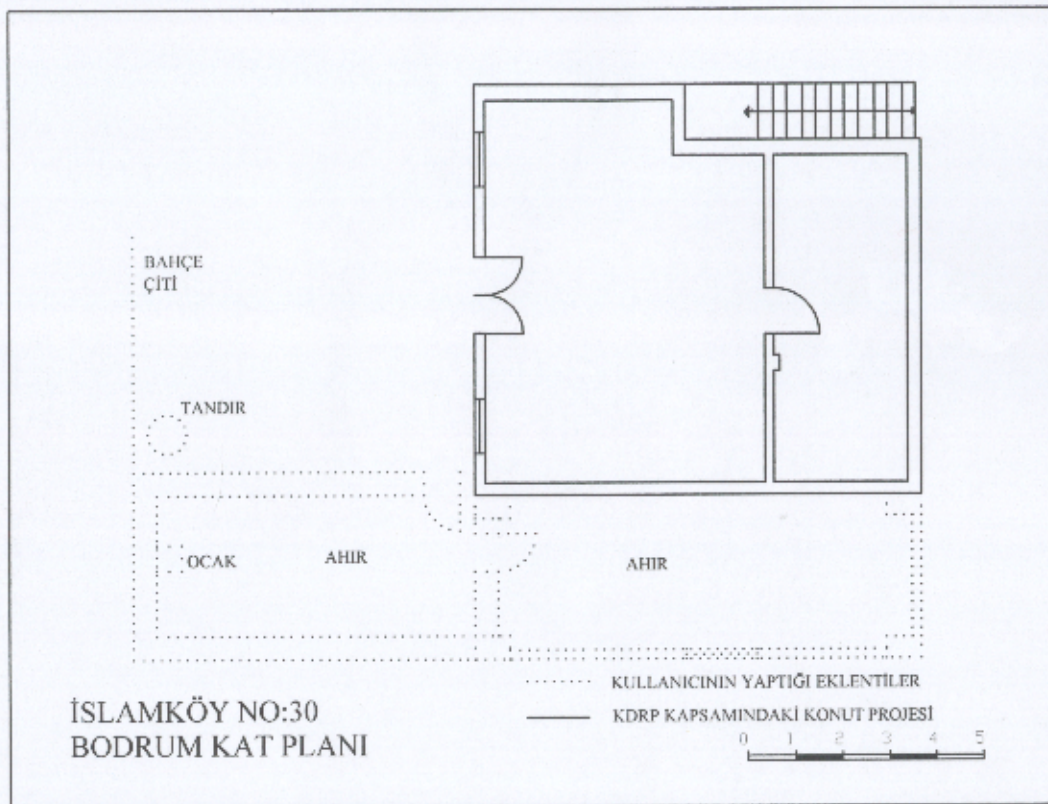

Ek: 4 Fotoğraflar

Ek: 4.1. Duvarda gaz beton malzeme ve üst döşemenin betonarme döşeme olarak bırakılması

Ek: 4.2. Döşeme kaplamasında beyaz karo mozaik

Ek: 4.3. Kapı doğramasında ahşap malzeme

Ek: 4.4. Pencere doğramasında ahşap malzeme

Ek: 4.5. Banyo duvarlarında fayans malzeme

Ek: 4.6. Ahırın depolama amaçlı kullanımı

Ek: 4.7. Konutlarda odanın kullanımı

Ek: 4.8. Konutlarda salonun kullanımı

Ek: 4.9. Konutlarda mutfağın kullanımı

Ek: 4.10. Ahırda mutfak nişi

Ek: 4.11. Ahırda banyo ve tuvalet

Ek: 4.12. Ahırda ocak

Ek: 4.13. Bahçenin kullanımı

Ek: 4.14. Ekmeğın sac üzerinde pişirilmesi

Ek: 4.15. Bahçede tandır

Ek: 4.16. Üst döşemede su sızıntısı

Ek: 4.17. Duvarda su sızıntısı

Ek: 4.18. Konutların konumu

Ek: 4.19. Konuta balkon eklentisi

Ek: 4.20. Konuta oda eklentisi

Ek: 4.21. Konuta ahır eklentisi

Ek: 4.22. Eklenti ahırda ocak

KAYNAKLAR

1. AKIN G., 1985, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'daki Tarihsel Ev Tiplerinde Anlam, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İTÜ Mimarlık Fakültesi.
2. <http://arsiv.aksiyon.com.tr/arsiv/141/pages/dosyalar/dos6.html>
ziyaret tarihi: 02.09. 2005
3. ARSLAN R., 1999, Diyarbakır kentinin tarihi ve bugünkü konumu, Diyarbakır Müze Şehir, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, syf:81-105.
4. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, 1988, Türkçe Sözlük, Türk Tarih Kurumu Basımevi Ankara, syf: 1988.
5. BARUT M. ,2001, 1999-2001 Zorunlu Göç Raporu
http://www.gocder.com/goc_raporu.doc ziyaret tarihi: 02.09 2005.
6. BEKLEYEN A.,1993, Eski Diyarbakır Evlerinin Kitlemel Biçimlenmesini Etkileyen Asal Etmenlerin Belirlenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Diyarbakır.
7. BEKLEYEN A., YILDIRIM M. Ve SARIGÖL H., 2004, Güneydoğu Anadolu'da Eyvanlı Ev Geleneği, Yapı Dergisi, Sayı:275, syf: 89-947
8. Büyük Kültür Ansiklopedisi, 1984, Başkent Yayınevi, Ankara, Cilt 5 syf:1970.
9. COOPER I., Post-Occupancy Evaluation Where Are You?, Eclipse Research Consultants, The Eden Centre, Cambridge CB1 1DP, UK and Centre For Sustainable Urban and Regional Futures, University of Salford, Salford M54WT, UK E-mail:icooper@dircon.co.uk.
10. Devlet İstatistik Enstitüsü, 2000, <http://www.die.gov.tr//>

11. DİNÇ P., ONAT E., 2002, Bir İlköğretim Yapısının Bina Programı ve Tasarımı Bağlamında Değerlendirilmesi, Gazi Üniversitesi Müh.- Mim. Fak. Der. J. Fac. Eng. Erch., Gazi Üniv. İnternet Cilt 17, No 3, 35-55, 2002 Vol 17.
12. GAP, 2005a, <http://www.gap.gov.tr/Turkish/Tarim/kirsalk2.html> 25.4.2005.
13. GAP, 2005b, <http://www.gapturkiye.gen.tr/proje/insan.html#11>
ziyaret tarihi: 19.7.2005
14. GÖKTÜRK A., 1998, Araştırma Bulguları ve Günümüzdeki Diyarbakır, Bölge İçi Zorunlu Göçten Kaynaklanan Toplumsal Sorunların Diyarbakır Kent Ölçeğinde Araştırılması, Ankara, syf:28.
15. GÜR Ş.Ö., BEKLEYEN A., 2003, The Failure of Man-Environment Studies in Influencing Design Decisions, People, Places and Sustainability, (G.MOSER and others editors), Hafrefe and Huber Publishers, Göttingen, pp. 94-106
16. İçişleri Bakanlığı, 2004, ziyaret tarihi: 19.7.2005.
<http://birimweb.icisleri.gov.tr/apk/Daireler/AnaSayfa/kKOyeDonus2004.htm>.
17. KARADENİZ C, 2005, <http://www.evrensel.net/03/02/14/gundem.html>, ziyaret tarihi:21.3.2005
18. KİRKS.J., SPREKELMEYER K.F., 1988, Creative Designe Decisions, A Systematic Approach To Problem Solving in Architecture, Van Nostrand reinhold co., NY.
19. Köy Hizmetleri Diyarbakır Bölge Müdürlüğü, 2005.
20. Milliyet Gazetesi, 27 Mayıs 1996.

21. NIEZABITOWSKI, A., 1987, Study of Residential Environment and Psychological Needs, Design Studies, 8:2, syf:109-117.
22. O. KARAGENÇ, M. ÜNÜGÜR, 2002, itüdergisi/a mimarlık, planlama, tasarım Cilt:1 Sayı:1 Onur Karagenc. onurkaragenc@yahoo.com, Bu makale, birinci yazar tarafından İTÜ Mimarlık Fakültesinde tamamlanmış olan “Toplu Konut Alanlarında Simgesel Performansa Yönelik Değerlendirme Modeli” adlı doktora tezinden hazırlanmıştır.
23. ÖNEN Y, 1998, ÖNEN Y., Bölge İçi Zorunlu Göçten Kaynaklanan Toplumsal Sorunların Diyarbakır Kent Ölçeğinde Araştırılması, Ankara, syf:1-8.
24. ÖZBUDAK Y.B., 2004, Geleceğe Yönelik Stratejilerin Belirlenmesi Açısından Yarı- Gecekonduların Sosyal ve Mekansal Boyutta İncelenmesi: Diyarbakır Fiskaya Bölgesi Dicle Mahallesi Örneği, Dicle Üniversitesi Fen Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
25. ÖZBUDAK Y.B., BEKLEYEN A., 2006, Diyarbakır Dicle Mahallesi Konutlarından Elde Edilen Patolojik Bulgular, Anadolu Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi, 7(2).
26. PİRİNÇ D, 2000, Kulp İslamköy-Tur Mezrası Analitik Etüt Çalışması ve Kırsal Yerleşme Uygulama İmar Planları Açıklama Raporu, Diyarbakır.
27. PREİSER W. F .E., RABİNOWITZ H. Z., WHİTE E. T., 1988, Post Occupancy Evaluation, Van Nostrand Reinhold, NY.
28. Radikal Gazetesi, 15 Mart 2005.
29. Radikal İki, Gazete Eki, 25.6.2006.
30. SONGUR Ç.A., 2001, Konut Morfolojisinin Kullanıcı Memnuniyeti Üzerindeki

Etkilerinin Analizi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, syf: 26, 27-29.

31. TESBİ M. A., 2005, <http://www.tarim.gen.tr/tesbi/>, ziyaret tarihi:21.3.2005
32. TURKSOY H.C.,1998, Diyarbakır'ın Kentleşme Süreci ve Süreci Belirleyen Etmenler, Bölge İçi Zorunlu Göçten Kaynaklanan Toplumsal Sorunların Diyarbakır Kent Ölçeğinde Araştırılması, Ankara, syf:100
33. ÜNALAN T., 2005, Türkiye Göç ve Yerinden Olmuş Nüfus Araştırması (T-GYONA) Yerinden Olmuş Kişiler: Kavramlar ve Dünyada Durum <http://www.hips.hacettepe.edu.tr/tgyona/tgyona.htm>, Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, ziyaret tarihi: 05.07. 2005
34. YÖRÜKAN A., 1971, Gecekonduyla İlgili Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı Konut Özel İhtisas komisyonu İçin Hazırlanmış Rapor.
35. YÖRÜKAN A., 2006, Şehir Sosyolojisinin ve insan Ekolojisinin Teorik Temelleri, (T. YÖRÜKAN editör), Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

ÇİZELGE LİSTESİ

Çizelge 1. Ailelerdeki kişi sayısı ve yüzdeleri.....	23
Çizelge 2. Kullanıcıların yaş durumu dağılımı	25
Çizelge 3. Kullanıcıların eğitim durumu dağılımı	26
Çizelge 4. Konutlarda bulunan eşyaların yüzde dağılımı.....	29
Çizelge 5. Kullanıcıların şimdiye kadar yaşadıkları konutlarını memnuniyet açısından sıralamaları.....	43
Çizelge 6. Kullanıcıların şimdiye kadar kullandıkları konutları büyüklük olarak sıralamasının sayısal değeri.....	45
Çizelge 7. Konutlarda mekanların büyüklüklerinin kullanıcılar tarafından değerlendirilmesinin yüzde dağılımı.....	46
Çizelge 8. Mekanların konumlarının kullanıcılar tarafından değerlendirilmesinin yüzde dağılımı.....	47

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1. Öneri konut planı	18
Şekil 2. İslamköy konut planı	19
Şekil 3. İslamköy ve Tur mezrasında üretilen konutların (koyu alanlar) yerleşim alanı içindeki konumları	22
Şekil 4. Kullanıcıların cinsiyet durumu ve yüzde dağılımı	24
Şekil 5. Kullanıcıların yaş dağılımının yüzde durumu	24
Şekil 6. Kullanıcıların eğitim durumunun yüzde dağılımı	25
Şekil 7. Kullanıcıların konutu kimlerle paylaştığı	26
Şekil 8. Kullanıcıların geçim kaynaklarının yüzde dağılımı.....	27
Şekil 9. Kullanıcıların sosyal güvencelerinin yüzde dağılımı.....	27
Şekil 10. Konutlarda bulunan eşyalar	28
Şekil 11. Kullanıcıların göç ettikleri yıla göre yüzde dağılımı	29
Şekil 12. Göç ettikleri şehirlere göre yüzde dağılımı	30
Şekil 4. Göç ettikleri ilçelere göre yüzde dağılımı.....	30
Şekil 14. Köyden göç etmeden önce yaşanan konutlarda banyonun bulunma yüzdeleri.....	31
Şekil 15. Köyden göç etmeden önce yaşanan konutlarda banyonun konut içinde ya da dışında bulunma yüzdeleri.....	31
Şekil 16. Köyden göç ettikten sonra yaşanan konutlarda banyonun bulunma yüzdeleri.....	31
Şekil 17. Köyden göç ettikten sonra yaşanan konutlarda banyonun konut içinde ya da dışında bulunma yüzdeleri.....	31
Şekil 18. Göç etmeden önce yaşanan konutlarda mutfağın bulunma yüzdeleri.....	32
Şekil 19. Göç ettikten sonra yaşanan konutlarda mutfağın bulunma yüzdeleri.....	32

Şekil 20. Göç etmeden önce yaşadıkları konutlarda tuvaletin olup olmadığının yüzde dağılımı.....	32
Şekil 21. Göç etmeden önce yaşadıkları konutlarda tuvaletin konumunun yüzde dağılımı.....	32
Şekil 22. Göç ettikten sonra yaşanan konutlarda tuvaletin konut içinde ya da dışında bulunma yüzdeleri.....	33
Şekil 23. Göç etmeden önce yaşanan konutlarda su tesisatının bulunma yüzdeleri.....	33
Şekil 24. Göç ettikten sonra yaşanan konutlarda su tesisatının bulunma yüzdeleri.....	33
Şekil 25. Göç etmeden önce yaşadıkları konutlarının oda sayısının yüzde dağılımı.....	34
Şekil 26. Göç ettikten sonra yaşadıkları konutlarının oda sayısının yüzde dağılımı.....	34
Şekil 27. Göç etmeden önce yaşadıkları konutların kat sayısının yüzde dağılımı.....	34
Şekil 28. Göç ettikten sonra yaşadıkları konutların kat sayısının yüzde dağılımı.....	34
Şekil 29. Göç etmeden önce yaşadıkları konutlarda eyvanın bulunma yüzdeleri.....	35
Şekil 30. Eyvanın bu evdeki karşılığı olarak gördükleri mekanların yüzde dağılımı.....	35
Şekil 5. Göç ettikten sonra yaşadıkları konutların türünün yüzde dağılımı.....	36
Şekil 32. Kullanıcıların köye geri dönünceye kadar değiştirdikleri konut sayısının yüzde dağılımı.....	37
Şekil 33. Kullanıcıların misafirlerini ağırladıkları mekanların yüzde dağılımı.....	38
Şekil 6. Kullanıcıların çamaşırlarını yıkadıkları yerin yüzde dağılımı.....	39
Şekil 35. Kullanıcıların ekmeklerini pişirdikleri yerin yüzde dağılımı.....	39
Şekil 36. Kullanıcıların ortak tandır evine ait tutumlarının yüzde dağılımı.....	40
Şekil 37. Kullanıcıların bahçeyi ahırın bir parçası olarak kullanmalarının yüzde dağılımı.....	40
Şekil 38. Kullanıcıların bahçenin çevresinde ekim yapmalarının yüzde dağılımı.....	41
Şekil 7. Bahçele çevresinde kullanılan malzemeye ait yüzde dağılımı.....	41
Şekil 40. Kullanıcıların şimdiye kadar oturdukları evler içinde bu evi nasıl bulduklarına dair yüzde dağılımı.....	42
Şekil 41. Kullanıcıların şimdiye kadar kullandıkları konutların memnuniyet açısından sıralaması ve yüzde dağılımı.....	42
Şekil 42. Kullanıcıların konutlarını mahremiyet açısından değerlendirmelerinin yüzde dağılımı.....	44

Şekil 43. Kullanıcıların konutlarının köy içindeki konumları açısından memnuniyetlerinin yüzde dağılımı.....	44
Şekil 44. Kullanıcıların şimdiye kadar kullandıkları konutların büyüklük olarak sıralaması ve yüzde dağılımı.....	45
Şekil 8. Kullanıcıların oda sayısından memnuniyetinin yüzde dağılımı.....	46
Şekil 46. Kullanıcıların konutlarını yöne göre konumunu değerlendirmelerinin yüzde dağılımı.....	48
Şekil 47. KDRP kapsamında üretilen konutlarda kullanıcıların yazın aşırı güneşten rahatsız olup olmadıklarına ait yüzde dağılımı.....	48
Şekil 48. Kullanıcıların yazın aşırı güneş aldığı için şikayet ettikleri mekanlara göre yüzde dağılımı.....	48
Şekil 49. Kullanıcıların kışın güneş almadığı ve soğuk olduğu için şikayet ettikleri mekanların yüzde dağılımı.....	49
Şekil 50. Kullanıcıların duvarda kullanılan inşaat malzemesine alternatif olarak belirttikleri malzemenin yüzde dağılımı.....	49
Şekil 51. Kullanıcıların konutlarda kullanılan yer döşeme kaplamasından memnuniyetlerinin yüzde dağılımı.....	50
Şekil 52. Kullanıcıların yer döşeme kaplamasına alternatif olarak belirttikleri malzemenin yüzde dağılımı.....	50
Şekil 53. Kullanıcıların kullanılan kapı doğrama malzemesinden memnun olup olmadıklarının yüzde dağılımı.....	51
Şekil 54. Kullanıcıların kapı doğramasına alternatif olarak belirttikleri malzemenin yüzde dağılımı.....	51
Şekil 55. Kullanıcıların kullanılan pencere doğrama malzemesinden memnun olup olmadıklarının yüzde dağılımı.....	52
Şekil 56. Kullanıcıların pencere doğramasına alternatif olarak belirttikleri malzemenin yüzde dağılımı.....	52
Şekil 57. Kullanıcıların konutları hakkındaki genel şikayetlerinin yüzde dağılımı...52	52
Şekil 58. Kullanıcıların konutlarında değişiklik yapıp yapmadıklarının yüzde dağılımı.....	54
Şekil 59. Kullanıcıların konutlarında dıştan eklenti yapıp yapmadıklarının yüzde dağılımı.....	54

- Şekil 60. Kullanıcıların konutlarında istedikleri kat sayısının yüzde dağılımı.....55
- Şekil 61. Konutlarda kullanıcıların arzu ettikleri oda sayısının yüzde dağılımı.....55
- Şekil 62. Kullanıcıların konutlarını kendi arazileri üzerinde inşa etmek isteyip istemediklerinin yüzde dağılımı.....56
- Şekil 63. K.kullanıcıların alt katta yer alan ahır başka yerde isteyip istememelerine ait yüzde dağılımı.....56
- Şekil 64. Kullanıcıların kendilerine KDRP kapsamında konut yapılmaması durumunda köye dönüp dönmeyeceklerinin yüzde dağılımı.....57
- Şekil 65. Kullanıcıların inşaat malzemesinin verilmesi kaydıyla konutlarını kendileri inşa edip etmeyeceklerinin yüzde dağılımı.....57
- Şekil 66. Kullanıcıların konutlarının iç yapısında değişiklik yapmayı düşünüp düşünmediklerinin yüzde dağılımı.....58
- Şekil 67. Kullanıcıların çocuklarını evlendirmeleri durumunda nerede barınmalarını istediklerinin yüzdesi.....59

RESİM LİSTESİ

Resim 1.Çalışma alanı.....	16
Resim 2. İslamköy genel görünüşü.....	20
Resim 1. Tur mezrası genel görünüşü.....	20
Resim 4. İslamköy'de çatısı sahipleri tarafından yapılan konutlar.....	51

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve Soyadı : Bahar ACAR
Doğum Tarihi : 20. 03. 1972
Çalıştığı Kurumlar : Mimarlık Bürosu 1996, İstanbul
Milli Eğitim Müdürlüğü 1997-2003, Diyarbakır
D. Ü. Müh.-Mim. Fakültesi Mimarlık Bölümü 2003-

EĞİTİMİ

İlkokul : Şair Sırrı Hanım İlkokulu
Ortaokul : Merkez Ortaokulu
Lise : Ziya Gökalp Lisesi
Lisans : Dicle Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi
Mimarlık Bölümü (1995)
e-mail : acarbahar@dicle.edu.tr